

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้าทายในการศึกษา
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ณรงค์ ที่ปประชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
มีนาคม 2547

ณรงค์ ทีปประชัย. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ. ปริญญาโท กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. ส วาสนา ประवालพุกษ์ , รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การศึกษานี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความท้อแท้ในการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่ถูกคัดเลือกออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 496 คน ซึ่งเลือกมาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีสองฉบับ คือ แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา และสถานศึกษา ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม และด้านจิตวิทยา เครื่องมือทั้งสองฉบับมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาเท่ากับ .9163 และแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาเท่ากับ .8645 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มีความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง
2. กลุ่มปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม และด้านจิตวิทยา มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .687 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความท้อแท้ในการศึกษาได้ร้อยละ 47.19
3. ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความท้อแท้ในการศึกษา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการเรียนรู้ รายได้ หลักสูตรการศึกษา ความเชื่อมั่นในตนเอง และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 5.017, 3.914, 2.873, 3.664, 4.210, และ 1.859 ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อความท้อแท้ในการศึกษา คือ ความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ -1.780 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีดังนี้

4.1 สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ คือ

$$\text{ความท้อแท้ในการศึกษา} = 12.045 + 5.017(\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + 3.914(\text{ผลการเรียน}) + 2.873(\text{รายได้}) + 3.664(\text{หลักสูตรการศึกษา}) + 4.210(\text{ความเชื่อมั่นในตนเอง}) + 1.859(\text{สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์}) - 1.780(\text{ความรับผิดชอบ})$$

4.2 สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\text{ความท้อแท้ในการศึกษา} = .213(\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + .198(\text{ผลการเรียน}) + .149(\text{รายได้}) + .166(\text{หลักสูตรการศึกษา}) + .182(\text{ความเชื่อมั่นในตนเอง}) + .095(\text{สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์}) - .080(\text{ความรับผิดชอบ})$$

Narong Teeprachai. (2004). *A study of some factors related to educational burnout of undergraduate students in public open university distance learning*. Master thesis, M.Ed.(Educational Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr.Sor Wasna Pravalpruk, Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

The purpose of this study were to study level of educational burnout and to investigate some factors related and predicted to educational burnout of undergraduate students in public open university. Samples were 496 undergraduate students in public open university who dropped out in a first semester of academic year 2545. The samples were selected by multistage random sampling. The research instruments were educational burnout questionnaire and factors related to burnout questionnaire, consisted of three factors ; education and institution atmosphere ; economic and social situation, and psychology factors. The questionnaires were 7- point rating scale with reliability of .9163 and .8645 for burnout and factors related to burnout respectively. Multiple regression analysis was used to analyzed the data.

The results of the study were as follows. :

1. The level of educational burnout of dropped out students in open university was in the moderated level.
2. Multiple correlation between all 3 factors and educational burnout was .687, significant at .01 level. The variance of the 3 factors explained educational burnout at 47.19 percentage.
3. The following variables predicted educational burnout at .01 level of significant were achievement motivation, G.P.A., income, curriculum, self confident, student - instructor relationship and responsibility the beta weight of raw scores were 5.017, 3.914, 2.873, 3.664, 4.210, 1.859 and -1.780 respectively.
4. Predictive equations of educational burnout with .01 level of significant were :
4.1 In term of raw scores

Educational burnout = 12.045 + 5.017(achievement motivation) + 3.914(G.P.A.) + 2.873(income) + 3.664(curriculum) + 4.210(self confident) + 1.859(student – instructor relationship) - 1.780(responsibility)

4.2 In term of standard scores

Educational burnout = .213(achievement motivation) + .198(G.P.A.) + .149(income) + .166(curriculum) + .182(self confident) + .095(student – instructor relationship) - .080(responsibility)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้าทายในการศึกษา
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ณรงค์ ที่ปประชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
มีนาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้าทายในการศึกษา
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ของ

นายณรงค์ ทีปประชัย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

วันที่ มีนาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. ส วนา ประवालพฤษ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตั้งคะพิภพ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ส วาสนา ประवालพฤษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่าน เป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งกะพิภพ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงแก้ไขให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทั้ง 7 ท่าน ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ประดินันท์ อุปรมัย รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิหคโต รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ธนวิบูลย์ชัย รองศาสตราจารย์ ดร. สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริรัตน์ วิภาสศิลป์ ที่ท่านกรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณอาจารย์กุญชร เจือดี และ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภมาส อังศุโชติ ที่กรุณาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้โปรแกรม SPSS for Windows สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่กรุณา ให้ความอนุเคราะห์เกี่ยวกับสถิติข้อมูล พร้อมรายชื่อและที่อยู่ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากร เพื่อคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างดี ของนักศึกษาทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวรรณิ์ ทีปประชัย เธอผู้ซึ่งอยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ที่คอยช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และให้กำลังใจทุก ๆ เรื่องด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ที่มีส่วนสนับสนุนและ ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอโน้มรำลึกถึง พระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่ได้ให้คำแนะนำ สั่งสอน อบรม และให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทวดเวทิตาแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนส่งเสริมและช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

ณรงค์ ทีปประชัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ศึกษา	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
	ข้อตกลงเบื้องต้น	12
	สมมติฐานในการวิจัย	12
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้	14
	ความหมายของความท้อแท้ และความท้อแท้ในการศึกษา	14
	แนวความคิดเกี่ยวกับความท้อแท้	16
	ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความท้อแท้	17
	ระดับของความท้อแท้	17
	สาเหตุที่ก่อให้เกิดความท้อแท้	18
	ผลที่เกิดจากความท้อแท้	19
	การวัดความท้อแท้	21
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล	22
	ความหมายของการศึกษาทางไกล	22
	ลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกล	23
	ผู้เรียนกับการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล	25
	รูปแบบการศึกษาทางไกล	26
	ระบบการศึกษาทางไกล	27
	ระบบสื่อการศึกษาทางไกล	29
	การบริการการศึกษาทางไกล	30
	การวัดและประเมินผลการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล	32
	ระบบการศึกษาและระบบการให้บริการของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ	33

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการวิจัย	44
ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล.....	44
ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม	47
ปัจจัยด้านจิตวิทยา.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	61
งานวิจัยในประเทศ.....	64
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	74
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	78
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	94
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	116
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า	116
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	119
อภิปรายผล	121
ข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	129
ภาคผนวก.....	141
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	142
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	150
ภาคผนวก ค ค่า Ioc ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	152
ภาคผนวก ง คำอธิบายจำแนกรายข้อของเครื่องมือ	163
ประวัติย่อผู้วิจัย	166

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานำร่อง.....	76
2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนจากแบบวัดความท้อแท้ ในการศึกษาที่ศึกษานำร่อง.....	78
3 จำนวนประชากรในการวิจัย จำแนกตามสาขาวิชา/สถาบันการศึกษา.....	79
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาค/จังหวัด และสถาบันการศึกษา.....	80
5 เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดความท้อแท้.....	88
6 จำนวน ร้อยละ ของแบบสอบถามที่ส่งไป และข้อมูลได้รับจำแนกตามภาค....	103
7 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของสถานภาพ ส่วนบุคคล.....	104
8 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความท้อแท้ ในการศึกษา.....	106
9 คะแนนเฉลี่ยรายข้อ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อ และระดับความเป็น จริงของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา.....	106
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล กับความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ.....	109
11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรพยากรณ์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับความท้อแท้ในการศึกษา และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ.....	110
12 คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมกับ ความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ.....	112
13 คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษากับ ความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ.....	113
14 คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านจิตวิทยากับความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ.....	113

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
15	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์กับความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ.....	114
16	ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	148
17	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(t)ของเครื่องมือตอนที่ 2 แบบวัดความท้อแท้ ในการศึกษา.....	158
18	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(t)ของเครื่องมือตอนที่ 3 แบบวัดปัจจัยบางประการ ที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา.....	159

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : 2) การจัดการศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงามด้วยภูมิปัญญา ทักษะ จริยธรรม คุณธรรม และสุขภาพอนามัยตามศักยภาพที่ควรจะเป็น ช่วยให้ผู้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อม ใช้ทักษะในการประกอบอาชีพได้ตามควรแก่ศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างผาสุกในสังคม (บรรจง ชูสกุลชาติ. 2529 : 9) การจัดการศึกษามีด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สื่อ สภาพแวดล้อม สังคม หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

การศึกษาทุกรูปแบบและทุกระดับไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ล้วนต่างมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาประเทศ การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูงเพื่อมุ่งผลิตกำลังคนในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้อง และสนองความต้องการของประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2525 : 1)

ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีมากมายหลายแห่งทั้งสถาบันการศึกษาสังกัดภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ยังมีสถาบันการศึกษาที่อยู่นอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยอีกหลายแห่ง เช่น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสถาบันทางการทหาร เป็นต้น ในบรรดาสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐนั้นมีการ

จัดการศึกษาอยู่สองระบบคือ ระบบจำกัดรับนักศึกษา และระบบไม่จำกัดรับนักศึกษา การจัดการศึกษาในระบบจำกัดรับนักศึกษามีการจำกัดจำนวนของผู้เข้าเรียน มีการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือก ใช้เวลาเรียนเต็มเวลา และสอนในชั้นเรียนตามปกติ มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาในลักษณะนี้เรียกว่ามหาวิทยาลัยปิด ส่วนการจัดการศึกษาในระบบไม่จำกัดรับนักศึกษานั้นจะไม่จำกัดจำนวนของผู้เข้าศึกษา ไม่มีการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกเข้าศึกษา นักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตามความสามารถและความพร้อมของตน การศึกษาไม่จำกัดเวลาและไม่เน้นชั้นเรียนเป็นหลัก มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาในลักษณะนี้เรียกว่า มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) มหาวิทยาลัยในระบบเปิดเป็นทางเลือกหนึ่งของนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาในการศึกษาในชั้นเรียน หรือต้องการจะศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษาในชั้นเรียนจะสามารถศึกษาด้วยตนเองจนสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจนได้รับปริญญา แนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ เป็นความพยายามที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนให้มากที่สุด ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐที่จัดการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมี 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดไม่ต้องเข้าชั้นเรียนเหมือนมหาวิทยาลัยปิด แต่ใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ได้แก่ ศึกษาจากเอกสารการสอนชุดวิชา สื่อทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ที่จัดประกอบชุดวิชา เข้ารับการสอนเสริมตามศูนย์บริการที่มหาวิทยาลัยจัดให้ และค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองจากเอกสารหรือวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ณ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชน และสถานศึกษาสำหรับค้นคว้าอื่น ๆ โดยมหาวิทยาลัยในระบบเปิดจะสามารถรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้โดยไม่จำกัดจำนวนเนื่องจากไม่มีชั้นเรียน แต่การจัดการศึกษาจะต้องมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยทุกหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้รับรองคุณวุฒิของผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐเท่ากับคุณวุฒิของผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่น หากเข้ารับราชการจะได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในตำแหน่งและอัตราเงินเดือนเช่นเดียวกับผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่น

จากจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐทั้งสองแห่งจะปรากฏว่าในแต่ละปีจะมีผู้สมัครเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดเป็นจำนวนมากปีละไม่ต่ำกว่า 150,000 คน ซึ่งในปีการศึกษา 2545 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีจำนวนนักศึกษาใหม่จำนวน 87,500 คน และรวมนักศึกษาทั้งนักศึกษาเก่าและนักศึกษาใหม่ในระบบมีจำนวนประมาณ 230,846 คน ส่วนผู้สมัครเป็นนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในปีการศึกษา 2545 มีจำนวน 89,000 คน และรวมนักศึกษาทั้งนักศึกษาเก่าและนักศึกษาใหม่ในระบบมีจำนวนนักศึกษาประมาณ 389,288 คน และในแต่ละภาคการศึกษาจะมีนักศึกษาที่เลิกศึกษากลางคันโดยไม่ติดต่อลงทะเบียน หรือลาพักการศึกษากับทางมหาวิทยาลัยมีจำนวนมากเช่นกัน ซึ่งจากสถิติข้อมูลในปีการศึกษา 2545 จะพบว่ามียอดนักศึกษาถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียน

นักศึกษาเนื่องจากไม่ลงทะเบียนหรือไม่ลาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษา จำนวน ประมาณ 71,178 คน ในที่นี้จำแนกเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 45,620 คน คิดเป็นร้อยละ 19.76 และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ประมาณ 25,558 คน คิดเป็นร้อยละ 6.57 จากยอดจำนวนนักศึกษาที่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาดังที่กล่าวแล้ว ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจว่ามีสาเหตุหรือปัจจัยประการใดบ้างที่ทำให้นักศึกษาเหล่านั้นไม่ศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐทั้งที่เป็นสาเหตุโดยตรงและสาเหตุโดยอ้อม ซึ่งความท้อแท้ในการศึกษาน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นักศึกษาเลิกศึกษากลางคัน เพราะหากนักศึกษาเกิดความท้อแท้ในการศึกษาแล้ว ความสนใจ ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ในการศึกษาก็จะลดน้อยถอยลง เกิดความอ่อนล้าทางด้าน ร่างกาย และจิตใจ หหมดกำลังใจและไม่ทุ่มเทให้กับการศึกษาอย่างเต็มที่ และเลิกศึกษาต่อในที่สุด ในด้านของสถาบันการศึกษาการที่นักศึกษาออกกลางคันจะส่งผลให้ยอดจำนวนนักศึกษาลดลง การจัดการศึกษาเกิดความสูญเปล่าเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายทั้งในแง่ส่วนตัวของ นักศึกษาและของรัฐ และประกอบกับในอนาคตอันใกล้ทางรัฐบาลมีนโยบายให้ทุกมหาวิทยาลัย ของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทำให้ทุกมหาวิทยาลัยจะต้องมีการแข่งขันกันเองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพื่อสร้างควมมีชื่อเสียง มีจำนวนนักศึกษามาก ๆ และคำนึงถึงการหารายได้เพื่อสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ทั้งนี้เพราะทาง รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณให้ในวงจำกัดในลักษณะของเงินอุดหนุน ทำให้แต่ละมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องพยายามรักษาระดับจำนวนนักศึกษาไว้ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอสำหรับมาบริหาร จัดการการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น และจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนัก ทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้สังเกตเห็นและมีความสงสัยเป็นอย่างยิ่งว่าเพราะสาเหตุใดที่ทำให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไม่ลงทะเบียนเรียน หรือไม่ลาพักการศึกษาในแต่ละภาคการศึกษาในแต่ละปีมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากสถิติการ คัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาเนื่องจากนักศึกษาไม่ลงทะเบียนและไม่ลาพักการศึกษา ย้อนหลังจำนวน 3 ปี โดยข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 – 2545 มีจำนวนนักศึกษาที่ถูกคัดชื่อ ออกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีจำนวน 45,490 53,250 และ 60,520 คนตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบ การศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐจำนวนเหล่านั้น เกิดความท้อแท้ในการศึกษา และ สาเหตุเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาในด้านใด เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหา และ ได้ข้อสรุปเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร และการจัดการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง และ สอดคล้องต่อความต้องการของนักศึกษาอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับนักแนะ แนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ในการลดความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษา

เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาที่ตัดสินใจก้าวมาสู่ระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐแล้วสามารถจะศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีตามโครงสร้างของหลักสูตรตามความมุ่งหมายที่นักศึกษาได้ตั้งใจไว้ได้ เพื่อจะได้เป็นการเพิ่มวิทยฐานะของตนเอง และจะได้เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต และเพื่อประโยชน์ของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐในภาพรวมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
3. เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มีความท้อแท้ในการศึกษาในระดับใด และมีปัจจัยประการใดบ้างที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ได้ทราบ และสามารถนำปัจจัยที่ได้ค้นพบไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนาระบบการศึกษา และการให้บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง และสนองต่อความต้องการของนักศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับนักแนะแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ในการช่วยลดความท้อแท้ในการศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อนักศึกษาให้สามารถศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเอง และจะได้เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบ การศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่ได้เข้ารับการศึกษานในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปีการศึกษา แต่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาเนื่องจากนักศึกษา ไม่ได้ลงทะเบียนหรือไม่ลาพักการศึกษา เพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 71,178 คน จำแนกเป็นนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 45,620 คน และมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 25,558 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน ระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่ได้เข้ารับการศึกษานในมหาวิทยาลัยเปิด ของรัฐมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปีการศึกษา แต่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาเนื่องจาก นักศึกษาไม่ได้ลงทะเบียนหรือไม่ลาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษาในภาค การศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวนนักศึกษาทั้งหมด 600 คน จำแนกเป็นนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 400 คน และมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 200 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) หรือตัวพยากรณ์ (Predictors) คือ ปัจจัยบางประการ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล

- 1.1.1 เพศ
- 1.1.2 อายุ
- 1.1.3 วุฒิการศึกษา
- 1.1.4 สถานภาพทางครอบครัว
- 1.1.5 ภูมิลำเนา
- 1.1.6 การประกอบอาชีพ

1.2 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม

- 1.2.1 รายได้
- 1.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว

1.2.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

1.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

1.3 ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา

1.3.1 วิธีการจัดการศึกษา

1.3.2 หลักสูตรการศึกษา

1.3.3 การให้บริการการศึกษา

1.3.4 ผลการเรียนรู้

1.3.5 เวลาในการศึกษา

1.3.6 เจตคติต่อมหาวิทยาลัย

1.4 ปัจจัยด้านจิตวิทยา

1.4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.4.2 การปรับตัว

1.4.3 นิสัยทางการเรียน

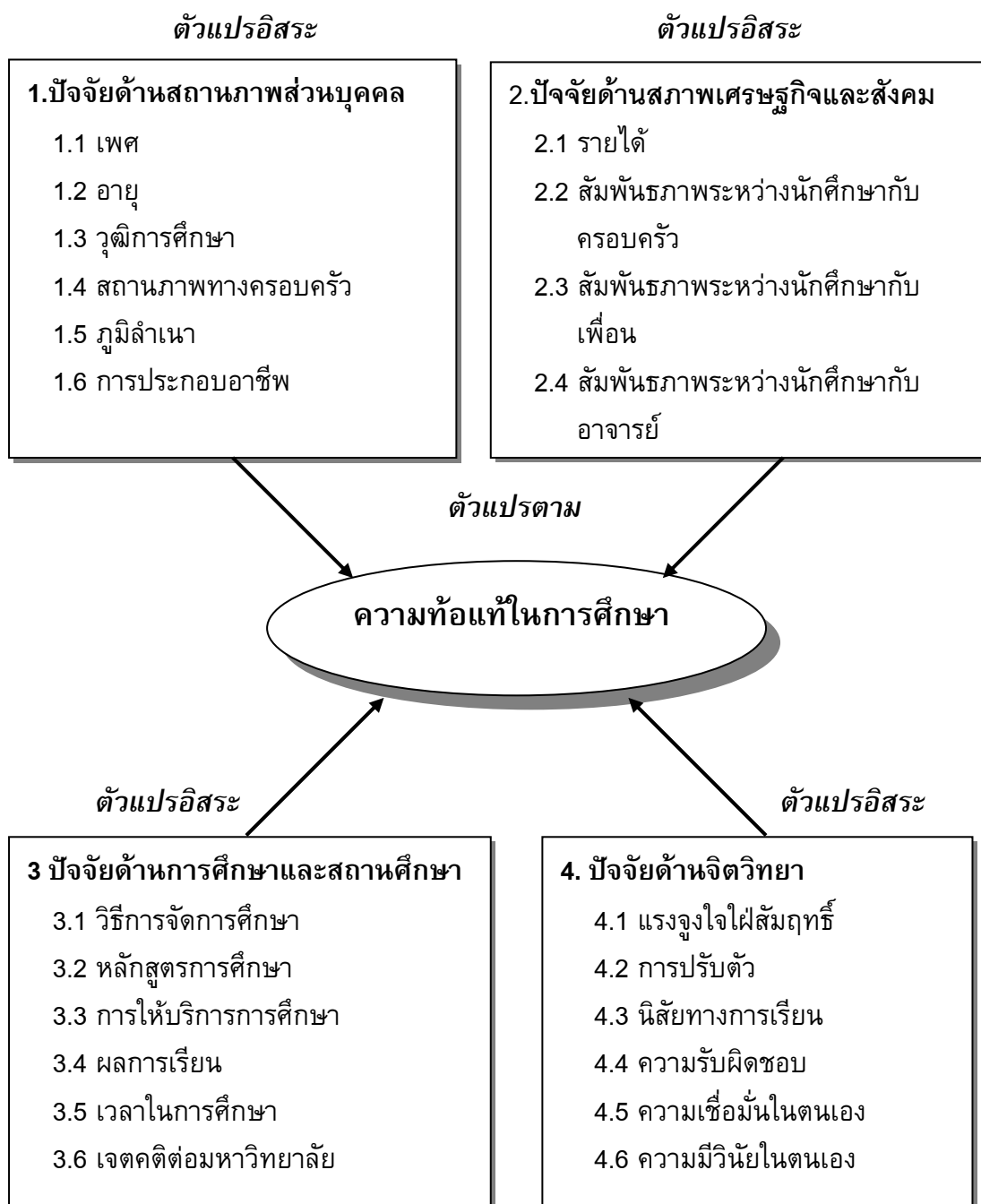
1.4.4 ความรับผิดชอบ

1.4.5 ความเชื่อมั่นในตนเอง

1.4.6 ความมีวินัยในตนเอง

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) หรือตัวเกณฑ์ (Criterion) คือความท้อแท้ในการศึกษา

จากตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังกล่าวที่ผู้วิจัยทำการศึกษานั้น การวัดความท้อแท้ อาศัยแนวความคิดของแมสลาซ และแจคสัน(Maslach and Jackson. 1981 : 99-113) ส่วน การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ของนักศึกษา อาศัยแนวความคิดบางส่วนของดีเซนโซ และรอปบินส์(DeCenzo and Robbins. 1988 : 520) ซึ่งนำมาจัดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความท้อแท้ในการศึกษา หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกมาในลักษณะของความอ่อนล้าทั้งทางอารมณ์และจิตใจ เกิดความเหนื่อยหน่าย หหมดแรงใจที่จะศึกษา มีความคับข้องใจ และมีความเครียดจากการศึกษา โดยไม่สามารถจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ต้องการปลีกตัวออกจากสังคม เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อสถานศึกษาหรือบุคคลอื่น ๆ และรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ไม่อาจจะศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ (Emotional Exhaustion) หมายถึง ความรู้สึกเหนื่อยหน่าย หหมดเรี่ยวแรง ตลอดจนเกิดความคับข้องใจและความเครียดจากการศึกษา ซึ่งเมื่อเกิดความรู้สึกนี้บ่อย ๆ จะทำให้นักศึกษาไม่สามารถที่จะศึกษาให้สำเร็จการศึกษาได้

1.2 ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล (Depersonalization) หมายถึง ความมีเจตคติที่ไม่ดีต่อบุคคล ซึ่งจะแสดงให้เห็นตั้งแต่ความเฉยเมย ไม่ใส่ใจต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่น ไม่อยากติดต่อกับผู้ใด มีความระแวงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการมองบุคคลอื่นในแง่ร้าย

1.3 ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน (Personal Accomplishment) หมายถึง ลักษณะของความรู้สึกที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการศึกษาของตน รู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ และไม่สามารถที่จะทำให้ตนเองศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ได้

2. ระดับความท้อแท้ในการศึกษา หมายถึง ระดับของความท้อแท้ในการศึกษาที่วัดได้จากเครื่องมือวัดความท้อแท้ในการศึกษา โดยใช้เกณฑ์กำหนดระดับความท้อแท้ของ แมสลาซ และแจคสัน แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

2.1 ความท้อแท้ในการศึกษาในระดับสูง คือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน

2.2 ความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง คือ ผู้ที่ได้คะแนนปานกลางในความท้อแท้ทั้ง 3 ด้าน

2.3 ความท้อแท้ในการศึกษาในระดับต่ำ คือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำในความท้อแท้ทั้ง 3 ด้าน

3. ระบบการศึกษาทางไกล หมายถึง ระบบการศึกษาที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาว่างศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ แต่ใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาจะสามารถศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารการสอนแบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียงประจำชุดวิชา ตำรา ภาพชุด และวัสดุการศึกษาอื่น ๆ เป็นต้น

3.2 ศึกษาจากสื่อทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ที่จัดประกอบชุดวิชา

3.3 เข้ารับการสอนเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษาต่าง ๆ จากอาจารย์สอนเสริมประจำศูนย์ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

3.4 ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองจากวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ณ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ห้องสมุดของศูนย์วิทยพัฒนาในต่างจังหวัด และห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด

3.5 ในบางชุดวิชานักศึกษาต้องเข้าทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ ศึกษาค้นคว้า และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลา และสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

4. มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ หมายถึง มหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีระบบการจัดการเรียนการสอนในระบบเปิดในลักษณะการเรียนการสอนทางไกล นักศึกษาไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติและเปิดรับนักศึกษาโดยไม่จำกัดจำนวน ซึ่งในปัจจุบันมี 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

5. นักศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง ผู้ที่เข้าศึกษาในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปี การศึกษา แต่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาเนื่องจากไม่ได้ลงทะเบียนหรือไม่ได้ลาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545

6. ปัจจัยบางประการ หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องที่อาจเป็นสาเหตุทำให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ในการศึกษา จนทำให้ไม่สามารถศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จำแนกออกเป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

6.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่

6.1.1 เพศ หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกให้รู้ว่าเป็นหญิง หรือชาย

6.1.2 อายุ หมายถึง อายุตามปีปฏิทินของนักศึกษา คิดเป็นปี ซึ่งจำแนกเป็น 4 ช่วง ตามผลการวิจัยของ ชวบ และอิวานิกกี (Schwab and Iwanicki.1982 : 60 - 72) คือ อายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-34 ปี อายุ 35-44 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป

6.1.3 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่นักศึกษาใช้ในการสมัครเข้าศึกษา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา และปริญญาตรีหรือสูงกว่า

6.1.4 สถานภาพทางครอบครัว หมายถึง สถานะทางครอบครัวของนักศึกษา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ โสด สมรส หย่า และหม้าย

6.1.5 ภูมิลำเนา หมายถึง จังหวัดที่นักศึกษาอาศัยอยู่ปัจจุบัน แบ่งเป็น 6 กลุ่มตามสภาพภูมิศาสตร์ คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้

6.1.6 การประกอบอาชีพ หมายถึง การทำงานเพื่อหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ทำงานแล้ว และยังไม่มีการทำงาน

6.2 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษา ได้แก่

6.2.1 รายได้ หมายถึง เงินที่ได้จากการประกอบอาชีพของนักศึกษา หรือเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองสำหรับนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา

6.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์ ความรักความเข้าใจกัน ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างนักศึกษากับบุคคลในครอบครัว

6.2.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์ ความรักความเข้าใจกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างนักศึกษากับเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษาเดียวกัน

6.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์ การขอคำปรึกษาในส่วนของเนื้อหาวิชาการและปัญหาการเรียน ความผูกพันสนทนาระหว่างนักศึกษากับอาจารย์สอนเสริม อาจารย์ประจำชมรม อาจารย์ประจำสาขาวิชา ซึ่งพิจารณาโดยภาพรวม

6.3 ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและสถานศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ได้แก่

6.3.1 วิธีการจัดการศึกษา หมายถึง รูปแบบ หรือลักษณะการจัดการศึกษาในระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ซึ่งให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาว่างศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน แต่ใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ได้แก่ ศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ ศึกษาจากสื่อทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่จัดประกอบชุดวิชา หรือสื่อโสตทัศนอื่น ๆ เข้ารับการสอนเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษา ต่าง ๆ ประจำจังหวัด

6.3.2 การให้บริการการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือบริการที่มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐจัดขึ้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ให้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ บริการรับสมัครเข้าศึกษาและลงทะเบียน บริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา บริการสอนทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ บริการข้อมูลข่าวสาร บริการจัดสอบ และบริการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการศึกษา

6.3.3 หลักสูตรการศึกษา หมายถึง เนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียน รวมถึงสาขาวิชา แขนงวิชา และชุดวิชาที่เปิดสอนของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

6.3.4 ผลการเรียนรู้ หมายถึง ผลการสอบหรือคะแนนที่ได้จากการสอบในแต่ละชุดวิชา/รายวิชาที่นักศึกษาได้รับ รวมทั้งคะแนนที่นักศึกษาได้จากการทำกิจกรรมในระหว่างเรียนในบางชุดวิชา/รายวิชาตามที่มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐกำหนดขึ้น

6.3.5 เวลาในการศึกษา หมายถึง ระยะเวลาที่นักศึกษามีให้กับการศึกษาในด้านการเรียน การทบทวนบทเรียน การเข้ารับการสอนเสริม การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

6.3.6 เจตคติต่อมหาวิทยาลัย หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบหรือไม่ชอบ ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ที่นักศึกษาแต่ละคนมีต่อมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

6.4 ปัจจัยด้านจิตวิทยา หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตวิทยาซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพออกมา ได้แก่

6.4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงสุดที่ได้ตั้งไว้

6.4.2 การปรับตัว หมายถึง ความพยายามที่จะปรับสภาพของตนเองให้อยู่ในสภาวะปกติ โดยอาศัยกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่ง จนสามารถทำให้ตนเองดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข

6.4.3 นิสัยทางการเรียน หมายถึง การกระทำเป็นประจำที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่แสดงถึงความพึงพอใจ และมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน การทำการบ้าน การทบทวนบทเรียน การตั้งใจเรียน และการวางแผนในการเรียน

6.4.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจในการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลของการกระทำนั้น และพยายามปรับปรุงการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

6.4.5 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตัวเอง พยายามในความสามารถของตน กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้ากระทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญเหตุการณ์ รวมทั้งสามารถจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

6.4.6 ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถบังคับควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา ใจ ให้ประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดไว้ด้วยความเต็มใจ และจริงจัง โดยไม่มีการบังคับหรือควบคุม

7. น้ำหนักความสำคัญ หมายถึง ค่าที่บอกให้ทราบว่าปัจจัยแต่ละด้านส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษามากน้อยเพียงใด

8. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางด้านการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล มีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดในลักษณะต่าง ๆ มีประสบการณ์การทำงานในระบบการเรียนการสอนทางไกลมากกว่า 10 ปี และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 3 คน และทางด้านจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 5 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โดยใช้แบบสอบถามส่งให้นักศึกษาทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าติดแสตมป์เรียบร้อยเพื่อให้นักศึกษาส่งกลับ โดยผู้วิจัยไม่อาจให้คำแนะนำ และควบคุมการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองได้ จึงถือว่าการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาในแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา โดยความท้อแท้ในการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษานั้น สามารถวัดได้ด้วยแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาฉบับที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
2. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
3. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านสามารถพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาถึงความท้อแท้ในการศึกษา และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้ในประเด็นที่สำคัญ ๆ และขอเสนอรายละเอียดของเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้
 - 1.1 ความหมายของความท้อแท้ และความท้อแท้ในการศึกษา
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความท้อแท้
 - 1.3 ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความท้อแท้
 - 1.4 ระดับของความท้อแท้
 - 1.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดความท้อแท้
 - 1.6 ผลที่เกิดจากความท้อแท้
 - 1.7 การวัดความท้อแท้
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล
 - 2.1 ความหมายของการศึกษาทางไกล
 - 2.2 ลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกล
 - 2.3 ผู้เรียนกับการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล
 - 2.4 รูปแบบการศึกษาทางไกล
 - 2.5 ระบบการศึกษาทางไกล
 - 2.6 ระบบสื่อการศึกษาทางไกล
 - 2.7 การบริการการศึกษาทางไกล
 - 2.8 การวัดและประเมินผลในระบบการศึกษาทางไกล
 - 2.9 ระบบการศึกษา และระบบการให้บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
3. เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา
 - 3.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล
 - 3.1.1 เพศ
 - 3.1.2 อายุ
 - 3.1.3 วุฒิการศึกษา
 - 3.1.4 สถานภาพทางครอบครัว

- 3.1.5 ภูมิสำเนา
- 3.1.6 การประกอบอาชีพ
- 3.2 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม
 - 3.2.1 รายได้
 - 3.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว
 - 3.2.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
 - 3.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- 3.3 ปัจจัยด้านจิตวิทยา
 - 3.3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.3.2 การปรับตัว
 - 3.3.3 ความมีวินัยในตนเอง
 - 3.3.4 ความรับผิดชอบ
 - 3.3.5 นิสัยทางการเรียน
 - 3.3.6 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้

1.1 ความหมายของความท้อแท้ และความท้อแท้ในการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่า มีผู้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของ "ความท้อแท้" ไว้ดังนี้

ฟร็อดเดนเบอร์เกอร์ (ปัญญา ศรีหนารถ . 2540 : 14 ; อ้างอิงจาก Freudenberger. 1974 : 159 -160) ให้ความหมายว่า เป็นความไม่สมหวัง เป้าหมายงานที่ทำมาเป็นเวลานาน เกิดความอ่อนล้าเพราะว่าความต้องการในพลังและความคิดมากเกินไป ซึ่งความท้อแท้นี้เกิดขึ้นในลักษณะอาการที่แตกต่างกัน ผันแปรไปตามแต่ละบุคคล โดยปกติจะเกิดขึ้นประมาณหนึ่งปีหลังจากที่ได้เริ่มทำงานในหน่วยงาน

แมสลาซ (ปัญญา ศรีหนารถ . 2540 : 14 ; อ้างอิงจาก Maslach. 1978 : 113)

ได้กล่าวว่า ความท้อแท้นั้นเกี่ยวข้องกับการสูญเสียสัมพันธภาพกับผู้อื่น เกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น ขาดความสนใจ หรือความเอาใจใส่กับผู้มารับบริการ ผู้ที่เกิดความท้อแท้นั้นได้รับความกดดันและความเครียดจากงานที่ทำ และไม่สามารถแก้ไขหรือจัดการกับสิ่งนั้นได้ จนในที่สุดก็จะเกิดความท้อแท้ขึ้น

เซอร์นิส (บัญชา ศรีหนารถ . 2540 : 15 ; อ้างอิงจาก Cherniss. 1980 : 18) กล่าวว่า ความท้อแท้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมในอาชีพไปในทางลบ เสมอถอยในเรื่องของความเชื่อถือว่าว่างใจและอุดมการณ์ พยายามหลีกเลี่ยงจากงานที่ทำเป็นลักษณะของการตอบสนองของความเครียดจากการปฏิบัติงาน

ไพน์ส และอารอนสัน (ประมวล อุ่นเรือน. 2540 : 11 ; อ้างอิงจาก Pines and Aronson. 1981 : 15) กล่าวว่า ความท้อแท้เป็นผลที่เกิดจากความกดดันทางอารมณ์ อันเนื่องมาจากการเกี่ยวข้องกับผู้คนอย่างเคร่งเครียดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งปรากฏให้เห็นได้จากกลุ่มอาการที่แสดงถึงความอ่อนเปลี้ยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ความรู้สึกหมดหวัง ไร้อำนาจช่วยเหลือผู้อื่น หมดความสนใจ และขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน

มัลดารี (Muldary. 1983 : 682) ได้อธิบายคำว่า ความท้อแท้และความเครียดมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ความท้อแท้เป็นผลจากความเครียด ผู้ประกอบอาชีพจะมีความเครียดจากการทำงานโดยไม่มี ความท้อแท้ก็ได้ แต่ผู้มีความท้อแท้ในการทำงานจะมีความเครียดในการทำงานทุกราย

เดสเลอร์ (Dessler. 1988 : 682) ได้อธิบายว่า ความท้อแท้เป็นการหมดสิ้นไปของร่างกายและแรงใจ ด้วยสาเหตุของความพยายามมากเกินไปในการที่จะให้ได้ในบางสิ่งซึ่งไม่มีโอกาสที่จะเป็นจริงได้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของงาน จึงเกิดความเครียดขึ้นในการค้นหาสิ่งที่จะให้ไม่บรรลุเป้าหมายและไม่ยอมให้กิจกรรมอื่นเข้ามาผ่อนคลายลักษณะเช่นนี้ผู้ที่มีความท้อแท้มักจะไม่สามารถทำให้เกิดความสมดุลในชีวิตได้

ลีเทอร์ (Leiter.1991: 123 - 124) กล่าวว่า ความท้อแท้เป็นสิ่งที่เกิดจากความเครียดอย่างเรื้อรังแก้ไขไม่หาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ท้อแท้” ไว้ว่า เป็นความอ่อนเปลี้ยเพลียใจ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 379)

ฟรูดเดนเบอร์เกอร์ และริเชลสัน (สุวลี เจ็ดเสมียนใหม่. 2536 : 8 ; อ้างอิงจาก Freudenberger and Richelson. 1983 : 13) ได้กล่าวว่า ความท้อถอยนั้นจะเป็นคำที่ใช้อธิบายได้ดีที่สุดของการหมดไปหรือลดลง ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่จะมีลักษณะของความเหนื่อยหน่าย อ่อนล้า และความคับข้องใจอันเป็นผลมาจากการทุ่มเทกระทำในสิ่งที่เป็นความมุ่งหวัง แต่ต้องประสบกับความล้มเหลวซึ่งเป็นสิ่งที่มักเกิดขึ้นกับคนหนุ่มสาวที่มีความรับผิดชอบในการให้บริการและช่วยเหลือแก่สาธารณชนด้านต่าง ๆ เช่น แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย ครู หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

เวนิกา และสแปรคเลย์ (สุวลี เจ็ดเสมียนใหม่. 2536 : 8 ; อ้างอิงจาก Veniga and Spradley. 1981 : 6 - 7) ได้ให้คำจำกัดความของความท้อถอยว่า เป็นสภาพของความอ่อนล้า ลึนเรียวแรงทั้งทางอารมณ์และจิตใจ ที่เป็นผลมาจากความเครียดในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้รับการผ่อนคลาย ซึ่งจะส่งผลให้เรียวแรงหรือพลังงานของผู้ปฏิบัติงานลดลง

โกลด์ (Gold.1984 : 272) ได้กล่าวว่า ความท้อแท้นั้นจะมีลักษณะคล้ายกับความเครียด แต่จะไม่ใช่สิ่งเดียวกัน ความท้อแท้นั้นจะเป็นผลมาจากความเครียดที่ไม่ได้รับการผ่อนคลายหรือได้รับการช่วยเหลือใด ๆ จากการทำงาน ผู้เชี่ยวชาญหลายคนกล่าวว่า ความท้อแท้จะเป็นผลในขั้นสุดท้ายของความพยายามหลาย ๆ ครั้งที่จะเผชิญกับสภาพความเครียดแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

เคิร์ก และวอลเตอร์ (Kirk and Walter. 1981 : 147) ได้กล่าวว่า ความท้อแท้ คือ การหมดสิ้นเรี่ยวแรงทางกายและอารมณ์ รวมทั้งการเกิดขึ้นมาของทัศนคติที่ไม่ดี อันเป็นผลมาจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน

ไนเฮาส์ (Niehouse. 1981 : 25-28) ได้กล่าวว่า ความท้อแท้เป็นอาการที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มิอาจช่วยเหลือบริการผู้อื่น เช่น งานสอน พยาบาล และงานสังคม ความท้อแท้เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความกระตือรือร้น เพราะผู้ที่มีความท้อแท้จะมีอาการอ่อนล้า ซึมเศร้า เบื่องาน ไม่มีความอดทน จุนเจียวง่าย ปลีกตัวออกจากสังคม มองอะไรในแง่ร้าย และรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับการยอมรับนับถือ

คาน (สุวลิ เจ็ดเสมียนใหม่. 2536 : 8 ; อ้างอิงจาก Kahn. 1978 : 62) ได้กล่าวว่า ความท้อถอย คือ การมีเจตคติที่ไม่ดีและไม่เหมาะสมต่อบุคคลที่จะทำงานให้ความช่วยเหลือและบริการ รวมทั้งกับตนเอง และมีอาการไม่สบายทั้งทางร่างกายและอารมณ์เกิดขึ้นร่วมด้วยเสมอ

เพิร์ลแมน และฮาร์ทแมน (Perlman and Hartman. 1982 : 293) กล่าวว่า ความท้อแท้เป็นการตอบสนองของความเครียดทางอารมณ์ด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความอ่อนล้าทางอารมณ์และร่างกาย การทำให้ผลผลิตของงานต่ำ และความสัมพันธ์ของบุคคลเสียไป

จากความหมายของความท้อแท้ดังกล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความท้อแท้เป็นความรู้สึกที่เป็นผลมาจากความเครียดเป็นระยะเวลานานโดยไม่สามารถจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ความอ่อนล้า และหมดแรงกายและแรงใจ มีความรู้สึกว่าคุณเองไร้ความสามารถและไม่อาจปฏิบัติงานนั้นให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ได้

ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของความท้อแท้ในการศึกษาไว้ว่า ความท้อแท้ในการศึกษาหมายถึง อาการที่แสดงออกมาในลักษณะของความอ่อนล้าทางอารมณ์และร่างกาย เกิดความเหนื่อยหน่าย หมดแรงกายและแรงใจที่จะศึกษา มีความคับข้องใจและความเครียดจากการศึกษา โดยไม่สามารถจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อสถานศึกษาหรือบุคคลอื่น ๆ และรู้สึกว่าคุณเองไร้ความสามารถไม่อาจจะศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความท้อแท้

การศึกษาเกี่ยวกับความท้อแท้ได้เริ่มปรากฏขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1974 โดยฟรอนเดนเบอร์เกอร์ (Freudenberger) พบว่าในกลุ่มของผู้ที่ทำงานคลินิกส่วนตัวบางคนมีความรู้สึกอ่อนล้าและเหนื่อยอ่อน เป็นไข้ไม่รู้จักหาย ได้รับความทุกข์ทรมานจากการปวดศีรษะบ่อย ๆ เป็นโรคกระเพาะอาหาร นอนไม่ค่อยหลับ นอกจากผู้ทำงานในคลินิกส่วนตัวแล้ว ผู้ทำงานเพื่อ

สนองความต้องการของบุคคลอื่นด้วยการทำงานที่หนักเกินไป คร่ำเคร่งกับงานเป็นเวลานาน ๆ ก็เกิดความกดดันขึ้น และมีอาการทางร่างกาย และจิตใจ พรอดเดนเบอร์เกอร์ จึงได้กำหนดคำว่า “ท้อแท้” (Burnout) ขึ้นมาเพื่ออธิบายอาการของความอ่อนล้าทางอารมณ์และร่างกาย (ปัญญา ศรีหนารถ. 2540 : 13 - 14 ; อ้างอิงจาก Maslach and Schaufeli. 1993: 2 - 3) ต่อมาได้มีผู้ศึกษาความท้อแท้ของผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ อีก เช่น ผู้มีอาชีพบริการด้านสุขภาพอนามัย และสังคม อาชีพบริการผู้อื่น อาชีพดูแลเด็ก อาชีพพยาบาล เป็นต้น

1.3 ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความท้อแท้

แมสลาซ และแจคสัน (Maslach and Jackson. 1981: 99 - 113) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความท้อแท้นั้นจะมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ซึ่งจะมีลักษณะของความเหนื่อยอ่อน สิ้นเรี่ยวแรง ตลอดจนความคับข้องใจ และความเครียดที่เกิดจากการปฏิบัติงานซึ่งเมื่อเกิดความรู้สึกนี้ขึ้น จะทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปด้วยดี
2. ความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล ซึ่งจะแสดงออกด้วยการมีเจตคติที่ไม่ดีต่อบุคคล มีความเฉยเมย ไม่ใส่ใจต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการมองบุคคลอื่นในแง่ร้าย
3. ความรู้สึกที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยจะมีลักษณะของความรู้สึกที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของตน รู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ และไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ได้

ฟาร์เบอร์ และมิลเลอร์ (Farber and Miller. 1981 : 253) กล่าวว่า ผู้ที่มีความท้อแท้นั้นจะมีลักษณะอาการต่าง ๆ ปรากฏขึ้นมา ได้แก่ โกรธง่าย มีความกังวลใจ ความหงุดหงิด อาการซึมเศร้า เบื่อหน่าย มีความรู้สึกผิด รวมไปถึงการใช้สุราและยาเสพติด ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาต่อไปยังครอบครัวและชีวิตแต่งงาน ส่วนในด้านการปฏิบัติงานนั้นโดยทั่วไปจะรู้สึกผูกพันและอุทิศเวลาให้กับการทำงานน้อยลง มีความรู้สึกอ่อนล้าทางด้านอารมณ์ และทางด้านร่างกายบ่อยครั้ง ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดต่ำลง

1.4 ระดับของความท้อแท้

อิวานิชกี (Iwanicki.1983 : 27-32) ได้แบ่งความท้อแท้ออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับอ่อน เป็นความท้อแท้ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดอาการหงุดหงิด อ่อนล้า วิดกกังวล
2. ระดับปานกลาง ความท้อแท้ในระดับนี้จะส่งผลเหมือนกับระดับอ่อน แต่จะมีช่วงระยะเวลาที่เกิดประมาณ 2 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น
3. ระดับรุนแรง ความท้อแท้ในระดับนี้จะส่งผลให้เกิดอาการทางร่างกายอื่น ๆ เช่น ปวดหลังเรื้อรัง ปวดศีรษะข้างเดียว เป็นต้น

1.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดความท้อแท้

จากการศึกษางานเขียนและงานวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับความท้อแท้ ได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุต่าง ๆ ของความท้อแท้ ไว้ดังนี้

แมตติงลีย์ (บัญชา ศรีหนารถ. 2540 : 20 ; อ้างอิงจาก Mattingly. 1977 : 127) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความท้อแท้จะเกิดจากความขัดแย้งในหน้าที่ในอาชีพที่ต้องทุ่มเทตัวเองในการปฏิบัติงาน และจากการที่ได้ตระหนักว่า ไม่ว่าจะทุ่มเททำงานสักเท่าไร ก็ไม่อาจจะได้ผลดังที่หวัง

วอลซ์ (Walsh. 1979 : 253) ได้กล่าวว่า สาเหตุของความท้อแท้จะมาจาก

1. การดูหมิ่นเหยียดหยามของผู้บริหาร
2. นักเรียนไม่มีระเบียบ
3. แรงกดดันที่มาจากงานเอกสาร
4. ความรู้สึกโดดเดี่ยว

อีเดลวิซ (บัญชา ศรีหนารถ. 2540 : 21 ; อ้างอิงจาก Edelwich. 1980 : 14) ได้กล่าวว่า ความท้อแท้จะเป็นผลมาจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน ซึ่งได้แก่

1. การได้รับการอบรมฝึกฝนไม่เพียงพอ
2. มีงานรับผิดชอบมากแต่ได้รับผลตอบแทนน้อย
3. ผู้มารับความช่วยเหลือหรือบริการแสดงความก้าวร้าว
4. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน
5. สภาพของระบบราชการหรือการเมืองในองค์กร
6. ช่องว่างระหว่างแรงบันดาลใจ และผลสำเร็จที่ได้รับ

แมสลาซ และแจคสัน (Maslach and Jackson. 1981 : 72) ได้ทำการศึกษาพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพส่วนตัวของบุคคลเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดความท้อแท้ ซึ่งลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว พอสรุปได้ดังนี้

1. บุคลิกภาพที่อ่อนแอ ต้องพึ่งพาผู้อื่นเสมอ คือ มีความกลัวและวิตกกังวลต่องานที่ยุ่งยาก ต้องพึ่งพาอาศัยขอความช่วยเหลือจากผู้ใกล้ชิด มีลักษณะขาดความเป็นตัวของตัวเอง จะเป็นคนที่ทำงานตามคำสั่งเสมอ บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อการเกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์ได้สูง

2. บุคลิกภาพที่ไม่อดทน ไม่สามารถอดกลั้นต่ออารมณ์โกรธ ลักษณะคนที่ดื้อรั้นไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ ลักษณะดังกล่าวนี้เสี่ยงต่อการเกิดความท้อแท้ได้ และจะมีผลทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับบริการ

3. บุคลิกภาพที่ขาดความมั่นใจในตนเอง จิตใจไม่มั่นคง ชอบความสะดวกสบาย ชอบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และลักษณะบุคลิกภาพที่รู้สึกว่าเป็นความยุ่งยากที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

วอลซ์ (Walsh, 1979 : 253) ได้กล่าวว่า ผลที่จะเกิดจากความท้อแท้จะมีดังนี้

1. ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นกับระบบประสาท อันเป็นผลมาจากความเครียด ซึ่งจะทำให้เกิดโรคทางกายได้หลาย ๆ อย่าง
2. การหยุดชะงัก หรือเลิกในอาชีพที่ปฏิบัติ
3. ความรู้สึกในทางที่ไม่ดี อันเป็นผลมาจากการไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่ต้องเผชิญได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. หหมดความสนใจ หรือพยายามปลีกตัวออกจากบุคคลที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ
5. มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักเรียน รวมทั้งคุณภาพในการสอนลดลง

1.6 ผลที่เกิดขึ้นจากความท้อแท้

มัลดารี (สวลี เจ็ดเสมียนใหม่, 2536 : 21 – 23 ; อ้างอิงจาก Muldary, 1983 : 3 - 80) ได้กล่าวไว้โดยสรุปว่า ความท้อแท้จะส่งผลต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลต่อการทำงานทางด้านจิตใจ ลักษณะสำคัญของความท้อแท้จะส่งผลต่อการทำงานทางด้านจิตใจก็คือ การหมดสิ้นเรี่ยวแรงทางจิตใจ ซึ่งจะมีอยู่หลายลักษณะดังนี้

1.1 การสูญเสียความตั้งใจและสมาธิในการทำงาน ผู้ที่ประสบกับความท้อแท้จะพบว่า มีความยากลำบากเป็นอย่างมากในการที่จะมีความตั้งใจหรือสมาธิในการที่จะปฏิบัติงาน รวมทั้งการที่จะให้ความสนใจต่อข่าวสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน บุคคลที่ประสบกับความท้อแท้มักจะครุ่นคิดอยู่กับเรื่องราวที่ไม่ดีในอดีต หรือไม่ก็เรื่องราวในอนาคตที่น่าหม่นหมอง

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติ ลักษณะสำคัญของผู้ที่ประสบกับความท้อแท้ก็คือ การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น ๆ และการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีต่อตนเอง ผู้ที่ประสบกับความท้อแท้อาจจะมีคามมุ่งหวังในชีวิตต่ำลง มีความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ไม่มีประสิทธิภาพ

1.3 การสูญเสียความกระตือรือร้นและอุดมคติในการทำงาน ผู้ที่ประสบกับความท้อแท้จะมีความกระตือรือร้น มีอุดมคติ และแรงจูงใจในการทำงานลดน้อยต่ำลง หรือหมดสิ้นไป

2. ผลของความท้อแท้ทางอารมณ์ คือ เกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์ซึ่งประกอบด้วย ความรู้สึกท้อแท้ เบื่อหน่าย เหน็ดเหนื่อย หหมดหวัง มีความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจ ความรู้สึกคับข้องใจ และอาจจะมีความรู้สึกวิตกกังวล ในขณะเดียวกันก็จะมีความรู้สึกงุนและโกรธอยู่เสมอ รวมทั้งความรู้สึกหมดกำลังใจและว่างเปล่าและจะพบตนเองว่ามีพลังงานเหลืออยู่ในตัวเพียงเล็กน้อยในการที่จะทำงานให้พ้นไปแต่ละวันและบางคนอาจจะรู้สึกว่าตนเองไม่มีเรี่ยวแรงหรือพลังงานเหลืออยู่เลย

3. ผลของความท้อแท้ที่มีต่อพฤติกรรม ลักษณะของพฤติกรรมของความท้อแท้นั้นจะประกอบด้วยกรกระทำต่าง ๆ ที่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยการดูว่าบุคคลเหล่านั้นกระทำหรือพูดอย่างไร การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่เป็นผลจากความท้อแท้มีดังนี้

3.1 ระดับของพฤติกรรมที่ปฏิบัติ บุคคลที่ต้องประสบกับความท้อแท้จะหมดสิ้นพลังงานที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน

3.2 การติดต่อสื่อสาร ลักษณะของผู้ที่มีความท้อแท้จะสูญเสียความเห็นอกเห็นใจและความเคารพที่จะมีให้กับผู้มารับบริการหรือความช่วยเหลือ ซึ่งจะสังเกตได้คือมักจะหลีกเลี่ยงที่จะต้องพูดคุยกับผู้มารับบริการ

3.3 การหลีกเลี่ยงที่จะติดต่อสังคมและเพื่อนร่วมงาน ลักษณะของผู้ที่มีความท้อแท้มักจะหลีกเลี่ยงผู้ร่วมงานและสังคมทั่วไป พอใจที่จะอยู่ตามลำพัง มีความรู้สึกว่าเป็นเพื่อนร่วมงานทำตัวน่าเบื่อหน่าย พูดคุยถึงเรื่องราวที่ไม่มีประโยชน์ ผู้ที่มีความท้อแท้จะพยายามปลีกตัวจากเพื่อนร่วมงานเพื่อหลีกเลี่ยงความเครียดและความคับข้องใจในขณะที่ตนเองก็ประสบอยู่อาจทำให้รู้สึกความคับแค้นใจและเสียอารมณ์มากขึ้น

3.4 การแสดงความโกรธและความเครียดอย่างเปิดเผย ผู้ที่ประสบกับความท้อแท้มักจะแสดงอาการของความโกรธอย่างง่ายดายนกว่าผู้ที่ไม่ประสบกับความท้อแท้ มีความอดทนต่อปัญหาต่าง ๆ กับบุคคลอื่น ๆ น้อยลง มีความรู้สึกที่ตนเองหมดพลัง สิ้นหวัง ไร้ประโยชน์ และความวิตกกังวล ผู้ที่ประสบกับความท้อแท้นั้นจะมีลักษณะทางอารมณ์ที่พร้อมจะแสดงออกได้อย่างรวดเร็ว ถึงแม้บางปัญหาเรื่องราวเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรง และระบายความโกรธออกมาทันที

3.5 การใช้สุราและยาเสพติด การใช้สุราและยาเสพติดในการแสวงหาทางออกนั้นจะมีผลเพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่เมื่อสุราและตัวยาสเสพติดหมดฤทธิ์แล้วความเครียดและความวิตกกังวลก็ยิ่งปรากฏอยู่ และบางครั้งการใช้มากเกินไปก็อาจเป็นผลต่อสุขภาพและสภาพทางเศรษฐกิจ ปัญหาต่าง ๆ จากพฤติกรรมจากการขาดสติจากการดื่มสุราก็มีผลทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวมตามมามากด้วย

ฟาร์เบอร์ และมิลเลอร์ (Farber and Miller. 1981 : 241 – 253) กล่าวว่า ความท้อแท้จะนำไปสู่อาการต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความโกรธ ความกระวนกระวายใจ ความอ่อนล้า ความเบื่อเจตคติที่ไม่ดี ความรู้สึกผิด รวมไปถึงการใช้สุราและยาเสพติด และในกรณีที่ร้ายแรงจะมีอาการจิตหลอน มีปัญหาทั้งในด้านครอบครัวและชีวิตการงาน ในด้านการปฏิบัติงานความท้อแท้จะทำให้ผลการปฏิบัติงานลดลง สำหรับนักศึกษาที่ประสบกับความท้อแท้ในการศึกษานั้น จะขาดการวางแผนในการศึกษา ความมุ่งหวังที่มีต่อการศึกษาลดลง มีความรู้สึกหมดสิ้นเรี่ยวแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจบ่อยครั้ง และมีความท้อแท้ให้กับการศึกษาบ่อยลง

1.7 การวัดความท้อแท้

การวัดความท้อแท้นี้ แมสลาซ และแจ๊คสัน (Maslach and Jackson. 1981: 99 - 113) ได้สร้างและพัฒนาแบบวัดความท้อแท้ขึ้นมาเมื่อปี ค.ศ. 1979 เรียกว่า Maslach Burnout Inventory เป็นแบบสำหรับวัดการรับรู้ถึงความท้อแท้ของผู้ประกอบอาชีพให้บริการแก่ผู้อื่น แมสลาซ และแจ๊คสัน ใช้เครื่องมือที่มีคำถามจำนวน 22 ข้อ กับกลุ่มตัวอย่าง 1,025 คน เมื่อทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบ (Factor Analysis) ปรากฏว่า จำแนกออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ 9 ข้อ ความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล 5 ข้อ และความรู้สึกที่มีต่อผู้สำเร็จในการปฏิบัติงาน 8 ข้อ รวมทั้งสิ้น 22 ข้อ เมื่อนำข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คน มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 สำหรับค่าความเชื่อมั่นของด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์เท่ากับ 0.89 ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคลเท่ากับ 0.74 และด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานเท่ากับ 0.77

ลักษณะของแบบวัดนี้เป็นแบบประมาณค่า 7 ระดับ โดยให้ผู้ตอบบอกถึงความบ่อยครั้งของเกิดความรู้สึกในด้านต่าง ๆ การแปลความหมายของคะแนนที่ได้ ถ้าคะแนนเฉลี่ยในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์และด้านความสัมพันธภาพต่อบุคคลสูง ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานต่ำ แสดงว่ามีระดับของความท้อแท้สูง หากค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์และด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคลต่ำ ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานสูง แสดงว่ามีระดับความท้อแท้ต่ำ

อย่างไรก็ตามแมสลาซ และแจ๊คสัน ได้กล่าวว่า ความท้อแท้นี้เป็นความรู้สึกที่บุคคลคิดว่าตนเองประสบกับอาการของลักษณะใดลักษณะหนึ่งในทั้ง 3 ด้าน ซึ่งความท้อแท้นั้นไม่ใช่เป็นผลในขั้นสุดท้ายของลักษณะทั้ง 3 ด้าน ความท้อแท้ในแต่ละลักษณะเป็นอิสระต่อกันไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นตามลำดับขั้นต่อเนื่องกันไป หรือบางคนอาจจะประสบกับความท้อแท้ทั้ง 3 ด้านนี้พร้อมกันก็ได้ บางคนอาจจะประสบกับลักษณะใดลักษณะหนึ่งมากกว่าอย่างอื่น และในแต่ละระดับจะมีความเข้มหรือความรุนแรงของอาการที่แตกต่างกัน

สำหรับในประเทศไทยนั้น กิตติ แสงเทียนฉาย (2531) ได้นำแบบวัดนี้ไปใช้กับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 จำนวน 305 คน และนำผลมาหาคุณภาพเครื่องมือปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์เท่ากับ 0.82 ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคลเท่ากับ 0.81 และด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานเท่ากับ 0.77 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล

2.1 ความหมายของการศึกษาทางไกล

ประยูร ศรีประสาธน์ และคนอื่น ๆ (2544 : 1-3) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาทางไกล (distance education) มีชื่อเรียกหลายอย่างแตกต่างกันไปตามวิวัฒนาการและแนวคิดทางการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศและนักวิชาการแต่ละคนคำที่ใช้เรียก เช่น การเรียนทางไกล (distance learning) การศึกษาด้วยตนเอง (self study) การศึกษาอิสระ (independent study) การศึกษาทางไปรษณีย์ (correspondence study) การเรียนแบบเปิด (open learning) การเรียนที่บ้าน (home study) การเรียนด้วยสื่อการสอนที่จัดทำมาก่อน (guided didactic conversation) และการศึกษาไร้พรมแดน (borderless education) คำเรียกเหล่านี้แสดงให้เห็นลักษณะหรือรูปแบบที่สะท้อนความหมายของการศึกษาทางไกลในแต่ละอย่างที่เกิดขึ้น กล่าวคือการศึกษาทางไกลหรือการเรียนทางไกล ให้ความหมายที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการศึกษาที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างกันจะเป็นด้วยสถานที่หรือเวลาที่สุดแล้วแต่ ส่วนคำว่าการศึกษาอิสระ ให้ความหมายที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการเรียนที่ผู้เรียนมีอิสระในการกำหนดสถานที่ เวลา และวิธีเรียนของตนเองตามความเหมาะสม หรือตามความต้องการของแต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน คำว่าการศึกษาทางไปรษณีย์ แสดงให้เห็นถึงวิธีการจัดการศึกษาที่เน้นการจัดส่งแบบเรียนและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน กระทำผ่านทางไปรษณีย์ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทางจุดหมายแตกต่างกันไปตามความห่างไกลของสถานที่อยู่ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน คำว่าการศึกษาแบบเปิด ให้ความหมายที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึงโดยไม่มีข้อกีดกันเรื่องอายุ เพศ อาชีพ สถานที่อยู่ และข้อบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา ส่วนคำว่าการศึกษาไร้พรมแดน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาที่ไม่มีสิ่งใดมากีดกัน หรือเป็นพรมแดนของการศึกษาเล่าเรียนได้ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนจากสถาบันหนึ่งสถาบันใดก็ได้ทั่วโลก โดยไม่ต้องเดินทางไปเข้าเรียนยังสถานที่ตั้งของโรงเรียนนั้นโดยตรง จากการที่มีคำเรียกแตกต่างกัน แต่ละคำที่เรียกก็แสดงความหมายและลักษณะการจัดการแตกต่างกันจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักวิชาการต่าง ๆ ยังไม่มีคำนิยามของการจัดการศึกษาแบบนี้เป็นที่แน่นอน ซึ่งความหมายที่เป็นที่ยอมรับในลักษณะที่เป็นกลางที่สุดในการอธิบายถึงการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างจากกันก็คือ คำว่าการศึกษาทางไกล หรือการเรียนทางไกล

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2529 : 5 - 7) ให้ความหมายของการเรียนการสอนทางไกล (distance learning) ว่า หมายความว่าถึงระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสมอันได้แก่สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้าน ไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ

นอกจากนี้ยังให้ความหมายของการสอนทางไกลว่า หมายถึง การสอนที่ผู้เรียนผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้ โดยอาศัยสื่อประสมเป็นสื่อการสอน โดยผู้เรียนผู้สอนมีโอกาสพบกันอยู่บ้าง ณ ศูนย์บริการการศึกษาเท่าที่จำเป็น การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากสื่อประสมที่ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองในเวลาและสถานที่ที่สะดวก

บอร์ก โฮล์มเบิร์ก (Borje Holmberg. 1981 : 11) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลว่า หมายถึงการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้มาเรียนหรือสอนกันซึ่ง ๆ หน้า แต่เป็นการจัดโดยใช้ระบบการสื่อสารแบบสองทาง ถึงแม้ว่าผู้เรียนและผู้สอนจะไม่อยู่ในห้องเดียวกันก็ตาม นอกจากนี้ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลอีกประการหนึ่งว่า เป็นวิธีการสอนอันเนื่องมาจากการแยกอยู่ห่างกันของผู้เรียนและผู้สอน การปฏิสัมพันธ์เช่นเดียวกันกับชั้นการดำเนินการเตรียมการสอนกระทำผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เครื่องมือกล และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

จากความหมายของการศึกษาทางไกลที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษาทางไกลหมายถึง ระบบการศึกษาที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาว่างศึกษาด้วยตนเอง ตามความพร้อม และความสะดวกโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ แต่ใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ที่สถาบันการศึกษาจัดทำขึ้น และส่งต่อให้ผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2 ลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกล

ประยูร ศรีประสาธน์ และคนอื่น ๆ (2544 : 4-10) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกลไว้ว่า การศึกษาทางไกลมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากการศึกษาระบบปกติ ดังนี้

1. ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างกัน การสอนในระบบทางไกลเป็นการสอนที่ผู้สอนกับผู้เรียนมิได้มีการพบปะกันแบบเผชิญหน้าในระหว่างที่ผู้สอนทำการสอนอยู่ ผู้สอนกับผู้เรียนจะอยู่ต่างสถานที่กัน เป็นการศึกษาที่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อต่าง ๆ มากกว่าการถ่ายทอดโดยตรงกับตัวผู้เรียนที่นั่งเรียนต่อหน้าผู้สอน

2. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน การเรียนระบบทางไกลนั้นนอกจากผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกวิชาเรียนเองแล้ว ผู้เรียนยังจะต้องเป็นผู้กำหนดช่วงเวลาเรียน สถานที่เรียน วิธีการเรียน รวมทั้งสื่อการเรียนที่สะดวกและเหมาะสมกับตนมากที่สุด เป็นการเรียนรู้อย่างอิสระด้วยตนเอง โดยไม่อยู่ภายใต้การกำกับและการชี้นำจากบุคคลใด

3. ใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารและบริการการศึกษา เนื่องจากการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ไม่ได้มีการสอนโดยการบรรยายแบบเผชิญหน้าขณะทำการสอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนแต่เป็นการสอนที่เน้นการใช้สื่อต่าง ๆ แทนสื่อบุคคล และเป็นการ

ถ่ายทอดการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ฉะนั้นการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการบริหารและบริการการศึกษาจึงมีหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน

4. ดำเนินงานและควบคุมคุณภาพในรูปองค์คณะบุคคล การจัดการศึกษาทางไกลยึดหลักการสำคัญที่ว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลายและมีลักษณะเป็นสื่อประสมที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกันแต่มีวิธีการนำเสนอแตกต่างกันและไม่ซ้ำซ้อนกัน การดำเนินงานทุกกิจกรรมและทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต บริหาร การควบคุมคุณภาพ และการจัดส่งจะต้องจัดทำในรูปองค์คณะบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์แตกต่างกัน และโดยปกติมักจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเข้าไปมีส่วนร่วมผลิต ดำเนินการ และควบคุมคุณภาพด้วย

5. มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในระบบการศึกษาทางไกล ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างกัน และอยู่กระจัดกระจายทั่วประเทศทั้งยังเป็นการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายของลักษณะสื่อที่จัด ฉะนั้นการดำเนินงานที่รับบริการ และบริการที่จัดให้มีความแตกต่างกัน การดำเนินงานและการจัดบริการต่าง ๆ จึงต้องจัดทำอย่างมีระบบ มีรูปแบบที่แน่นอน มีการวางแผน และกำหนดช่วงเวลาของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน และแจ้งให้

ผู้เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า และถือปฏิบัติให้ตรงกัน

6. ใช้กระบวนการทางอุตสาหกรรมในการผลิตและบริการสื่อการเรียน จากการศึกษาทางไกลมีความหลากหลายในการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ฉะนั้นการผลิต การบริหาร และการบริการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา จำเป็นต้องนำเทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีการผลิตและบริการทางอุตสาหกรรมในรูปของการแบ่งงานออกเป็นช่วงและขั้นตอน แต่ละช่วงและแต่ละขั้นตอนมีกำหนดเวลาและผู้รับผิดชอบดำเนินงานเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นวิธีการที่สถาบันการศึกษาทางไกลทั้งของไทยและต่างประเทศนำมาใช้ในการผลิต บริหาร และบริการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

7. เน้นการผลิตและจัดส่งสื่อการสอนมากกว่าทำการสอนโดยตรง จากหน้าที่หลักของการศึกษาทางไกลคือการผลิตสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนโดยตรงแก่ผู้เรียนจะพยายามจัดให้ใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุด เพื่อเป็นการประหยัดและสะดวกแก่ผู้เรียน การเรียนส่วนใหญ่ของผู้เรียนจะเรียนจากสื่อต่าง ๆ ที่สถาบันการศึกษาจัดส่งให้ผู้เรียน ด้วยเหตุนี้สถาบันการศึกษาจะเน้นการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิต พัฒนา และบริการสื่อการศึกษาให้แก่ผู้เรียน

8. มีการจัดตั้งหน่วยงานและโครงสร้างขึ้นสนับสนุนการสอนและบริการผู้เรียน

เนื่องจากผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลอยู่กระจัดกระจายกันทั่วประเทศ จึงมีความจำเป็นที่สถาบันการศึกษาจะต้องพยายามจัดตั้งหน่วยงานและโครงสร้างขึ้นเพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนซึ่งจะมีทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ใกล้ตัวนักศึกษา

9. ใช้การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง เนื่องจากผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างกัน และผู้เรียนกระจัดกระจายกันตามภูมิภาคต่าง ๆ การติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับสถาบันการศึกษาจึงต้องกระทำผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น จดหมาย โทรศัพท์ โทรสาร อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ เป็นหลักมากกว่าการติดต่อด้วยตนเองที่สถาบันการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกลนั้นผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างกัน ไม่มีระบบชั้นเรียนเหมือนมหาวิทยาลัยปิด การจัดการศึกษาโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความเหมาะสมเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้เรียน และการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนกับสถาบันการศึกษากระทำผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น จดหมาย โทรศัพท์ โทรสาร และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.3 ผู้เรียนกับการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล

1. ลักษณะผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ในการศึกษาของของเคย์ และ รัมเบิล (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2529 : 10 – 11 ; อ้างอิงจาก Kaye and Rumble. 1981 : 35 – 38) โดยการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยที่จัดสอนในระบบทางไกล 10 แห่ง พบลักษณะสำคัญของนักศึกษา ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี
- 1.2 ส่วนใหญ่ศึกษาเล่าเรียนในลักษณะที่เรียนบางช่วงเวลา (a part – time basis)
- 1.3 เป็นนักศึกษาผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
- 1.4 ใช้เวลาศึกษาเล่าเรียนที่บ้านเป็นหลักใหญ่
- 1.5 เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง
- 1.6 นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่มีความด้อยกว่าทางสังคม
- 1.7 พวกที่เรียนแบบสมัครเล่น หรือเรียนบางวิชา หรือบางเวลา เช่น ผู้เรียนในวิชาที่จัดเพื่อการพัฒนาบุคลากรประจำการ บุคคลที่เข้าเรียนเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่มาจากตัวเมืองมากกว่าชนบท

2. ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนทางไกล ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนในระบบทางไกล เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเรียนมีดังนี้

- 2.1 ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนไว้แน่นอน
- 2.2 ต้องพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองที่จะเรียนด้วยตนเองได้
- 2.3 ต้องวางแผน จัดเวลาเรียน และยุทธวิธีการเรียน

2.4 ต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการอ่านและวิเคราะห์ด้วยตนเองจาก เอกสารการสอนและสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งการรับฟังและรับชมรายการวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์ การใช้สื่อโสตทัศน เทปเสียง และ วิดิทัศน์ การร่วมอภิปรายและแสดงความเห็น เป็นกลุ่ม การเข้าฝึกปฏิบัติงานตามลำพัง หรือเข้าร่วมเป็นกลุ่ม

2.5 มีทักษะในการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนเสริมด้วยการเขียนจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์หรือการร่วมประชุมแบบเผชิญหน้ากัน อาจารย์สอนเสริมอาจมีบทบาท หลายด้าน เช่น การแนะนำการเรียน การแก้ปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำหน้าที่เป็น วิทยากร และการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของผู้เรียนในระบบทางไกลเป็นผู้ใหญ่ เรียนบางเวลา มีงานทำแล้ว และมีแรงจูงใจในการเรียนสูง ส่วนทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียน ทางไกล ผู้เรียนต้องกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการเรียนให้ชัดเจน ต้องมีการพัฒนาความ เชื่อมั่นในตนเองที่จะเรียนด้วยตนเองได้ ต้องพัฒนาการอ่านเอกสารอย่างวิเคราะห์ และมีการ ติดต่อกับสถาบันการศึกษาทางไกลเป็นระยะ ๆ

2.4 รูปแบบการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกลได้มีการพัฒนามานานนับร้อยปีแล้ว โดยมีการพัฒนารูปแบบเป็นระยะ ๆ ซึ่ง มัวร์ (สมประสงค์ วิทยเกียรติ และคนอื่น ๆ . 2544 : 20 ; อ้างอิงจาก Moore. 1996 : 20) ได้แบ่งการพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลเป็น 3 ระยะ คือ

การพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลในระยะที่หนึ่ง เป็นรูปแบบการศึกษาทางไปรษณีย์ และการศึกษาแบบอิสระ สื่อหลักที่ใช้ในการศึกษาคือสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อแนวทางในการศึกษา เนื้อหาเป็นความเรียง และมีแบบฝึกหัดมอบหมายให้ทำ การส่งโต้ตอบระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะผ่านทางไปรษณีย์

การพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลในระยะที่สอง เริ่มต้นด้วยการดำเนินการของ มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) ในปี ค.ศ. 1970 ซึ่งการจัดการเรียนการสอนก็ยังคงใช้สื่อ ที่ส่งผ่านทางไปรษณีย์ แต่ได้เพิ่มสื่อเสริมทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง และวิดีโอ และมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนโดยใช้โทรศัพท์ ดาวเทียม เคเบิล หรือการใช้บริการเครือข่ายดิจิทัล (Integrated Services Digital Network : ISDN) ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อการพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลในระยะที่ 3

การพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลในระยะที่สาม ซึ่งเป็นระยะที่นิยมกันอยู่ในปัจจุบัน นี้ เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 โดยการจัดการเรียนการสอนอยู่ในรูปของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer-based network)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการศึกษาทางไกลได้มีการพัฒนามาเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่รูปแบบการศึกษาทางไปรษณีย์ ต่อมาการพัฒนาโดยใช้สื่อเสริมทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง และวีดิทัศน์ และในปัจจุบันการจัดการศึกษาทางไกลอยู่ในรูปของเครือข่ายคอมพิวเตอร์

2.5 ระบบการศึกษาทางไกล

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2529 : 24-27) ได้กล่าวว่า การศึกษาทางไกลมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นองค์คณะบุคคล ซึ่งการเปิดหลักสูตรหรือโครงการการศึกษาโดยทั่วไปจะมีขั้นตอนและกระบวนการเพื่อให้การจัดการศึกษาทางไกลบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่รัฐกำหนด และเป็นที่ยอมรับในสังคมตลอดจนวงวิชาการ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษา ในการเปิดหลักสูตรต่าง ๆ ของสถาบันที่จัดการศึกษาทางไกล จะเริ่มต้นด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษา และวิเคราะห์ดังกล่าวนี้จะนำเอาความต้องการของสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาเพื่อที่จะทำให้ทราบได้อย่างแท้จริงว่า เมื่อจัดการศึกษาขึ้นแล้วการศึกษานั้นจะสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ รวมทั้งเพื่อให้ทราบชัดเจนว่าจะมีผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรนั้นจริง

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาในที่นี้หมายถึงรวมถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือโครงการการศึกษา ซึ่งได้มาโดยการตีความผลที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์ ตลอดจนการสำรวจความต้องการทางการศึกษา วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นจะมีทั้งวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตรหรือโครงการ

3. การพัฒนาหลักสูตร สถาบันการศึกษาทางไกลจะกระทำในรูปของการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรขึ้น โดยคณะกรรมการจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ ทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา หลักสูตร และสื่อ ในบางกรณีจะมีผู้ที่กำลังปฏิบัติงานที่ใช้ความรู้จากหลักสูตรนั้นโดยตรง รวมทั้งผู้ที่จะเป็นผู้เรียนเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรด้วย ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนตลอดจนสอดคล้องกับหลักวิชาการในสาขาหรือหลักสูตรที่จะเปิดสอนอย่างแท้จริง

4. การพิจารณาสื่อที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาทางไกล การวางแผนที่จะใช้หรือจัดให้มีสื่อที่สนับสนุนการสอน โดยส่วนใหญ่สถาบันการศึกษาทางไกลจะสื่อหลายชนิด และมีการผสมผสานกันในลักษณะของบูรณาการ จะต่างกับที่เฉพาะสื่อหลักที่จะใช้จัดการศึกษาเท่านั้นที่มีลักษณะการเน้นแตกต่างกันไปตามสถานภาพเศรษฐกิจ สังคม ภูมิประเทศ ตลอดจนความ

เจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี การเรียนการสอนในประเทศไทยจะใช้สื่อเอกสารเป็นสื่อหลัก ส่วนรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ วิทยุทัศน์ เป็นสื่อเสริม

4. การวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การเปิดสอนหลักสูตรหรือโครงการนั้นบรรลุผล สถาบันการศึกษาจะแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนขึ้น ซึ่งอาจจะมีคณะเดียวหรือหลายคณะทำหน้าที่วางแผน และพัฒนาสื่อแต่ละชนิดให้สอดคล้องและสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระของการเรียนรู้แต่ละวิชา โดยปกติ คณะกรรมการจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ด้านเนื้อหาวิชา สื่อ และเทคโนโลยีการศึกษา และการวัดผล

6. การผลิตสื่อการศึกษา เมื่อได้มีการวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้ว หน่วยงานในสถาบันการศึกษาที่ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ก็จะรับเอาแผนและเนื้อหาสาระที่ได้รับการกำหนดขึ้นเป็นสื่อแต่ละประเภทไปดำเนินงาน เช่น สำนักพิมพ์จะนำไปผลิตเป็นเอกสารการสอน สำนักเทคโนโลยีการศึกษาจะนำไปผลิตเป็นรายการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง วิทยุทัศน์ หรือภาพยนตร์ เป็นต้น

7. การทดสอบระบบและสื่อการศึกษาที่ได้จัดทำขึ้น บางสถาบันการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการทดลองสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในมาตรฐานและคุณภาพของการศึกษา ข้อมูลที่ได้รับจากการทดลองสื่อการศึกษาจะนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขสื่อการศึกษาและวิธีการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

8. การนำระบบการสอนและสื่อการศึกษาไปใช้ สถาบันการศึกษาทางไกลจะนำสื่อการสอนที่ได้ปรับปรุงแล้วไปใช้จัดการเรียนการสอนจริง โดยการเปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนจริง ซึ่งการดำเนินการรับนักศึกษาจะมีการกำหนดแผนดำเนินการไว้ชัดเจน และแจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าก่อน ตั้งแต่การลงทะเบียน การจัดส่งเอกสารและสื่อการศึกษาต่าง ๆ การออกอากาศรายการวิทยุและโทรทัศน์ การจัดการสอนเสริม การฝึกปฏิบัติ และการวัดประเมินผลการศึกษา

9. การติดตามและประเมินผลการศึกษา จะจัดทำใน 2 กรณี คือ

กรณีแรกเป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อดูความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียน อาจทำเพียงครั้งเดียวด้วยการสอบ ในบางวิชาก็อาจมีรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นเพิ่มเติม เช่น การทดลองฝึกปฏิบัติ การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

กรณีที่สองเป็นการประเมินระบบการศึกษา เพื่อที่จะทำให้ทราบว่าผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามที่จัดทำอยู่นั้นได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีสื่อใดบ้างที่ยังไม่บรรลุผลและควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น สื่อใดบ้างที่เป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

ระบบการศึกษาทางไกล เป็นระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสและเอื้ออำนวยให้นักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถใช้เวลาว่างศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความพร้อม ความ

สะดวก และความสนใจของตนเอง โดยนักศึกษาไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ แต่ใช้วิธีการศึกษา โดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาจะสามารถศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร การสอน แบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียงประจำชุดวิชา ตำรา ภาพชุด และวัสดุการศึกษาอื่น ๆ เป็นต้น
2. ศึกษาจากสื่อทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ที่จัดประกอบชุดวิชา
3. เข้ารับการสอนเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษาต่าง ๆ จากอาจารย์สอนเสริมประจำ ศูนย์ต่าง ๆ ทั่วประเทศ
4. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองจากวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ณ ห้องสมุดของ มหาวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด
5. ในบางชุดวิชานักศึกษาต้องเข้าทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ ศึกษาค้นคว้าและ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาและสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2.6 ระบบสื่อการศึกษาทางไกล

ประยูร ศรีประสาธน์ และคนอื่น ๆ (2544 : 97-110) กล่าวว่า iva จากแนวความคิดของ ระบบการศึกษาทางไกลที่ได้มีการประสมประสานเกี่ยวกับการศึกษาทางไปรษณีย์ การศึกษา อิสระ การศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษารายบุคคล ทำให้ระบบสื่อการศึกษาทางไกลมีหลาย รูปแบบแตกต่างกันไปตามแต่ละสถาบัน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ระบบสื่อประสมแบบบูรณาการ (Integrated Multi Media System) เป็นการประสม ประสานสื่อการศึกษาทางไกลทุกประเภทเข้าด้วยกัน เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ และ ประสบการณ์ โดยไม่แยกบทบาทและหน้าที่ของสื่อแต่ละประเภทให้ชัดเจน ซึ่งอาศัยคุณสมบัติ เด่นของสื่อแต่ละอย่างในการทำหน้าที่ถ่ายทอดและเสริมในส่วนที่สื่ออื่นไม่สามารถถ่ายทอดได้ สมบูรณ์ โครงสร้างของระบบสื่อประสมแบบบูรณาการมีทั้งระบบสื่อหลัก และสื่อเสริม ซึ่งสื่อหลัก จะเลือกใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพด้านการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับสภาพการใช้และเศรษฐกิจของ กลุ่มเป้าหมาย โดยจะบรรจุเนื้อหาสาระทุกอย่างตามหลักสูตร ผู้เรียนอาจเรียนจากสื่อหลักเพียง อย่างเดียวก็บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนสื่อเสริมจะเข้ามาเสริมในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของสื่อหลัก โดยที่ผู้เรียนจะศึกษาหรือไม่ก็ได้ ไม่มีการบังคับ

2. ระบบสื่อประสมแบบแยกบทบาท (Role – Separation Multi – Media System) เป็นระบบสื่อประสมที่รวบรวมสื่อการศึกษาที่มีจุดเด่นเฉพาะอย่างเข้ามา เพื่อทำหน้าที่ในการ ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ และประสบการณ์เฉพาะส่วนนั้น ๆ โดยมีการแบ่งบทบาทและ หน้าที่ของสื่อการศึกษาแต่ละประเภทอย่างชัดเจนว่า ในเนื้อหาแต่ละหน่วยแต่ละตอนจะใช้ สื่อการศึกษาประเภทใด โครงสร้างของระบบสื่อประสมแบบแยกบทบาทประกอบด้วยระบบ สื่อประสมหลายส่วน และระบบสื่อประสมหลายช่องทาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบสื่อการศึกษาทางไกลจะใช้สื่อประสมเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปยังผู้เรียน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่อโทรคมนาคม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อบุคคล เป็นต้น

2.7 การบริการการศึกษาทางไกล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2534 : 531-535)

การบริการการศึกษาทางไกล หมายถึง การปฏิบัติหรือกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาทางไกลจัดขึ้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในระบบการสอนทางไกล ให้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริการการศึกษาทางไกล การบริการการศึกษาทางไกลเป็นระบบการสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองที่มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาทางไกล ดังนี้

1. ช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลให้มีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้การศึกษากลายเป็นไปด้วยความสะดวก
3. ช่วยขจัดปัญหาด้านระบบการเรียนการสอนหรือด้านเนื้อหาวิชา
4. ช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน
5. ช่วยเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาได้อย่างกว้างขวางทั่วถึงโดยประหยัด

ประเภทของการบริการการศึกษาทางไกล บริการการศึกษาทางไกลที่ควรจัดให้แก่ผู้เรียนอาจแยกเป็นประเภทได้ดังนี้

1. บริการรับสมัครเข้าศึกษาและลงทะเบียน โดยทั่วไปสถาบันการศึกษาทางไกลจะเปิดรับสมัครนักศึกษาใหม่ในภาคการศึกษาแรกของทุกปี โดยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษาทราบ และส่งชื่อระเบียบการสมัครทางไปรษณีย์ เมื่อได้รับเอกสาร ระเบียบการสมัคร และศึกษาระเบียบการสมัครจนเป็นที่เข้าใจดีแล้ว จึงเตรียมหลักฐานเอกสารการสมัครต่าง ๆ พร้อมค่าใช้จ่ายส่งไปยังสถาบันการศึกษาเพื่อสมัครเข้าศึกษาพร้อม ๆ กับการลงทะเบียนเรียน เมื่อสถาบันการศึกษาตรวจสอบหลักฐานการสมัครและการลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ก็จะตอบรับการขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาพร้อมกับส่งหลักฐานการเป็นนักศึกษาของสถาบันนั้น เป็นอันเสร็จสิ้นการสมัครเข้าศึกษาและการขึ้นทะเบียนนักศึกษา

2. บริการการศึกษาทางไปรษณีย์ สถาบันการศึกษาทางไกลจะบริการจัดส่งสื่อสิ่งพิมพ์หรือเอกสารการสอน เทปเสียง และวัสดุการศึกษา ไปยังผู้เรียนตามที่อยู่ที่พักนักศึกษาได้ให้กับสถาบันการศึกษาภายในเวลาที่กำหนดไว้ บริการการศึกษาที่รวดเร็วและถูกต้องจึงย่อมมีความสำคัญต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลเป็นอย่างมาก

3. บริการเสริมการศึกษา เนื่องจากระบบการสอนทางไกลไม่ใช้การสอนแบบเผชิญหน้า โดยการสื่อความหมายกันระหว่างบุคคลโดยตรง ผู้เรียนจึงควรได้รับความช่วยเหลือให้สามารถทำความเข้าใจบทเรียนได้ด้วยตนเอง สถาบันการศึกษาทางไกลจึงจัดบริการเสริมการศึกษาในหลายรูปแบบ เช่น การสอนเสริม การจัดกิจกรรมพบปะและให้คำปรึกษาทางวิชาการ การบริการสื่อแทนการสอนเสริมได้แก่ การสอนเสริมโดยวีดิทัศน์ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทปเสียง แทนการสอนเสริม ตลอดจนการฝึกเสริมทักษะ ฝึกปฏิบัติ ฝึกภาคสนาม ฝึกในห้องทดลอง เป็นต้น

4. บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกลอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวกังวลใจ ขาดที่ปรึกษา ตลอดจนขาดความสัมพันธ์กับเพื่อน และคณาจารย์ เพื่อให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับระบบการศึกษาทางไกลและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันการศึกษาทางไกลจึงจัดบริการแนะแนวการศึกษาตั้งแต่ผู้เรียนเริ่มสมัครเข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา นอกเหนือจากการให้บริการแนะแนวการศึกษาแล้ว ยังให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัวรวมทั้งการแนะแนวด้านอาชีพอีกด้วย กิจกรรมบริการแนะแนวการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ การประชุมนิเทศ การแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ และกิจกรรมนักศึกษา

5. บริการการสอนทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นบริการเสริมความรู้ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ส่งไปให้ผู้เรียนศึกษาที่บ้านให้กระจ่างยิ่งขึ้น สถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาทางไกลจะจัดทำรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ประกอบเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ในหลายรูปแบบ เช่น การแสดงละคร การอภิปราย การสัมภาษณ์ สารคดี การสาธิต เป็นต้น แล้วส่งเทปรายการไปออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ผู้เรียนจะติดตามรับฟังรับชมได้ตามกำหนดเวลาในตารางออกอากาศรายการที่สถาบันการศึกษาได้จัดส่งไปให้ล่วงหน้า

6. บริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา ห้องสมุดและสื่อการศึกษาเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเองนับเป็นปัจจัยสำคัญของระบบการศึกษาทางไกล สื่อการศึกษาที่จัดไว้ให้บริการแก่ผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไป ได้แก่

6.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา หนังสือประกอบแนวการศึกษา หลักสูตร คู่มือ นักศึกษา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออ้างอิง หนังสือสารคดี และความรู้ต่าง ๆ

6.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องรับโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียงรายการบทเรียนทางวิทยุ วีดิทัศน์รายการบทเรียนทางวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียงและวีดิทัศน์แทนการสอนเสริม เครื่องฉายภาพยนตร์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ

7. บริการจัดสอบและการสำเร็จการศึกษา

7.1 การจัดสอบ เป็นกิจกรรมบริการที่จัดขึ้น ณ ศูนย์บริการการศึกษาประจำจังหวัด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนที่อยู่กันอย่างกระจายทั่วประเทศ ทำให้ไม่ต้องเดินทางไกลไปสอบที่ส่วนกลางเพียงแห่งเดียว ผู้เรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นใดก็เข้าสอบ ณ สนามสอบศูนย์บริการการศึกษาท้องถิ่นนั้นตามกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่สถาบันการศึกษาได้แจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าเป็นรายบุคคล หลังการสอบระยะหนึ่งสถาบันการศึกษาจะแจ้งผลการสอบให้ผู้เรียนทราบทางไปรษณีย์

7.2 การสำเร็จการศึกษา เป็นบริการตรวจสอบการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร และออกหนังสือรับรองการสำเร็จการศึกษา รวมทั้งในกรณีเร่งด่วนเพื่อสิทธิประโยชน์ของผู้เรียน สถาบันการศึกษารับดำเนินการให้เมื่อได้รับการร้องขอตามระเบียบ

8. บริการข้อมูลข่าวสาร นอกเหนือจากบริการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นอาจมีข่าวสารเกี่ยวกับความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาและสถาบัน สถาบันการศึกษาทางไกลต้องการแจ้งให้หรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนทราบเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงได้จัดบริการข้อมูลข่าวสารขึ้นในรูปของจดหมาย ข่าวที่ส่งถึงผู้เรียนเป็นระยะ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น บริการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา

2.8 การวัดและประเมินผลการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2534 : 597-603)

ในระบบการศึกษาทางไกล การประเมินการเรียนแต่ละวิชาสามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การประเมินระหว่างกิจกรรมการเรียน (Formative Evaluation) และการประเมินผลลัพธ์ (Summative Evaluation) การประเมินแต่ละประเภทดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันในเรื่องจุดมุ่งหมายของการประเมิน และวิธีการประเมินที่ใช้ มีดังนี้

1. การประเมินระหว่างกิจกรรมการเรียน การประเมินประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตรวจสอบความรู้พื้นฐานของตน มีข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียน และเป็นการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนไปแล้วของแต่ละหน่วยการเรียน ในขณะเดียวกันผู้สอนก็อาจใช้ผลการประเมินดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียนในแต่ละวิชาของผู้เรียนได้อีกด้วย การประเมินระหว่างกิจกรรมการเรียนมักกระทำเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมการเรียน จนกระทั่งกิจกรรมการเรียนนั้นสิ้นสุดลง โดยก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนจะมีการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและความพร้อมในการเรียนโดยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งนิยมใช้แบบประเมินตนเองก่อนเรียนประจำหน่วยการเรียนที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคำตอบได้

ทันทีจากคำตอบที่เฉลยไว้ หากพบว่ามีส่วนบกพร่องในเรื่องใดก็สามารถกลับไปทบทวนให้พร้อมก่อนได้ และเมื่อผู้เรียนได้ศึกษาจบเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะมีการประเมินอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความรู้ที่ได้รับว่าบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้แบบประเมินตนเองหลังเรียนที่มีคำตอบเฉลยไว้แล้ว

วิธีที่ใช้ในการประเมินระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 วิธี คือ

1. การประเมินตนเองก่อนเรียน
2. การประเมินจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน
3. การประเมินจากการทำกิจกรรมภาคปฏิบัติเสริมประสบการณ์
4. การประเมินตนเองหลังเรียน

2. การประเมินผลลัพธ์ การประเมินประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะตัดสินว่าผู้เรียนแต่ละคน “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน” ในวิชาต่าง ๆ แต่ละวิชาหรือไม่ ซึ่งในระบบการศึกษาทางไกล การประเมินประเภทนี้ถือว่ามีความสำคัญมากเรื่องหนึ่ง โดยทั่วไปการประเมินผลลัพธ์มักจะดำเนินการโดยครูผู้สอนที่เป็นบุคลากรของสถาบัน ซึ่งอาจประเมินจากผลสอบไล่ประจำภาค หรือผลงานอย่างอื่นที่เทียบได้กับการสอบไล่ ผลการเรียนรู้ในแต่ละวิชาอาจพิจารณาตัดสินจากผลสอบไล่ประจำภาครวมกับบางส่วนของผลการประเมินระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในสัดส่วนที่เหมาะสม หรืออาจพิจารณาตัดสินจากผลสอบไล่ประจำภาคอย่างเดียวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละวิชา การสอบไล่ประจำภาคมักจะดำเนินการเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวิชาสิ้นสุดลง ในกรณีที่เป็นวิชาซึ่งเน้นทฤษฎี การสอบไล่มักใช้การสอบข้อเขียนโดยแบบทดสอบที่เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบเป็นหลัก และอาจจะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบประกอบด้วยก็ได้ตามความจำเป็นของเนื้อหา ในกรณีที่เป็นวิชาที่เน้นทางด้านปฏิบัติ ก็จะใช้การประเมินภาคปฏิบัติ โดยเครื่องมือที่ใช้คือ แบบตรวจสอบรายการ และแบบจัดอันดับคุณภาพ

วิธีที่ใช้ในการประเมินผลลัพธ์มี 2 วิธี คือ

1. การประเมินโดยการสอบข้อเขียน
2. การประเมินภาคปฏิบัติ

2.9 ระบบการศึกษาและบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐในปัจจุบันมีจำนวน 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งแต่ละมหาวิทยาลัยมีระบบการศึกษา และการบริการการศึกษา ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544 : 21-35)

1.1 ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ใช้ระบบการศึกษาทางไกล เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษา จึงจัดสาระของหลักสูตรเป็นชุดวิชาที่บูรณาการเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ของวิชาที่มีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีระบบในรูปของชุดการสอน เรียกว่า “ชุดวิชา” ซึ่งแต่ละชุดวิชามีค่าไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิตทวิภาคของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ชุดวิชาหนึ่งแบ่งหน่วยการสอนออกเป็น 15 หน่วย แต่ละหน่วยการสอนใช้เวลาศึกษาประมาณ 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดการศึกษาเป็นระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่งมี 2 ภาคการศึกษาปกติ แต่ละภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ ในภาคการศึกษา แต่ละภาคการศึกษานักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนอย่างน้อย 1 ชุดวิชา แต่ไม่เกิน 3 ชุดวิชา จนกว่าจะครบจำนวนชุดวิชาตามหลักสูตรในสาขาวิชาที่ศึกษา ทั้งนี้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เทอมของระยะเวลาการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดสอน มี 4 ลักษณะ คือ

1. หลักสูตรปริญญาโท
2. หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี
3. หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี และ 3 ปี
4. หลักสูตรประกาศนียบัตร 1 ปี และ 2 ปี

นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สามารถลงทะเบียนเรียนที่สถาบันการศึกษาแห่งอื่นได้พร้อมกันไปด้วย เพราะมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่นักศึกษาไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยได้กำหนดสถานภาพของผู้ศึกษาในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาและประกาศนียบัตร ที่กำหนดให้ผู้เข้าศึกษามีพื้นฐานความรู้ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
2. ผู้ที่ศึกษาในโครงการการศึกษาต่อเนื่องเพื่อรับสัมฤทธิ์บัตรให้มีสถานภาพเป็นผู้เรียน
3. ผู้ที่ศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยมิได้กำหนดพื้นฐานความรู้ขั้นต่ำหรือกำหนดไว้ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ให้ผู้ศึกษามีสถานภาพเป็นผู้เรียน

สาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเปิดสอนในปีการศึกษา 2545 มีทั้งหมด 12 สาขาวิชา คือ

1. สาขาวิชาศิลปศาสตร์
2. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
3. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
4. สาขาวิชานิติศาสตร์

5. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
6. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
7. สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
8. สาขาวิชารัฐศาสตร์
9. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
10. สาขาวิชานิเทศศาสตร์
11. สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
12. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การจัดหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชใช้หลักการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกันในรูปของชุดการสอนเรียกว่า “ชุดวิชา” ชุดวิชาแต่ละชุดแบ่งหน่วยการสอนออกเป็น 15 หน่วย ซึ่งแต่ละหน่วยใช้เวลาศึกษาประมาณ 12 ชั่วโมง มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาเป็นระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่งมี 2 ภาคการศึกษาตามปกติ แต่ละภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ นักศึกษาสามารถใช้เวลาวางศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ แต่ใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาจะสามารถศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 เอกสารการสอนประจำชุดวิชา ประกอบด้วยคำอธิบายชุดวิชา วัตถุประสงค์ของชุดวิชา รายชื่อหน่วยการสอน วิธีการศึกษา ตลอดจนแผนการสอนของหน่วยต่าง ๆ เนื้อหาสาระในเอกสารการสอนจัดอยู่ในรูปแบบเรียนแบบโปรแกรม ซึ่งนักศึกษาจะต้องศึกษาเอกสารการสอนทุกหน่วยอย่างละเอียดพร้อมทั้งทำกิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละหน่วย

1.2 แบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา ประกอบด้วยคำชี้แจงในการใช้แบบฝึกปฏิบัติ รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยการสอน แบบประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน ที่ว่างสำหรับบันทึกสาระสำคัญ ทำกิจกรรมและทำรายงาน รวมทั้งแบบทดสอบประจำหน่วย

1.3 เทปเสียงประจำชุดวิชา มหาวิทยาลัยได้ผลิตเทปเสียงประจำชุดวิชาบางชุดวิชาที่จำเป็นต้องศึกษาด้วยเสียง เช่น ชุดวิชาที่มีเสียงเพลง เสียงดนตรี การอ่านทำนองเสนาะ และการออกเสียงภาษาต่างประเทศ เป็นต้น โดยจัดส่งเทปดังกล่าวให้นักศึกษาพร้อมกับเอกสารการสอน

1.4 เทปเสียงประกอบชุดวิชา มหาวิทยาลัยดำเนินการพัฒนาและผลิตเทปเสียงประกอบชุดวิชาบางชุดวิชาเพื่อจำหน่ายให้กับนักศึกษา เทปเสียงดังกล่าวมีลักษณะเป็นการบรรยายหรือสนทนา หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ซ้ำกับรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงที่ใช้ประกอบในชุดวิชาเดียวกัน

1.5 หนังสือและเอกสารอ่านประกอบ นอกจากนักศึกษาจะได้รับวัสดุการศึกษา

ดังกล่าวทางไปรษณีย์แล้ว มหาวิทยาลัยยังได้จัดบริการหนังสือและเอกสารอ่านประกอบอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชา หรือแบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและเสริมความเข้าใจ ซึ่งนักศึกษาจะไปใช้บริการได้ที่ศูนย์บริการ การศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ. ในห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดทุกจังหวัด สำหรับใน กรุงเทพมหานคร จัดบริการไว้ที่ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ซอยพระนาง ภาษีเจริญ และบางเขน นอกจากนี้ นักศึกษายังอาจใช้บริการของศูนย์วิทย์พัฒนาและสาขาของห้องสมุดแห่งชาติใน ต่างจังหวัดได้อีกด้วย

2. การศึกษาจากรายการสอนทางวิทยุกระจายเสียง

มหาวิทยาลัยจัดให้มีรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชา ชุดวิชาละประมาณ 10 รายการ รายการละประมาณ 20 นาที มหาวิทยาลัยจัดส่งตารางการออกอากาศ วิทยุกระจายเสียงของชุดวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้แก่นักศึกษาทุกคนทาง ไปรษณีย์

3. การศึกษาจากรายการวิทยุโทรทัศน์

มหาวิทยาลัยจัดให้มีรายการวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อเสริมประจำหลักสูตรวิชาเอก ของแต่ละสาขาวิชา รายการละประมาณ 30 นาที โดยมหาวิทยาลัยจะจัดส่งตารางออกอากาศ รายการวิทยุโทรทัศน์แต่ละภาคการศึกษาให้แก่นักศึกษาทุกคนทางไปรษณีย์

4. การศึกษาจากสื่อโสตทัศนศึกษา

มหาวิทยาลัยผลิตสื่อโสตทัศนศึกษาขึ้นเพื่อเสริมสื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ภาพถ่าย สไลด์ สื่อสามมิติ เทปเสียง ภาพยนตร์ และวีดิทัศน์ สื่อเหล่านี้มหาวิทยาลัยมีโครงการ ที่จะจัดไว้บริการ ณ ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ. ซึ่งอยู่ในห้องสมุดประชาชน จังหวัดทุกจังหวัด และศูนย์วิทย์พัฒนาของมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดทั้ง 10 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ. จังหวัดเพชรบุรี นครสวรรค์ จันทบุรี นครนายก สุโขทัย อุบลราชธานี อุดรธานี ลำปาง ยะลา และนครศรีธรรมราช

5. การเข้ารับการสอนเสริม

การสอนเสริมเป็นบริการทางวิชาการอย่างหนึ่งที่มหาวิทยาลัยจัดให้แก่ศึกษา โดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้เสริมความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของชุดวิชาที่นักศึกษาเรียน ด้วยตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนสร้างความกระจำด้วยการตอบปัญหาข้อสงสัยของ นักศึกษาเกี่ยวกับเอกสารการสอนที่ศึกษา บริการดังกล่าวไม่เป็นการบังคับ และนักศึกษาไม่ ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด โดยมหาวิทยาลัยกำหนดจัดสอนเสริมในวันเสาร์-อาทิตย์ ณ ศูนย์บริการการศึกษาที่มีนักศึกษาลงทะเบียนตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด นักศึกษา สามารถตรวจสอบกำหนดการสอนเสริมและสถานที่สอนเสริมได้จากตารางสอนเสริม ซึ่ง มหาวิทยาลัยจะจัดส่งให้นักศึกษาพร้อมกับข่าวมสธ.ล่วงหน้าก่อนการสอนเสริมประมาณ 1 เดือน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายที่จะจัดสอนเสริมทางไกลผ่านดาวเทียมด้วย ซึ่ง

รายละเอียดเกี่ยวกับวัน/เวลา และชุดวิชาที่จะจัดสอนเสริมทางไกลผ่านดาวเทียม สำนักบริการ การศึกษาจะแจ้งให้ทราบต่อไป

6. กิจกรรมภาคปฏิบัติเสริมประสบการณ์

ในบางชุดวิชานักศึกษาต้องเข้ารับการฝึกปฏิบัติภาคปฏิบัติเสริมประสบการณ์โดยใช้ เวลาศึกษาประมาณสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงต่อ 1 ชุดวิชา มหาวิทยาลัยจะจัดแหล่งฝึกงานหรือ ฝึกภาคปฏิบัติโดยมีกิจกรรมที่นักศึกษาต้องปฏิบัติตามดังนี้

6.1 การทำชุดทดลองด้วยตนเอง ชุดวิชาบางชุดวิชามหาวิทยาลัยจะจัดส่งชุดทดลอง มาให้นักศึกษาฝึกทดลองตามวิธีการที่แนะนำไว้ในเอกสารการสอนหรือสาริตให้ดูทางโทรทัศน์

6.2 การปฏิบัติการในห้องทดลอง ชุดวิชาบางชุดวิชานักศึกษาจะได้รับมอบหมายให้ เข้าห้องปฏิบัติการของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงาน เช่น วิทยาลัย โรงพยาบาล โรงงาน เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยจะแต่งตั้งบุคลากรในหน่วยงานนั้นเป็นผู้นิเทศก์และประเมินผลการ ปฏิบัติการของนักศึกษาตามความเหมาะสม

6.3 การฝึกงาน ชุดวิชาบางชุดวิชามีลักษณะเนื้อหาที่นักศึกษาจะต้องฝึกงานและ ดูกงานในสถาบันวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ โดยนักศึกษาต้องทำรายงานส่งให้มหาวิทยาลัยเพื่อ ประกอบการประเมินผลทุกครั้ง

6.4 การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ชุดวิชาบางชุดวิชานักศึกษาจะได้รับมอบหมายให้ เข้าประชุมและสัมมนาทางวิชาการตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุดวิชา

6.5 การเข้าร่วมในสถานการณ์จำลอง ชุดวิชาบางชุดวิชา เช่นชุดวิชาในสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือวิทยาการจัดการ นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมในสถานการณ์จำลอง เพื่อฝึกทักษะความชำนาญในการแก้ปัญหาและการดำเนินงาน การฝึกปฏิบัติเสริมทักษะ ในบาง ชุดวิชาของแต่ละสาขาวิชาจะจัดให้มีการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ ชุดวิชาการจัดการและเทคนิคการบริการ ในภัตตาคาร ของสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ ชุดวิชาการผลิตหนังสือพิมพ์ การผลิตรายการ วิทยุกระจายเสียง การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ การผลิตภาพยนตร์ขั้นสูง การสร้างสรรค์และ ผลิต

สิ่งโฆษณา การผลิตงานประชาสัมพันธ์ของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ เป็นต้น

1.2 ระบบการบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยได้ตระหนักว่านักศึกษาซึ่งกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ อาจพบปัญหาบางประการในการศึกษาด้วยตนเองจากระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัย จึงได้จัดบริการต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริการด้านวัสดุการศึกษา วัสดุการศึกษาต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดส่ง ทางไปรษณีย์ให้นักศึกษา ได้แก่

1.1 ชุดการสอน ประกอบเอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติอย่างละ 2-3 เล่ม ต่อ 1 ชุดวิชา

1.2 เอกสารประชาสัมพันธ์ข่าว มสธ. ซึ่งจะแจ้งข่าวสารที่สำคัญของมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาทราบ เช่น การออกอากาศรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของชุดวิชาต่าง ๆ กำหนดการสอนเสริม กำหนดการสอบ ระเบียบและประกาศต่าง ๆ เป็นต้น

2. การบริการด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

2.1 วิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาชุดวิชาละประมาณ 10 รายการ ความยาวรายการละประมาณ 20 นาที เนื้อหาสาระของรายการวิทยุกระจายเสียงเป็นการเสริมความรู้ในเอกสารการสอนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การผลิตรายการมีหลายรูปแบบ อาทิ การสัมภาษณ์ ละคร การอภิปราย ตารางการออกอากาศรายการวิทยุกระจายเสียงที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษานั้น จะจัดพิมพ์เป็นเล่มและจัดส่งให้นักศึกษาล่วงหน้าก่อนเปิดภาคการศึกษานั้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยให้บริการการกระจายเสียงในเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์เป็นประจำทุกวันทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเครือข่าย 2 เพื่อการศึกษา คลื่น 1,467 กิโลเฮิรตซ์ ระบบ AM ส่งสัญญาณจากสถานีแม่ข่ายที่กรุงเทพฯ ไปยังสถานีย่อย 11 สถานี

2.2 วิทยุโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยผลิตรายการการสอนทางวิทยุโทรทัศน์ประกอบชุดวิชา ชุดวิชาละ 3 รายการ ความยาวรายการละประมาณ 30 นาที โดยอาจเสนอเป็นของชุดรายการด้วยการรวมกลุ่มชุดวิชา หรือเสนอเป็นรายชุดวิชาด้วยการนำเสนอรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อาทิ สถานการณ์จำลอง ละคร การอภิปราย การสัมภาษณ์ สนทนา เป็นต้น ตารางออกอากาศรายการวิทยุโทรทัศน์ที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษานั้น จะจัดพิมพ์เป็นแผ่นพับส่งไปกับข่าว มสธ. ให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าก่อนเปิดภาคการศึกษานั้น การจัดแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ จะแพร่ภาพออกอากาศทั่วประเทศทุกวัน โดยวันจันทร์-ศุกร์ ออกอากาศเวลา 05.30-07.00 น. วันเสาร์ออกอากาศเวลา 05.30-09.00 น. และวันอาทิตย์ออกอากาศเวลา 05.30-10.00 น.

3. การให้บริการการศึกษาและสื่อสอนเสริม

3.1 การสอนเสริม เป็นกิจกรรมบริการทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่นักศึกษา โดยคณาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนเสริมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในฐานะเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยที่จะมีโอกาสพบปะกับนักศึกษาโดยตรงเพื่อให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย

3.1.1 บุคลากรสอนเสริม บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสอนเสริมแบ่งออกเป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย อาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยที่ได้แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์สอนเสริมในภาคการศึกษานั้นๆ

3.1.2 รูปแบบการสอนเสริม มหาวิทยาลัยจัดสอนเสริมหลายรูปแบบ รูปแบบปกติคือสอนเสริม 2 ครั้ง ๆ ละ 5 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา ยกเว้นชุดวิชาที่มีเนื้อหาแยก

ออกเป็น 3 ส่วน หรือชุดวิชาที่เห็นว่าควรจะใช้วิธีการจัดสอนเสริมแบบ 3 ครั้ง ละครึ่ง 3-5 ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษา

3.1.3 กำหนดเวลาสอนเสริม การสอนเสริมจัดขึ้นในวันเสาร์และอาทิตย์ โดยมหาวิทยาลัยจะแจ้งกำหนดเวลาการสอนเสริมในข่าว มสธ.

3.1.4 วิธีเข้ารับการสอนเสริม นักศึกษาจะต้องติดตามประกาศกำหนด วัน เวลา การสอนเสริมของชุดวิชาที่ได้ลงทะเบียนเรียนไว้จากข่าว มสธ. หรือที่ศูนย์บริการ การศึกษา และเข้ารับการสอนเสริมตามที่กำหนดนั้น

3.2 ศูนย์บริการการศึกษา มหาวิทยาลัยโดยความร่วมมือของ สถาบันการศึกษาและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจัดบริการการสอนเสริม สื่อเสริม การศึกษา และการสอบแก่นักศึกษา โดยดำเนินการ ผ่านศูนย์บริการการศึกษา ซึ่งศูนย์บริการ การศึกษามี 3 รูปแบบคือ ศูนย์บริการการศึกษาภาค ศูนย์บริการการศึกษาประจำจังหวัด และ ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ

4. การบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มหาวิทยาลัยได้จัดบริการแนะแนว การศึกษาและอาชีพให้แก่นักศึกษาตั้งแต่เริ่มสมัครเข้ารับการศึกษจนสำเร็จการศึกษา โดยมี วัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้นักศึกษา รู้จักและคุ้นเคยกับระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ โดยเร็ว สามารถศึกษาด้วยตนเอง ตลอดจนพัฒนาวิธีการศึกษาให้เหมาะสมกับตนเองและมี โอกาสสำเร็จการศึกษาโดยผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาและแนะแนว

5. การบริการข้อมูล ข่าวสาร ตอบคำถามและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับ นักศึกษา มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์สารสนเทศเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการ ข้อมูล ข่าวสาร ตอบคำถามและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา

6. การสอบ เพื่อเป็นการประหยัดและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยจึงเปิดสนามสอบทุกจังหวัดทั่วประเทศจังหวัดละหนึ่งสนามสอบเป็นอย่างน้อย ส่วนใหญ่จะจัดสอบในโรงเรียนประจำจังหวัดที่เป็นศูนย์บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัย นักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดใดก็จะเข้าสอบตามสนามสอบในจังหวัดของตน กำหนดวันเวลา สอบจะตรงกับวันเสาร์-อาทิตย์ และดำเนินการสอบแต่ละครั้งให้เสร็จสิ้นภายในเวลา 2 วัน โดย จะกำหนดให้มีการสอบวันละ 2 คาบ หรือ 3 คาบตามความเหมาะสม ระบบการจัดสอบแต่ละ ภาคการศึกษาจะมีการสอบ 2 ครั้งคือ สอบไล่และสอบซ่อมสำหรับนักศึกษาที่สอบไล่ไม่ผ่าน นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยยังเปิดภาคการศึกษาพิเศษให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนได้ 1 ชุดวิชา และจะสอบไล่พร้อมกับการสอบซ่อมภาคการศึกษาที่ 1 นักศึกษาที่สอบไล่ภาคการศึกษาพิเศษ ไม่ผ่านจะไม่มี การสอบซ่อม ส่วนการแจ้งผลสอบมหาวิทยาลัยจะแจ้งผลการสอบให้นักศึกษา ทราบเป็นรายบุคคลทางไปรษณีย์หลังจากสอบแต่ละครั้งประมาณ 30-45 วัน นอกจากนี้

นักศึกษาสามารถสอบถามผลสอบได้ทางหมายเลขโทรศัพท์ 0-2982-9633(อัตโนมัติ) และทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย <http://www.stou.ac.th>

7. การวัดและประเมินผลการศึกษา

7.1 การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยจัดแบ่งลักษณะเนื้อหาชุดวิชา

ออกเป็นชุดวิชาเชิงทฤษฎีและชุดวิชาเชิงปฏิบัติ สาขาวิชาเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการฝึกปฏิบัติและการสอบไล่ประจำภาคการศึกษาตามลักษณะของแต่ละชุดวิชา โดยชุดวิชา

เชิงทฤษฎีมีคะแนนฝึกปฏิบัติไม่เกินร้อยละ 20 และให้คะแนนสอบไล่ประจำภาคการศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ส่วนชุดวิชาเชิงปฏิบัติกำหนดการประเมินผลโดยถือคะแนนฝึกปฏิบัติเป็นสำคัญ และคะแนนสอบไล่ประจำภาคการศึกษาเป็นส่วนประกอบ โดยสาขาวิชาจะกำหนดสัดส่วนของคะแนนตามความเหมาะสมของแต่ละชุดวิชา

7.2 การประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยได้จัดลำดับชั้นการแสดงความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละชุดวิชาดังนี้

ลำดับชั้น	ความหมาย
H (ได้คะแนนร้อยละ 76 ขึ้นไป)	เกียรตินิยม (Honour)
S (ได้คะแนนร้อยละ 60-75)	ผ่าน (Satisfactory)
U (ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60)	ไม่ผ่าน (Unsatisfactory)
I	ไม่สมบูรณ์ (Incomplete)
การนับชุดวิชาสะสมเพื่อให้ครบหลักสูตร จะนับเฉพาะชุดวิชาที่นักศึกษาสอบได้ลำดับชั้น H และ S เท่านั้น โดยแต่ละลำดับชั้นจะมีค่าดังนี้	
H ของแต่ละชุดวิชา	มีค่า 4.00
S ของแต่ละชุดวิชา	มีค่า 2.30

7.3 กิจกรรมการอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ เป็นกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดให้กับ นักศึกษาตามข้อกำหนดของหลักสูตรการศึกษา กล่าวคือ หลักสูตรการศึกษาของแต่ละสาขาวิชาได้กำหนดให้มี ชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพซึ่งเป็นชุดวิชาบังคับในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษา ซึ่งนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาสุดท้าย และได้กำหนดการประเมินผลการเรียนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพไว้ 2 ส่วนคือ สอบภาคทฤษฎีตามตารางการสอบไล่ประจำภาค ซึ่งได้กำหนดคะแนนในส่วนนี้ไว้ร้อยละ 40 และเข้ารับการอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้นักศึกษาส่วนนี้ได้กำหนดคะแนนในการประเมินไว้ร้อยละ 60

7.4 การสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตร เมื่อ

1. สอบได้จำนวนชุดวิชาครบถ้วนตามหลักสูตร และข้อกำหนดอื่น ๆ ของสาขาวิชาคือ ปริญญาตรี(4 ปี) ศึกษาไม่น้อยกว่า 22 ชุดวิชา ปริญญาตรีต่อเนื่อง (3 ปี) ศึกษาไม่น้อยกว่า 18 ชุดวิชา ปริญญาตรีต่อเนื่อง(2 ปี) ศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ชุดวิชา และประกาศนียบัตร (1 ปี) ศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ชุดวิชา
2. มีระยะเวลาการศึกษาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
3. ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสีย
4. ไม่มีพันธะหนี้สินค้างชำระต่อมหาวิทยาลัย

2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง (คู่มือการศึกษาประจำปี 2540-2544)

2.1 ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดระบบการศึกษาเป็น 2 ระบบ คือ การเรียนการสอนในห้องเรียนที่มหาวิทยาลัย และระบบการเรียนการสอนทางไกล จัดการศึกษาแบบทวิภาคโดยแบ่งเวลาศึกษาในปีการศึกษาหนึ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ คือ ภาค 1 (First Semester) ภาค 2 (Second Semester) และภาคฤดูร้อน (Summer Session) ภาคปกติใช้เวลาศึกษาภาคละ 18 สัปดาห์ (เรียนในชั้น 16 สัปดาห์ และสอบไล่ 2 สัปดาห์) ส่วนภาคฤดูร้อนใช้เวลา 8 สัปดาห์ (เรียนในชั้น 7 สัปดาห์ และสอบไล่ 1 สัปดาห์) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังจัดสอบซ่อมภาคปกติละหนึ่งครั้งสำหรับนักศึกษาที่สอบตกทุกภาคการศึกษา

หลักสูตรการศึกษา หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาในปัจจุบันมี 5 ลักษณะ คือ

1. ระดับปริญญาตรี จำนวน 57 หลักสูตร
2. ระดับปริญญาโท จำนวน 34 หลักสูตร
3. ระดับปริญญาเอก จำนวน 12 หลักสูตร
4. ประกาศนียบัตร จำนวน 1 หลักสูตร
5. หลักสูตรนานาชาติ จำนวน 5 หลักสูตร (ปริญญาตรี 1 ปริญญาโท 3 และปริญญาเอก 1)

ส่วนหลักสูตรที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา 2545 มีจำนวน 57 สาขาวิชา ใน 9 คณะ และ 2 สถาบัน คือ

1. คณะนิติศาสตร์ จำนวน 1 สาขาวิชา
2. คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 8 สาขาวิชา
3. คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 10 สาขาวิชา
4. คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 3 สาขาวิชา
5. คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 14 สาขาวิชา

6. คณะรัฐศาสตร์ จำนวน 1 สาขาวิชา
7. คณะเศรษฐศาสตร์ จำนวน 10 สาขาวิชา
8. คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 3 สาขาวิชา
9. คณะเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชน จำนวน 5 สาขาวิชา
10. สถาบันการศึกษานานาชาติ จำนวน 1 สาขาวิชา
11. สถาบันวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 1 สาขาวิชา

การสมัครเข้าเป็นนักศึกษา ผู้มีสิทธิสมัครเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ต้องมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

1. สอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป (ม.ศ.5 หรือ ม.6) หรือ
2. สอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า (ม.3 หรือ ม.ศ.หรือ ม.6 เดิม) และต้องมีคุณสมบัติ
 - 2.1 เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีตำแหน่งและเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 2 หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือ
 - 2.2 เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือเป็นลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐซึ่งได้ปฏิบัติงานติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี

การจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นสถาบันการศึกษาแบบตลาดวิชา ซึ่งใช้ระบบการเรียนการสอนโดยจัดให้มีการบรรยายในชั้นเรียน และใช้ระบบสื่อการสอนทางไกล ดังนั้นนักศึกษาจึงสามารถเลือกวิธีเรียนได้ตามที่ต้องการ โดยมหาวิทยาลัยได้จัดบริการด้านวิชาการให้นักศึกษา ดังนี้

1. การบรรยายในชั้นเรียน จัดบรรยายที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร(รวม 1) มหาวิทยาลัยจัดให้มีการบรรยายสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 3 และ 4 สัปดาห์ละ 6 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ โดยจัดให้มีการบรรยายกระบวนวิชาละ 1 ครั้ง ครั้งละ 110 นาทีต่อสัปดาห์ และมีการจัดบรรยายที่วิทยาเขตปทุมธานี-สุวรรณภูมิ ถนนสายบางนา-ตราด แขวงดอกไม้ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร (รวม 2) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สัปดาห์ละ 6 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ โดยจัดให้มีการบรรยายกระบวนวิชาละ 2 ครั้ง ๆ ละ 75 นาทีต่อสัปดาห์
2. การบรรยายสรุปทางวิทยุกระจายเสียง เป็นบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยแก่นักศึกษาที่ไม่มีโอกาสมาฟังการบรรยายที่มหาวิทยาลัย โดยจัดรายการวิทยุการศึกษา ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รายการ 2 เพื่อการศึกษา ความถี่ 837 กิโลเฮิร์ต ในระบบเอ.เอ็ม ภาคเช้าระหว่างเวลา 06.00 – 11.30 น. และภาคบ่ายและค่ำเวลา 14.00 – 23.00 น. และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยส่วนภูมิภาค วันละ 1 ชั่วโมง มีจำนวน 19 สถานี ที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน ลำปาง หนองคาย นครพนม อุบลราชธานี จันทบุรี ระนอง พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต ตรัง นครศรีธรรมราช เบตง

พัทลุง และสตูล นอกจากนี้ยังออกอากาศทางสถานีวิทยุประจำท้องถิ่นของกรมการทหารสื่อสาร กองทัพบก(วปถ.) วันละ 2 ชั่วโมง ได้แก่ วปถ.2 เชียงใหม่ วปถ.3 นครราชสีมา วปถ.4 ท่งสง วปถ.5 สงขลา วปถ.6 อุบลราชธานี วปถ.7 อุดรธานี วปถ.8 สมุทรสาคร วปถ.9 นครสวรรค์ วปถ.10 เชียงราย วปถ.12 ขอนแก่น วปถ.14 อุดรดิตถ์ วปถ.15 ชุมพร วปถ.16 ยะลา และวปถ.17 ตรัง

3. การบรรยายสรุปทางวิทยุโทรทัศน์ เป็นบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยแก่นักศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีเครือข่ายทั่วประเทศ เวลาที่ออกอากาศรายการวิทยุโทรทัศน์การศึกษา คือ

วันเสาร์	เวลา 10.00 – 12.00 น.
	เวลา 17.00 – 17.30 น.
วันอาทิตย์	เวลา 17.00 – 17.30 น.
วันจันทร์	เวลา 06.00 – 06.30 น.
วันอังคาร	เวลา 06.00 – 06.30 น.
	เวลา 18.30 – 19.00 น.
วันพฤหัสบดี	เวลา 18.30 – 19.00 น.

4. เทปคำบรรยาย มหาวิทยาลัยจัดให้มีเทปคำบรรยายจากชั้นเรียนให้บริการนักศึกษา ณ ศูนย์บริการวิชาการส่วนภูมิภาคมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ศบภ.มร.) ซึ่งมีจำนวน 20 ศูนย์ ตั้งอยู่ที่ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ดังนี้ เชียงใหม่ เชียงราย แพร่ พิษณุโลก นครสวรรค์ นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี อุบลราชธานี สุรินทร์ นครพนม ร้อยเอ็ด ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ตรัง นครศรีธรรมราช สงขลา ระยอง สุพรรณบุรี และราชบุรี

การประเมินผล มหาวิทยาลัยได้พิจารณาการประเมินผลของแต่ละกระบวนวิชาโดยใช้ระบบการให้ลำดับขั้น (Grade) ได้แก่ G, P และ F ซึ่งกำหนดขึ้นเป็นลำดับแสดงคุณภาพการเรียนของนักศึกษาแต่ละกระบวนวิชา เรียงลำดับตั้งแต่คุณภาพสูงสุด (G) ถึงคุณภาพต่ำสุด (F) ดังนี้

ลำดับขั้น	G = ดี = 4.0
ลำดับขั้น	P = ได้ = 2.25
ลำดับขั้น	F = ตกหรือขาดสอบ ไม่มีแต่มีระดับคะแนน

กระบวนวิชาที่นักศึกษาได้ลำดับขั้น G และ P เท่านั้น จึงจะนับหน่วยกิตของกระบวนวิชานั้นเป็นหน่วยกิตสะสม ส่วนกระบวนวิชาใดที่นักศึกษาขาดสอบ นักศึกษาจะได้ลำดับขั้น F ในกระบวนวิชานั้น

การคิดค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมให้คำนวณดังนี้

$$\text{คะแนนเฉลี่ยสะสม} = \frac{(\text{จำนวนหน่วยกิตที่ได้ P} \times 2.25) \times (\text{จำนวนหน่วยกิตที่ได้ G} \times 4)}{\text{จำนวนหน่วยกิตรวมที่ได้ P และ G}}$$

2.2 การบริการการศึกษา

2.2.1 บริการการเรียนการสอน จากการที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเป็น 2 ระบบ คือ การสอนในชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัย และสอนระบบทางไกล สำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ทำการเพิ่มและปรับปรุงห้องเรียนของมหาวิทยาลัยให้สะดวกสบาย นำเทคโนโลยีสื่อการสอนที่ทันสมัยมาใช้ สำหรับคณะที่มีการเรียนการสอนปฏิบัติการ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ก็ได้จัดให้มีห้องสอนฝึกปฏิบัติการที่สมบูรณ์แบบพร้อมอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับทดลองที่ทันสมัย มหาวิทยาลัยได้ผลิตตำราของมหาวิทยาลัยทุกกระบวนวิชาสำหรับนักศึกษาอย่างเพียงพอ รวมทั้งจัดบริการ e-Books ของตำรากระบวนวิชาต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตให้นักศึกษาได้เลือกอ่านฟรีอีกด้วย ส่วนการเรียนการสอนระบบทางไกล มหาวิทยาลัยได้จัดการเรียนการสอนทางไกลไปยังสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติทั่วประเทศ โดยใช้สื่อการสอนผ่านดาวเทียมและเคเบิลใยแก้ว ใช้ระบบ Video Conference แบบสื่อสารสองทาง (Two Way Communication) จัดบริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ให้บริการตำราอิเล็กทรอนิกส์ (e-Books) ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งใช้ตำราเรียนของมหาวิทยาลัย บริการศูนย์สืบค้นข้อมูล

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังจัดให้มีห้องสมุดสาขาและห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่สาขาวิทยบริการทุกแห่ง ซึ่งมหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนภูมิภาคมี 14 แห่ง คือ

1. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดอุทัยธานี
2. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดปราจีนบุรี
3. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดอำนาจเจริญ
4. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช
5. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดแพร่
6. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครพนม
7. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครราชสีมา
8. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสุโขทัย
9. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดศรีสะเกษ
10. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดขอนแก่น
11. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดตรัง
12. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดลพบุรี
13. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดอุดรธานี
14. สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดหนองบัวลำภู

นอกจากนี้ยังมีสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติที่กำลังอยู่ในระยะเตรียมการจัดตั้งอีก

9 แห่ง ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สงขลา ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย บุรีรัมย์ ปัตตานี และสระบุรี

2.2.2 บริการข่าวสารทางโทรศัพท์ นักศึกษาสามารถใช้บริการสอบถามข่าวสารต่าง ๆ จากมหาวิทยาลัยได้จากระบบคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ดังนี้

ขั้นตอนในการใช้บริการ

1. ติดต่อมาที่หมายเลขโทรศัพท์ 0-2718-6810 และ 0-2718-6820 (ในเวลาราชการต่อ"ระบบบริการข่าวสารทางโทรศัพท์" นอกเวลาราชการเป็นสายตรง) บริการวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 7.00-23.00 น.

2. เลือกรหัสบริการที่ต้องการทราบข้อมูลข่าวสาร คือ

หมายเลข 0 สอบถามตารางรหัสบริการ

หมายเลข 1 สอบถามปฏิทินการศึกษาของมหาวิทยาลัย

หมายเลข 2 สอบถามผลการสอบไล่

หมายเลข 3 สอบถามตารางสอบไล่รายบุคคล

หมายเลข 4 สอบถามผลการลงทะเบียน

หมายเลข 5 สอบถามกำหนดการรับสมัครนักศึกษาใหม่

หมายเลข 6 สอบถามข่าวทั่วไปของมหาวิทยาลัย

3. ในกรณีถามข้อมูลส่วนตัว เช่น ตารางสอบไล่ ระบบคอมพิวเตอร์จะแจ้งให้กดรหัสนักศึกษา และตามด้วยเครื่องหมาย (#)

2.2.3 บริการด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดให้บริการด้านวิชาการแก่นักศึกษาดังนี้

1. บริการข่าวสารและข่าววิชาการ มหาวิทยาลัยให้บริการด้านนี้โดยผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือข่าวรามคำแหง วารสารรามคำแหง และข่าวรามคำแหงฉบับบรรยายสรุปกระบวนวิชาปี 1 และฉบับสอบไล่

2. บริการด้านตำราและอุปกรณ์การศึกษา มหาวิทยาลัยได้คำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษาในลักษณะของการศึกษาและวิจัยแบบตลาดวิชาคือตำราและอุปกรณ์การศึกษา มหาวิทยาลัยจึงได้ดำเนินการเกี่ยวกับตำราทั้งด้านการผลิตและการจำหน่ายดังนี้

2.1 การจัดพิมพ์ตำรา เนื่องจากลักษณะการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีตำราประกอบการเรียนการสอนในแต่ละกระบวนวิชาและด้วยความปรารถนาที่จะให้ตำราที่จะจำหน่ายให้นักศึกษามีราคาไม่สูงนัก มหาวิทยาลัยจึงต้องจัดพิมพ์ตำราต่าง ๆ เอง

2.2 การจำหน่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสามารถจัดซื้อตำราและอุปกรณ์การศึกษาได้โดยสะดวกและทั่วถึง มหาวิทยาลัย

จึงจัดให้มีฝ่ายจำหน่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษาไว้ให้บริการแก่นักศึกษาโดยเฉพาะ และเพื่อเป็นการให้ความสะดวกแก่นักศึกษาในการจัดซื้อตำรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดและมีได้มาเรียนโดยสม่ำเสมอ มหาวิทยาลัยได้เปิดบริการสั่งซื้อตำราทางไปรษณีย์อีกทางหนึ่งด้วย

2.3 บริการห้องสมุด แม้นักศึกษาจะมีตำราประกอบการเรียนในแต่ละกระบวนวิชาแล้วก็ตามมหาวิทยาลัยยังส่งเสริมการค้นคว้าและเสริมสร้างความรู้แก่นักศึกษาโดยจัดตั้งสำนักหอสมุดกลางขึ้น และถือเสมือนเป็นหัวใจในการส่งเสริมการสอนและการศึกษาหาความรู้ว่ามีประสิทธิภาพของอาจารย์และนักศึกษา

3. เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาประกอบด้วย

3.1 ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 วุฒิการศึกษา

3.1.4 สถานภาพทางครอบครัว

3.1.5 ภูมิลำเนา

3.1.6 การประกอบอาชีพ

จากงานวิจัยของชวบ และอิวานิชกี (Schwab and Iwanicki. 1982 : 5-17) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านชีวสังคมกับความท้อแท้ พบว่าคุณลักษณะด้านชีวสังคมที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้

โรท์เทียร์ (Rottier. 1983. 72-78) ศึกษาความท้อแท้ของครูที่สอนโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท พบว่าครูจำนวนมากที่ไม่พึงพอใจในการสอนนั้น ครูชายมีความท้อแท้มากกว่าครูสตรี โดยเฉพาะในช่วงอายุ 41-50 ปี

ชวบ และคนอื่น ๆ (Schwab and others. 1986 : 16 –19) ได้ศึกษาถึงสาเหตุของความท้อแท้ พบว่า สาเหตุของความท้อแท้ขึ้นอยู่กับ 2 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านส่วนตัว ได้แก่ ความคาดหวังในชีวิต เพศ อายุ
2. องค์ประกอบทางด้านองค์กร ได้แก่ ความขัดแย้งและความไม่ชัดเจนในบทบาท ความไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมและร่วมตัดสินใจในการทำงาน ขาดการสนับสนุน ส่งเสริมในการทำงานทั้งจากสังคมและเพื่อนร่วมงาน การพิจารณาการให้รางวัลและการลงโทษไม่ยุติธรรม และความไม่มีอิสระในการปฏิบัติงาน

วรรณิ ศรีเพ็ญ (2528 : 47) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลาออกของครูช่างอุตสาหกรรมในกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา พบว่า ครูช่างอุตสาหกรรมที่ลาออก

ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-35 ปี มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี สาขาที่ลาออกมากคือ สาขาอิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาคือ สาขาเครื่องกลและสาขาไฟฟ้ากำลัง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลาออกมากที่สุดคือ เงินเดือน ผลประโยชน์เกื้อกูล รองลงมาได้แก่ ด้านนโยบายการบริหาร สภาพแวดล้อม การทำงาน ความสัมพันธ์กับร่วมงาน ความภูมิใจในอาชีพ ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านการยอมรับนับถือเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลาออกต่ำที่สุด

กิตติ แสงเทียนฉาย (2531 : 51 – 67) ศึกษาความท้อแท้ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า ครูชายมีความท้อแท้มากกว่าครูหญิงบ้างเล็กน้อย ครูที่มีอายุน้อยกว่ามีความท้อแท้ทางอารมณ์มากกว่าครูที่มีอายุมาก

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2533 : 168 –187) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาในภาคกลาง พบว่า ครูประถมศึกษาที่เป็นโสดมีความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ ครูประถมศึกษาที่เป็นโสดมีความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่าครูประถมศึกษาที่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน ครูประถมศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีลงมามีความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนมากกว่าครูประถมศึกษาที่มีอายุ 30-40 ปี ส่วนครูประถมศึกษาในภาคกลางที่มีเพศ ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษา และสอนในระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีความท้อแท้ในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

ทอมสัน (Tomson.1986 : 305) ได้ศึกษาความท้อแท้ของครูใหญ่ พบว่า ความเครียดของครูใหญ่จะมาจากสภาพการทำงานในแต่ละวัน ครูใหญ่ชายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และครูใหญ่ในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความท้อแท้สูงกว่าครูใหญ่ที่เป็นสตรี

ฮุสตัน (Houston. 1989 : 70 - 77) ศึกษาความท้อแท้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กทางภาคตะวันตกของนิวยอร์ก พบว่า ครูในช่วงอายุ 36-45 ปี มีความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นมากกว่าครูในช่วงอายุอื่น ๆ ครูชายมีความเบื่อหน่ายต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากกว่าครูหญิง

แรนเดล (Randall. 1993 : 763) ศึกษาความสับสนของครูเกี่ยวกับเรื่องความท้อแท้และการซึมเศร้า พบว่า ครูที่อยู่ในเมืองมีความท้อแท้และซึมเศร้ามากกว่าครูที่อยู่นอกเมือง

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา และการประกอบอาชีพ ต่างล้วนมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ดังนั้นปัจจัยเหล่านี้จึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาด้วย

3.2 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม

3.2.1 รายได้

ฟาร์เบอร์ และมิลเลอร์ (Farber and Miller. 1981 : 241-253) ได้ทำการศึกษาสาเหตุของความท้อแท้ของผู้เป็นครู พบว่าปัจจัยด้านรายได้ไม่เพียงพอเป็นสาเหตุของความ

ท้อแท้

ซูราน และเชอริแดน (Suran and Sheridan. 1986 : 742) ได้ทำการศึกษาสาเหตุของความท้อแท้พบว่า สาเหตุของความท้อแท้จะมาจาก 2 จุดใหญ่ด้วยกัน คือ สภาพแวดล้อม และสภาพในองค์กร ซึ่งคำตอบแทนที่ได้รับไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุหนึ่งของความท้อแท้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2531 : 283-284) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการสูญเสียกำลังคนระดับสมองในข้าราชการพลเรือน พบว่าปัจจัยที่ทำให้ข้าราชการลาออกจากราชการ หรือเปลี่ยนงานใหม่ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญอันดับแรกคือ ปัจจัยด้านรายได้ และสวัสดิการ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสภาพการเงินไม่พอใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น หรือพอใช้จ่ายแต่ต้องประหยัดมากทำให้ต้องลาออกจากราชการ หรือเปลี่ยนงานใหม่ และสิ่งจูงใจของงานใหม่ที่ดีกว่าคือ ค่าตอบแทนที่ดีกว่า

3.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว

นิภา นิธยาน (2520 : 191) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่ทุกคนต้องเกี่ยวข้องชีวิตครอบครัวที่รักใคร่กลมเกลียวและอบอุ่นมั่นคง ย่อมเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี บุคคลที่เติบโตขึ้นมาพร้อมความทรงจำที่มีความสุขเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตครอบครัวคือ ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรักใคร่สม่เสมอจากบิดา บุคคลจะมีความรู้สึกมั่นคงในจิตใจ มีความไว้วางใจในผู้อื่น มองโลกในแง่ดี ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีด้วยดีและสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ ซึ่งลักษณะที่แสดงถึงการมีประสบการณ์ที่ดี มีการปรับตัวเข้ากับครอบครัวได้ดี ก็คือ บุคคลรู้สึกได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มั่นใจในความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว

3.2.3. สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

การอยู่ในกลุ่มเพื่อนจะเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง การพัฒนาทักษะทางสังคมกับบุคคลที่อยู่ในวันเดียวกัน การแลกเปลี่ยนความรู้สึก และปัญหาที่คล้ายคลึงกันทำให้นักศึกษาเข้าใจผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น เกิดความผูกพันและยอมรับซึ่งกันและกัน มีการพัฒนามโนทัศน์เกี่ยวกับตัวเขาเองอย่างไร และผู้อื่นมีปฏิกิริยาอย่างไรกับตน พฤติกรรมของตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรือไม่ สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อความรู้สึกที่มีต่อตนเองและเป็นรากฐานของการสร้างเอกลักษณ์ของตน ช่วยในการพัฒนาบทบาททางเพศที่ชัดเจน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524:12) ได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนเอาไว้

2 ลักษณะ คือ

1. ความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์ คือ ความสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน เป็นการตัดสินใจพิจารณาใดๆ อาศัยความรู้สึกอารมณ์และอาวุโสเป็นหลัก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับความสัมพันธ์แบบนี้เป็นกิจกรรมทาง

ความรู้สึก อารมณ์ เช่นการบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น ความสัมพันธ์แบบนี้ย่อมสูญหาย และถูกทำลายได้โดยง่ายเพราะไม่ได้เกิดด้วยเหตุผลและหลักการใด ๆ

2. ความสัมพันธ์ทางสติปัญญา ตั้งอยู่บนเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ ความคิด เหตุผล และสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระหว่างอาจารย์กับศิษย์ที่เฝ้าหาความรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจพิจารณาปัญหาใด ๆ ก็อาศัยเหตุผลและหลักการและความรู้เป็นหลัก ผู้มีเหตุผลที่ดีกว่าย่อมถูกต้อง กิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้ได้แก่ การอภิปราย พูดคุย ถกเถียง ประชุม หรือสัมมนา ในเรื่องวิชาความรู้ พบว่าลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบอย่างเดี่ยวที่สำคัญที่สุดในประสบการณ์ของนักศึกษา ลักษณะของนักศึกษาที่เหมือนกันจะนำไปสู่ความสมัคปรมาสามัคคีของกลุ่มนอกจากนี้ยังพบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มเพื่อนทำให้บุคคลมีสิ่งยึดเหนี่ยวไม่เกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้งให้ว่าเหวเกินไป เมื่อมีปัญหาก็สามารถพูดระบายความเครียดหรือความกดดัน การคบเพื่อนจะช่วยให้ได้ปรับทุกข์ แล้วยังสามารถช่วยให้การทำงานกลุ่ม กิจกรรมการเรียนดำเนินไปได้ดีอีกด้วย

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยคาดว่าสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนน่าจะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความท้อแท้ในการศึกษา ความเครียด และการปรับตัวของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

3.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์

ชาติชาย หมั่นสมักร (2542 : 50) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์นั้น สถาบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ซึ่งมองเห็นได้จากการแต่งตั้งอาจารย์กลุ่มหนึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มแต่ละชั้นปี เป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา เช่น การลงทะเบียนเรียน การเลือกวิชาเรียน การจัดกิจกรรม ตลอดจนปัญหาด้านอื่น เช่น ปัญหาส่วนตัว ปัญหาการเงิน ปัญหาเรื่องครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์ยังมีความสัมพันธ์ทางวิชาการในลักษณะอื่น ๆ อีก ได้แก่ การให้คำปรึกษาในส่วนเนื้อหาของวิชา การแก้ปัญหาการเรียน การเอื้อเฟื้อเอกสารเกี่ยวกับการเรียน รวมทั้งการให้ความสนทนสนมเป็นการส่วนตัว การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา จึงเห็นได้ว่าจากสภาพความสัมพันธ์ทางวิชาการของอาจารย์และนักศึกษา ความผูกพันสนทนสนมเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาที่นักศึกษาเลือกเรียนและปริมาณจำนวนนักศึกษาในชั้นนั้นด้วย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ต่างล้วนมีความสัมพันธ์กับสาเหตุของ

ความท้าทายของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยเหล่านั้นมาศึกษา และคาดว่าปัจจัยเหล่านั้นน่าจะมีความสัมพันธ์กับความท้าทายในด้านการศึกษานักศึกษาด้วย

3.3 ปัจจัยด้านจิตวิทยา

3.3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive)

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ไว้หลายคน ได้แก่ เมอร์เรย์ (Murray.1966 : 246) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำในการทำงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงสุดที่ได้ตั้งไว้ พฤติกรรมของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็คือ ชอบทำสิ่งที่ยุ่งยากติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนาน มีความมุ่งมั่น และรู้สึกสนุกกับกิจกรรมนั้น ๆ

แมคเคลลแลนด์ (McClelland.1953 : 110 – 111) ได้ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึงความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกันด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม หรือทำได้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว จากการศึกษาค้นคว้าของแมคเคลลแลนด์เขาได้พบข้อเท็จจริงที่ระบุพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 6 ลักษณะคือ (McClelland.1961 : 207 - 256)

1. มีความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม บุคคลประเภทนี้จะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ไม่ชอบทำงานที่ต้องอาศัยโชคกลาง ไม่พอใจที่จะกระทำสิ่งง่าย ๆ
2. มีความกระตือรือร้น ชอบทำสิ่งแปลกใหม่ มีความมานะพากเพียรทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ
3. มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อความพอใจของตนเอง มิใช่หวังได้รับคำยกย่องจากผู้อื่น ชอบมีอิสระในการคิดและการกระทำและเรียนรู้ที่จะเผชิญกับข้อเท็จจริง
4. ต้องการการเรียนรู้จากการตัดสินใจของตนเอง เป็นบุคคลที่ต้องการเรียนรู้โดยเร็วที่สุดว่าการกระทำของตนได้ผลอย่างไร ถึงจะกระทำไม่ได้ดีถ้าต้องการทราบผลโดยทันทีเพื่อหาทางปรับปรุงการกระทำให้บรรลุเป้าหมายในครั้งต่อไป
5. มีการทำนายหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นผู้ที่ทำงานโดยมีการวางแผนเป็นโครงการระยะยาว เล็งการณ์ไกล ทำให้สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าการงานแต่ละครั้งจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เมื่อเกิดอุปสรรคจะแก้ไขอย่างไร
6. มีทักษะในการจัดระบบงาน คือจัดระบบงานอย่างมีจุดมุ่งหมายทราบว่าจะงานชนิดใดควรดำเนินงานก่อนหลังและงานชนิดใดสามารถเลื่อนอำนาจงานชนิดอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานแต่ละครั้งประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง

กิลฟอร์ด (Guilford.1959 : 437 – 439) กล่าวถึงลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า

ประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานโดยทั่วๆ ไป คือ ความปรารถนาที่จะทำกิจการให้สำเร็จ
2. ความเพียรพยายาม ได้แก่ ความพยายามทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. ความอดทนเต็มใจที่จะลำบากในการมุ่งทำกิจการ แม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตาม

แอทคินสัน (Atkinson.1966 : 240 - 241) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตัวเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลการประเมินอาจจะเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจก็ได้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ คือ

1. แรงจูงใจที่จะบรรลุความสำเร็จ (Motive to Achieve Success) บุคคลแต่ละคนมีแรงจูงใจที่จะไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งแรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลวแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของแต่ละคน
2. โอกาสของความสำเร็จ (Probability of Success) ถ้างานที่ทำไม่ยากหรือง่ายเกินไป บุคคลจะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก แต่ถ้างานที่ทำงานหรือยากมากเกินไป ไม่ว่าคน ๆ นั้นจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากหรือน้อย เขาก็จะไม่คิดว่าเขามีโอกาสที่จะสำเร็จหรือล้มเหลว
3. คุณค่าของความสำเร็จ (Incentive Value of Success) บุคคลจะมีความพึงพอใจในความสำเร็จของตนมากยิ่งขึ้น ถ้างานที่ทำสำเร็จนั้นเป็นงานยาก ตรงกันข้ามถ้างานที่ทำสำเร็จนั้นเป็นงานง่าย เขาก็จะไม่เกิดความพึงพอใจในความสำเร็จนั้นมากเท่าไร

เซคอร์ด และแบคแมน (Secord and Backman.1964 : 568) ได้ให้ข้อสังเกตว่า ถ้ามีการท้าทายเกี่ยวกับมาตรฐานของการกระทำแล้ว แต่ละบุคคลจะตอบสนองต่อสถานการณ์แตกต่างกัน บุคคลที่ตั้งมาตรฐานสำหรับตนเองสูง จะเพียรพยายามให้บรรลุถึงมาตรฐาน ส่วนบุคคลที่ไม่ได้ตั้งมาตรฐานสำหรับตนเองไว้ จะมีความเพียรพยายามต่ำ และมีความรู้สึกเฉยเมยต่อผลสัมฤทธิ์ของตน โดยพวกแรกจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าพวกหลัง

กูด (โซโลทร แสงส่องฟ้า. 2543 : 32 ; อ้างอิงจาก Good. 1979 : 354) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” เป็นความปรารถนาและพยายามอย่างสูงของนักเรียนที่จะศึกษาให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลที่ปรารถนาที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุผลสำเร็จ และพยายามกระทำให้สิ่งนั้นให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างดีที่สุด ถึงแม้จะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อแต่จะมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคเพื่อให้ได้รับความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นจะมีผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ทั้งนี้หากนักศึกษามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะเกิดความท้อแท้ในการศึกษาทำให้ไม่สามารถศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

3.3.2 การปรับตัว

ได้มีผู้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้หลายคน ได้แก่

วอร์เชล และโกทาโล (Worchel and Goetnalo. 1989 : 6) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นการเผชิญกับตนเองกับสิ่งแวดล้อมที่เราพบปะในแต่ละวัน การปรับตัวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน กล่าวคือ ต้องประกอบไปด้วย

1. การเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคมและกายภาพของตนเอง
2. ใช้ความเข้าใจดังกล่าวเป็นตัวกำหนดเป้าหมายที่เป็นจริงของการแบ่งแยก
3. ใช้ความสามารถที่จะควบคุมสภาพแวดล้อมและจุดหมายปลายทางของการปรับตัว เพื่อจะที่สามารถบรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ได้
4. มีความเจ็บปวดต่อความต้องการของผู้อื่นเพื่อจะสามารถสร้างสรรค์ในทางบวกแก่คนอื่น

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 65 – 66) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวว่าเกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. แรงขับและความต้องการ กล่าวคือเมื่อบุคคลมีความต้องการไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางกาย ทางจิตใจ ทำให้เกิดแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรนแสวงหาเพื่อตอบสนองความอยากของตน ถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการ ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อคลายความกระวนกระวาย
2. แรงกระตุ้นจากสังคม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว หรือจากการที่สิ่งแวดล้อม สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี เป็นต้น อันก่อให้เกิดปัญหาความคับข้องใจ ซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวด้วยวิธีการต่าง ๆ
3. เจตคติ ความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรม

สรุปได้ว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวของคนเรานั้นเกิดจากความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย จิตใจและสังคม เมื่อความต้องการสมหวังก็จะเกิดความรู้สึกเป็นสุข และถ้าเมื่อใดความต้องการไม่สมหวังก็จะเกิดความรู้สึกเครียด วิตกกังวล เศร้าหมอง ไม่เป็นสุข สาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นับเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ลักษณะของการปรับตัว

ทินดอลล์ (Tindall. 1959 : 76) กล่าวว่า บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีโดยทั่วไปมีดังนี้

1. รักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของบุคลิกภาพ โดยมีความสามารถผสมผสานความต้องการของตนกับ พฤติกรรมที่แสดงออก และพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นต้องเข้ากันได้กับ

สิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่

2. ประพฤติปฏิบัติตามปทัสฐานของสังคม
3. ปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง
4. มีความมั่นคงทางอารมณ์และสามารถควบคุมอารมณ์ได้
5. มีวุฒิภาวะ
6. มองสังคมในแง่ดีและช่วยเหลือสังคม

วอร์เชลและโกทาลโล (Worchel & Goethalo, 1989 : 3) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นงานประจำที่บุคคลจะต้องแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะเกิดแก่ตัวเอง สิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่ปรับตัวได้ดีคือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรู้จักและยอมรับตนเองเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการปรับตัวและการปรับตัวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การเรียนรู้และเข้าใจตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
2. การใช้ความเข้าใจตนเอง เพื่อกำหนดเป้าหมายที่เป็นจริงให้กับตนเอง
3. การใช้ความสามารถของตัวเองเพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อมและโชคชะตาของตัวเอง

เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเอง

4. ความไวต่อการรับรู้ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่นเพื่อสามารถหาความช่วยเหลือและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

บุญศรี จิงชนาเจริญเลิศ (2530 : 9-10) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีว่ามีลักษณะดังนี้

1. ลักษณะซึ่งดำรงไว้แห่งบุคลิกภาพ (Maintaining of integrated personality) เกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของบุคคลและพฤติกรรมที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างราบรื่น
2. ปฏิบัติตามความต้องการของสังคม (Conforming to social demands) ถือปฏิบัติตนให้กลมกลืนกับมาตรฐานที่สังคมกำหนดไว้ด้วยความรับผิดชอบของตนเอง
3. ปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง (Adaption to reality conditions) เป็นความสามารถที่จะเผชิญกับความยากลำบากที่จะนำตนไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้
4. มีความมั่นคง (Maintaining consistency) สามารถทำนายพฤติกรรมและมีความคาดหวังว่าจะปรับตัวได้
5. มีวุฒิภาวะสมกับวัย (Maintaining with age) วุฒิภาวะและพัฒนาการของบุคคลกับกระบวนการปรับตัวจะมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน
6. ต้องรักษาอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติ (Maintaining an optimal emotional tone) ผู้ที่ปรับตัวได้ดีต้องไม่เป็นผู้ที่ใจหรือสลดหดหู่จนเกินไปในการกระทำของตน
7. มองสังคมในทัศนะที่ดีและพร้อมที่จะช่วยเหลือสังคมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

พฤติกรรมที่แสดงว่ามีการปรับตัวที่ดีขึ้นนั้นจะต้องไม่เพียงแต่ยึดจุดมุ่งหมายของตนเป็นศูนย์กลาง แต่ควรคำนึงถึงสังคมด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะเป็นคนที่มีความรู้สึกนึกคิด และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเองโดยมีลักษณะ ดังนี้คือ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง เห็นคุณค่าของตัวเอง มีความเป็นอิสระเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม มีจิตใจอารมณ์ที่มั่นคง สามารถที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้เต็มกำลังความสามารถ ตลอดจนผสมผสาน ความต้องการของตัวเองกับพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม ส่วนลักษณะของบุคคลที่มีปัญหาการปรับตัว จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะไม่กล้าแสดงออก เก็บตัวหรือถอยหนี เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ทำงานกับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มเพื่อน ขาดทักษะที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความเครียด และมักมีปัญหาด้านสุขภาพ เจ็บป่วยบ่อย เป็นต้น

3.3.3 ความมีวินัยในตนเอง

ได้มีผู้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2532 : 759) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถบังคับควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา ใจ ให้ประพฤติปฏิบัติ ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดไว้ด้วยความเต็มใจ และจริงใจโดยไม่มีการลงโทษหรือควบคุม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2537 : 10) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกด้วยการตัดสินใจและเลือกกระทำตามข้อตกลงโดยสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาของตนเองและส่วนรวม เพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกัน

วนิดา เสวกตรุณทร (2537 : 72) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคลโดยอำนาจภายในบุคคลนั่นเอง อันเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง

แรมสมร อยู่สถาพร (2535 : 47) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม หรือการบังคับให้ตนเองทำในสิ่งที่ควรทำด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยการบังคับหรือแรงจูงใจจากภายนอก

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2537 : 8) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการใช้ความคิด ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการบังคับควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ ให้ประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา

เป็นการกระทำโดยความสมัครใจไม่มีการบังคับ เกิดจากการตระหนักในคุณค่าของการปฏิบัติ ทั้งนี้หากนักศึกษามีวินัยในตนเองจะทำให้สามารถที่จะควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และโอกาส รวมทั้งจะสามารถควบคุมตนเองในการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จการศึกษาตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีศักยภาพ

3.3.4 ความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ดังนี้

ฟังก์ และแวนแนลส์ (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. 2527 : 22 ; อ้างอิงจาก Funk and Wagnalls. 1961 : 1073) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า คือการแสดงออกถึงความรับผิดชอบและรับชอบในการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ สามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎของศีลธรรมและหลักธรรมอีกด้วย

บราวเน (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. 2527 : 22 ; อ้างอิงจาก Browne. 1958 : 58) ได้สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบว่าประกอบด้วย ความไว้ใจได้ ความคิดริเริ่ม ความไม่ทอดทิ้ง ต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้อีกว่าเดิม

ซวาล แพร์ตกุล (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. 2527 : 22 ; อ้างอิงจาก ซวาล แพร์ตกุล. 2514 : 33) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบในรูปพฤติกรรมไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จ ล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

ละเมียด ลิมาอักษร (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. 2527 : 22 ; อ้างอิงจาก ละเมียด ลิมาอักษร. 2517 : 8) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และขยันขันแข็งเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ถือเอาความชอบใจหรืออารมณ์เป็นใหญ่ ใช้ความพยายามแก้อุปสรรคต่าง ๆ ความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งของการปฏิบัติงาน

ชานาญ นิสารัตน์ (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. 2527 : 22 ; อ้างอิงจาก ชานาญ นิสารัตน์. 2524 : 53) ได้ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ คือการยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะเป็นกระทำผิดหรือถูก ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

ลอว์ชี (Lawshe. 1966 : 143) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบว่า เป็นการค้นหาอุปนิสัย อารมณ์ของบุคคลว่ามีความรอบคอบ รับผิดชอบ และเป็นที่น่าไว้วางใจได้มากน้อยเพียงใด

กูต (ยนต์ ชุ่มจิต.2534 : 72 ; อ้างอิงจาก Good.1959 : 498) ได้กล่าวว่าในหนังสือ Dictionary of Education ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้หลายนัย เช่นนัยแรกได้อธิบายว่าเป็นหน้าที่ประจำของแต่ละบุคคลเมื่อได้รับมอบหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนอีกนัยหนึ่งให้ความหมายไว้ว่า เป็นการปฏิบัติงานและหน้าที่โดยเฉพาะซึ่งได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดตามความสามารถของตน

ฟลิปโป (ศิรินันท์ วรรัตนกิจ. 2545 : 8 ; อ้างอิงจาก Flippo.1966 : 122) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำนึกนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และ วัตถุประสงค์

โกฟว์ (ยนต์ ชุ่มจิต.2534 : 72 ; อ้างอิงจาก Gove. 1965 :1935) ได้กล่าวว่าในหนังสือ Webster's Third New International Dictionary ได้อธิบายความหมายของคำว่าความรับผิดชอบไว้หลายนัย ซึ่งนัยแรกให้ความหมายไว้ว่าเป็นคุณสมบัติหรือเงื่อนไขที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบ เช่นความรับผิดชอบทางด้านศีลธรรม กฎหมาย หรือทางด้านจิตใจ ความเชื่อใจได้ ความเชื่อถือได้ อีกนัยหนึ่งได้อธิบายว่าเป็นบางสิ่งบางอย่างซึ่งบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะต้องรับผิดชอบ เช่นความเป็นผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง

ก่อ สวัสดิพานิช (2519 : 150) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสมบูรณ์ ทั้งนี้รวมไปถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 679) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่าหมายถึง ยอมตามผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป

จันทร์หา พวงยอด (2543 : 3) ได้กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียน และการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2525 : 36-37) กล่าวว่าความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับหน้าที่ คนที่มีความรับผิดชอบคือคนที่ตั้งใจปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ด้วยความเพียรพยายาม และยอมรับผลของการกระทำนั้น ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบหรือความรับผิดชอบโดยเต็มใจไม่หลีกเลี่ยง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 32-95) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำ และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความมานะพากเพียร ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคใด ๆ

สุพัตรา สุภาพ (2531 : 9) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า คือการรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำ ต้องปฏิบัติ ไม่นึกถึงแต่สิทธิเพียงอย่างเดียว เช่นเป็นนักเรียนมีสิทธิที่จะมา

เรียนหนังสือ ความรับผิดชอบของการเป็นนักเรียนคือ ต้องมาเรียนสม่ำเสมอ ไม่หนีเรียน ความรับผิดชอบจึงเป็นการกระทำที่พึงกระทำหรือควรกระทำตามสถานภาพของบุคคล

จอร์จตัน นันทัยทวิกุล (2538 : 24) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

สำเนียง ศิลปประกอบ (2540 : 9) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนที่ดีด้วยการแสดงออกในลักษณะของการรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียร เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามค้นคว้า และซักถามจากสมาชิกในกลุ่ม หรือครูผู้สอนด้วยความสนใจ เอาใจใส่ในการแก้ไขข้อบกพร่องและผิดพลาดด้วยความเต็มใจแม้จะถูกตำหนิและแก้ไขหลายครั้ง

ปรียา ชัยนิยม (2542 : 9) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเองและสังคม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ท่านพุทธทาสภิกขุ (ศิรินันท์ วรรณกิจ.2545 : 9 ; อ้างอิงจากท่านพุทธทาสภิกขุ. 2520 : 376 - 377) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือ การยอมรับรู้แล้วกระทำตอบสนองด้วยความสมัครใจต่อสิ่งที่ต้องกระทำในฐานะที่เป็นหน้าที่ของตน ไม่ใช่เพียงแต่คิดหรือรับรู้อยู่ในใจ

ดิดคินสัน (Dickinson. 1987 : 9 -11) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการศึกษามีความหมายถึง การที่นักเรียนสามารถตัดสินใจในกระบวนการเรียนของตนเองได้ เช่น การตั้งจุดประสงค์ การเรียนรู้ การเลือกและใช้วัสดุอุปกรณ์ การบันทึกผลการเรียน การแบ่งเวลา การประเมินผล การเรียน การเลือกทำกิจกรรม การเลือกพบบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ การเข้าร่วมกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการตัดสินใจในพฤติกรรมดังกล่าวเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 35-40) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการศึกษาเล่าเรียนว่า หมายถึง การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบ อดทน ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย โดยมีพฤติกรรมดังนี้คือ ตั้งใจเรียน เข้าห้องเรียนทันเวลา เข้าห้องเรียนทุกชั่วโมง ส่งงานอาจารย์ทันตามกำหนด มีผลการเรียนสม่ำเสมอทุกภาคการศึกษา ผลการเรียนดีขึ้นทุกภาคการศึกษา ไม่เคยทุจริตในการสอบ และร่วมกิจกรรมการเรียนทุกชั่วโมง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความรับผิดชอบ หมายถึง การรู้จักหน้าที่ที่ต้องกระทำ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งในด้านผลดีและผลเสีย และพยายามปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งเห็นว่าความรับผิดชอบน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักศึกษาดังใจในการศึกษาและทำให้สามารถศึกษาจนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้

3.3.5 นิัยทางการเรียน

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับนิัยทางการเรียนไว้ดังนี้

แมดดอกซ์ (Maddox. 1963 : 2) กล่าวว่า นิัยขึ้นอยู่กับโอกาสที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือบังเกิดความพึงพอใจ กล่าวคือ พฤติกรรมใดที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ พฤติกรรมนั้น ๆ ก็จะถูกกระทำซ้ำและซ้ำอีกจนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้นไป

ซวีน (Zwrenn. 1968 : 1-4) กล่าวว่านิัยทางการเรียนเป็นพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่บุคคลมีความพึงพอใจและปฏิบัติเป็นประจำโดยที่พฤติกรรมนั้นอาจมาจากทักษะในการเรียนและเทคนิคในการเรียน

เรนนและลาร์เซน (Wrenn & Larsen. 1969 : 11) กล่าวว่านิัยทางการเรียนเป็นพฤติกรรมที่นักเรียน นักศึกษา ประพฤติปฏิบัติด้วยสมาธิในการเรียน วิธีการอ่านและการจัดคำบรรยาย การวางแผนการเรียน หรือการแบ่งเวลาเรียน การทบทวนบทเรียนและเจตคติที่มีต่อการเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2525 : 19-20) กล่าวว่า นิัยทางการเรียนเป็นพฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการใช้เวลาเรียน ซึ่งได้แก่ การรู้จักใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมในการเรียนและการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาว่าควรทำเรื่องใดก่อนหลัง ไม่ผลัดผ่อนหลีกเลี่ยงเวลาทำในเวลากระชั้นชิด ไม่เสียเวลากับเรื่องที่ไม่เป็นสาระจนเกินควร ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันต่อเวลา และวิธีการเรียน ได้แก่ การรู้จักใช้วิธีการเรียนอย่างถูกต้อง มีการวางแผนเตรียมงานก่อนลงมือทำ รู้จักแหล่งข้อมูลที่ต้องการทราบ ทำงานด้วยความมีระเบียบรอบคอบ ทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538 : 1) กล่าวว่า นิัยทางการเรียนเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน การวางแผนการเรียนและการจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม ขยัน อดทน รับผิดชอบ ฟังตนเอง และมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน

ชาติชาย หมั่นสมัค (2542 : 35) กล่าวว่า นิัยทางการเรียนเป็นพฤติกรรมด้านการเรียนที่ปฏิบัติเป็นประจำ โดยที่พฤติกรรมนี้ส่วนหนึ่งมาจากเทคนิคในการเรียนคือ การฝึกใช้ภาษาโดยอาศัยกิจกรรมเชิงสื่อสาร รวมถึงวิธีการทำงานและการใช้เวลาอย่างเหมาะสมของนักศึกษาด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่านิสัยทางการเรียน หมายถึง การกระทำเป็นประจำที่เกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน การทำการบ้าน การทบทวนบทเรียน การตั้งใจเรียน และการวางแผนในการเรียน จะเห็นได้ว่านิสัยทางการเรียนสำหรับนักศึกษาอาจถือได้ว่าเป็นเทคนิคในการเรียนอย่างหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่ปฏิบัติเป็นประจำนั้นเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่ผู้วิจัยคาดว่านิสัยทางเรียนน่าจะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความสำเร็จจะนำไปสู่การเกิดความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาได้

3.3.6 ความเชื่อมั่นในตนเอง

ได้มีผู้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

ลัดดา สุวรรณรัตน์ (กาญจนา สุวรรณธาร. 2537 : 33 ; อ้างอิงจาก ลัดดา สุวรรณรัตน์. 2512 : 7) ได้สรุปความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่ไม่มีใครจะให้เด็กได้โดยตรง แต่สามารถจัดบรรยากาศและโอกาสให้เด็กเกิดความมั่นใจและพัฒนาขึ้นได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือและการให้คำปรึกษาหารือของบิดามารดา ครู อาจารย์ อย่างเหมาะสม โดยจะให้เด็กพัฒนาอย่างอิสระและทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นตัวของเขา มีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เด็กจะสามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้นถ้าเด็กมีความเชื่อมั่นอย่างแท้จริงว่าตนเองเป็นบุคคลที่น่าพึงพอใจและประสบผลสำเร็จตามความต้องการอย่างน่าพึงพอใจ การได้รับความรักจากบิดามารดา ครูอาจารย์ เพื่อนและคนอื่น ๆ หรือรู้สึกว่าเป็นตัวเขาเองเป็นที่พึงปรารถนาของคนอื่น มีความรู้สึกว่าเป็นตัวเขาเองมีความสามารถในการกระทำ

สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

สมพงษ์ ติรพัฒน์ (2517 : 6) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความมั่นใจที่จะกระทำการใด ๆ อย่างองอาจ ซึ่งถ้าตั้งใจกระทำการสิ่งใดแล้วจะไม่มีลังเลหรือวิตกกังวลในความสามารถของตนเอง และไม่มีอาการหวั่นไหวกลัวว่าจะถูกคนอื่นติเตียน

สมพร พลอยงาม (2525 : 115) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความแน่ใจ ความมั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเผชิญต่อความจริงตลอดจนมีความตั้งใจในการกระทำการต่าง ๆ ให้สำเร็จแม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่บังเกิดความท้อถอยแต่อย่างใด ยังคงตั้งใจกระทำการนั้น ๆ ต่อไปโดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำการที่กำลังกระทำอยู่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ต้องไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนโดยไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเลย

สุนีย์รัตน์ ฤทธิ์ธวัชชัยเลิศ (2530 :13) ได้กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกลักษณะหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด หรือมโนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง คนที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง จะมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง พึงพอใจและยอมรับทุกสิ่งทีประกอบเป็นตัวของตัวเอง มองเห็นว่าตนมีคุณค่า มีความสามารถ และมีความสำคัญ

จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 28) ได้กล่าวว่าความเชื่อมั่นในตนเองหมายถึง การกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการ เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน และบุคคลอื่น ๆ ที่รู้จัก รวมทั้งการมีโอกาสพบกับความสำเร็จของตัวเองด้วย

สมิท (วารุณี เจริญรัตนโชติ. 2543 : 17 ; อ้างอิงจาก Smith.1961 : 185) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีในบุคคลมากน้อยเพียงใดนั้นสามารถพิจารณา

ได้จากความขัดแย้ง หากเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุทำให้คนรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่เหมาะสม และไม่พึงพอใจในตนเองอันหมายถึงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่น และชอบพึ่งผู้อื่น

มาลี วงษ์แก้ว (2526 : 10) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความมั่นใจ ความเพียรพยายาม และความกล้าหาญในการที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ให้ประสบผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่หวาดหวั่นต่ออุปสรรคแต่อย่างใด

สนธยา อ่อนน้อม (2538 : 36) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงการกล้าแสดงออกและมีความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง มองเห็นคุณค่า ความสามารถของตนเองและผู้อื่น ทำให้บุคคลนั้นปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ทุกสภาพการณ์และอย่างมีความสุข

ศรีสุตา คัมภีร์ภัทร (2534 : 26) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่มีความกล้าหาญในการตัดสินใจกระทำการใด ๆ กล้าที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยไม่ลังเลสงสัยในเรื่องที่จะตัดสินใจกระทำการนั้น ๆ

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (ศิริพันธ์ วรรณกิจ. 2545 : 45 ; อ้างอิงจาก อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. 2531 : 4) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน

แบลร์ (ศิริพันธ์ วรรณกิจ. 2545 : 45 ; อ้างอิงจาก Blair. 1968 : 138) ได้กล่าวว่า คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองคือคนที่ยอมรับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ที่ตนประสบโดยปราศจากความกลัว ความล้มเหลว ซึ่งการที่บุคคลจะเผชิญต่อสภาพการณ์ใด ๆ โดยความไม่กลัว แสดงว่าเขายอมรับแนวคิดว่าสถานการณ์นั้น ๆ จะไม่ทำให้เขาได้รับความเดือดร้อน ไม่สบายใจ ซึ่งบุคคลใดก็ตามถ้ากระทำตามความต้องการหรือคุณธรรมที่สังคมวางไว้อย่อมสบายใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าที่ตนกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีงาม

อารี เกษมรติ (วารุณี เจริญรัตน์โชติ.2543 : 18 ; อ้างอิงจาก อารี เกษมรติ. 2533 : 34) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความมั่นใจที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ รู้สึกพึงพอใจในความสามารถของตน กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้ากระทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญเหตุการณ์รวมทั้งจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ทั้งนี้หากนักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ทำให้มีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี รวมทั้งกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าเผชิญต่ออุปสรรคหรือความยากลำบากต่าง ๆ ที่จะเผชิญ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้ารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้ทั้งในประเทศและในต่างประเทศพบว่า มีผู้วิจัยหลายท่านได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครู และบุคคลในอาชีพต่าง ๆ แต่ยังไม่พบว่ามีผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษา ซึ่งรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้มีดังนี้

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

อิวานิชกี และชวาบ (Iwanicki and Schwab. 1981 : 1167-1174) ศึกษาความท้อถอยของครูในมลรัฐแมสซาชูเซตส์ จำนวน 469 คน ผลการศึกษามีดังนี้

1. กลุ่มอาการแสดงความท้อถอยของครูมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้มีอาชีพให้ความช่วยเหลือและบริการแก่สาธารณชนอย่างอื่น
2. ความพอใจในผลสัมฤทธิ์ของงานมีสหสัมพันธ์เชิงลบกับความอ่อนล้าทางอารมณ์
3. ผู้ที่มีความเปราะบางต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในระดับสูงจะมีความรู้สึกพอใจในผลสัมฤทธิ์ของงานน้อย

เทเลอร์ (Taylor 1988 : 2786 –A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านชีวสังคมกับระดับความท้อแท้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยมีระดับความท้อแท้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์มาก

โกเวอร์ (Gover 1983 : 28) ได้ศึกษาระดับความท้อแท้กลุ่มประชากรในมหาวิทยาลัยพบว่า มีความแตกต่างของระดับความท้อแท้เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรด้านอายุ และช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงาน แต่ไม่มีความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบตัวแปรทางด้าน เพศ สถานภาพสมรส และวุฒิการศึกษา

ทอมสัน (Tomson 1986 : 305 – A) ศึกษาเรื่องความเครียดและความท้อแท้ของครูใหญ่ในโรงเรียนเขตNorth carolina จากการศึกษาพบว่าสภาพการปฏิบัติงานของครูใหญ่ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนที่พึงปรารถนา ครูใหญ่ชายโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มากมีระดับความท้อแท้มากกว่าครูใหญ่ที่เป็นหญิงและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง

ชวาบ และคนอื่น ๆ (Schwab and others.1986 : 19 – 20) ได้ใช้แบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ (Maslach Burnout Inventory) ทดสอบกับครู ผลการศึกษาค้นคว้าโดยย่อมีดังนี้

1. ผู้เป็นครูมีความอ่อนล้าทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างทั่วไปเล็กน้อย
2. ผู้เป็นครูมีการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่ากลุ่มวิชาชีพอื่นเล็กน้อย
3. ผู้เป็นครูมีความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนมากกว่ากลุ่มวิชาชีพอื่น
4. ครูที่มีอายุน้อยมีความอ่อนล้าทางอารมณ์มากกว่าครูที่มีอายุมาก
5. ครูชายมีการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่าครูหญิง

ฮุสตัน (Houston 1989 : 70 - 71) ศึกษาเรื่องความท้อแท้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กทางภาคตะวันตกของนิวยอร์ก ผลการศึกษาค้นคว้ามีดังนี้

1. ครูที่นับถือศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ มีความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างรุนแรงกว่าครูกลุ่มอื่น
2. ครูในกลุ่มอายุ 35-45 ปี มีการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่าครูที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี และมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป
3. ครูชายมีความเบื่อหน่ายต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากกว่าครูหญิง
4. ครูที่มีวินัยในตนเอง มีความท้อแท้ในระดับต่ำทั้ง 3 ด้าน คือ ความอ่อนล้าทางอารมณ์ การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน
5. ครูที่มีความอ่อนล้าทางอารมณ์ในระดับปานกลาง มีประสิทธิภาพการสอนน้อยกว่าครูที่มีความอ่อนล้าทางอารมณ์ในระดับต่ำและระดับสูง
6. ครูส่วนมาก(ประมาณร้อยละ 70) กล่าวว่า ตนทำการสอนได้ดีกว่าเมื่อเริ่มเป็นครูให้เหตุผลว่าประสบการณ์จากการทำงานมีส่วนช่วยได้มาก
7. ครูประมาณร้อยละ 50 ยืนยันว่าตนรักอาชีพครู นอกนั้นเคยคิดว่าตนจะเปลี่ยนอาชีพครูในบางครั้ง ครูประมาณร้อยละ 2 ตอบว่า ถ้ามีงานใหม่ที่มีรายได้ดีกว่าก็จะลาออกจากครู
8. ครูประมาณร้อยละ 75 ยอมรับว่างานการสอนทำให้เกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์
9. ครูเกือบทุกคนมีความพอใจในผลสัมฤทธิ์ของงาน

อับดัลเลาะห์ (Abdallah. 1996 : 8 – 19) ศึกษาเรื่องความท้อแท้และการจัดการกับความท้อแท้ของครูชาวปาเลสไตน์ ใน Wesbank and East Jerusalem โดยใช้เครื่องวัดความท้อแท้ของแมสลาซ (Maslach Burnout Inventory) และตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสังคม รายได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางจิต ผลการศึกษามีดังนี้

1. ครูหญิงมีความท้อแท้มากกว่าครูชาย
2. สถานภาพทางสังคมของครูมีผลต่อความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านจิตใจมีผลต่อความท้อแท้ด้านความสัมพันธ์

ส่วนบุคคล

4. สถานภาพทางสังคมและรายได้มีผลต่อความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน

แมสลาซ และแจ๊คสัน (สุวลี เจ็ดเสมียนใหม่. 2536 : 35 ; อ้างอิงจาก Maslach and Jackson. 1985 : 11-13) สรุปผลการศึกษาค้นคว้าความท้อแท้ของบุคลากรในวิชาชีพที่ให้ความช่วยเหลือและบริการแก่สาธารณชน ไว้ดังนี้

1. ผู้ที่ปฏิบัติงานบริการแก่ผู้มาติดต่อขอรับบริการในวันหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมากกว่า 40 คน จะมีอาการอ่อนล้าทางอารมณ์สูง มีความเบื่อหน่ายต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นสูง และมีความรู้สึกพอใจในผลสัมฤทธิ์ของงานต่ำ
2. แพทย์ที่มีชั่วโมงสอนหรือทำงานด้านบริหารบ้าง จะมีความอ่อนล้าทางอารมณ์ต่ำกว่าแพทย์ที่ต้องตรวจรักษาคนไข้ตลอดเวลาทำงาน
3. ผู้ที่พอใจในความก้าวหน้าในอาชีพ จะมีความอ่อนล้าทางอารมณ์น้อย และมีความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นน้อยด้วย
4. ผู้ที่มีความรู้สึกกว่าอาชีพของตนไม่มีคุณค่าหรือไร้ความหมาย จะมีความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นในระดับสูงและไม่พอใจในผลสัมฤทธิ์ของงาน
5. ผู้ที่มีความท้อแท้จะขาดความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น มีปัญหาขัดแย้งกับคนในครอบครัว อยู่ยากอยู่คนเดียวตามลำพัง ดื่มสุราหรือเสพติดยามากขึ้น มีความคิดที่จะลาออกจากงานอาชีพ

ชวาบ และคนอื่น ๆ (สุวลี เจ็ดเสมียนใหม่. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Schwab and others. 1986 : 14 - 28) ได้ทำการศึกษาวิจัยความท้อแท้ที่เกิดขึ้นกับครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ณ กรุงนิวยอร์ก โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความท้อแท้มีสาเหตุมาจากสิ่งต่อไปนี้
 - 1.1 การไม่สัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวัง
 - 1.2 ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงาน
 - 1.3 มีความขัดแย้งทางบทบาทสูง
 - 1.4 ขาดอิสระในการทำงาน

1.5 สังคมไม่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน

1.6 การพิจารณาผลงานไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

2. ผลที่เกิดจากความท้อแท้

2.1 ความคิดที่จะลาออกจากงาน

2.2 การลาหยุดหรือขาดงานบ่อยครั้ง

2.3 ความกระตือรือร้นในการทำงานลดลง

2.4 คุณภาพชีวิตส่วนบุคคลด้อยลง

เบค และการ์กิวโล (บัญชา ศรีหารณ. 2540 : 51 ; อ้างอิงจาก Beck and Gargiulo. 1983 : 169 - 173) ได้ศึกษาความท้อแท้ของครูในโรงเรียนตามชนบททางตอนเหนือของรัฐโอไฮโอ กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ครูที่สอนเด็กสมองพิการปานกลาง ครูที่สอนเด็กสมองพิการอย่างอ่อน และครูที่สอนเด็กปกติ ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ครูที่สอนเด็กสมองพิการปานกลาง มีความต้อยทางสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นต่ำกว่าครูที่สอนเด็กปกติ และครูที่สอนเด็กพิการทางสมองอย่างอ่อน

2. ครูที่สอนเด็กสมองพิการปานกลาง มีความพอใจในผลสัมฤทธิ์ของงานสูงกว่าครูที่สอนเด็กปกติอย่างเห็นได้ชัด

3. ครูที่สอนเด็กสมองพิการอย่างอ่อน มีความพอใจในผลสัมฤทธิ์ของงานสูงกว่าครูที่สอนเด็กปกติ

แอนเดอร์สัน และอิวานิชกี (Anderson and Iwanicki. 1984 : 109 - 132) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความท้อแท้กับแรงจูงใจของครู พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างสูงระหว่างแรงจูงใจกับความท้อแท้ โดยเฉพาะแรงจูงใจในด้านการประสบความสำเร็จและการได้รับการยอมรับในผลการปฏิบัติงาน

ไวส์แมน และยัง (บัญชา ศรีหารณ. 2540 : 52 ; อ้างอิงจาก Whiteman and Young. 1985 : 305 A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติของครูที่มีต่อนักเรียนและความท้อแท้ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างสูงระหว่างความท้อแท้กับเจตคติของครูที่มีต่อนักเรียน โดยครูยังมีเจตคติในทางลต่อนักเรียนมากเท่าไร ระดับความท้อแท้จะเพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น

ชแลนส์เกอร์ (บัญชา ศรีหารณ. 2540 : 53 ; อ้างอิงจาก Schlansker. 1986 : 1563) ได้ทำการศึกษาเพื่อชี้สาเหตุของความเครียดและความท้อแท้ วัดระดับความเครียดของครูผู้สอน และเพื่อชี้ให้เห็นแหล่งที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ครูที่ประสบกับความท้อแท้ พบว่า

1. ร้อยละ 10 ของครูที่ทำการศึกษากอยู่ในสภาวะความเครียดที่จะนำไปสู่ความท้อแท้

2. ครูไม่ว่าจะสอนในเมืองหรือในชนบทจะมีสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียด และความท้อแท้เหมือนกัน

3. ครูที่ประสบความท้อแท้้น้อยที่สุด ชี้ให้เห็นว่าครูใหญ่จะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนที่สำคัญ

4. แหล่งอื่น ๆ ที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ครู ได้แก่ การฝึกอบรม การสัมมนาและการฝึกอบรมภายใน

5. ครูที่ประสบความท้อแท้ในระดับสูง มักจะใช้เพื่อนร่วมงานเป็นที่พึ่ง และระบายความรู้สึก

6. ตัวแปรด้านลักษณะประชากรที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้มากที่สุด ได้แก่ ครูชาย ครูที่มีอายุน้อย ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา และครูที่เป็นโสด

4.2 งานวิจัยในประเทศ

กิตติ แสงเทียนฉาย (2531 : 51-67) ศึกษาความท้อถอยของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 7 โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน และได้ใช้เครื่องมือแบบวัดความท้อแท้ที่ปรับและพัฒนามาจากแบบทดสอบ Maslach Burnout Inventory ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .83 ผลการศึกษา พบว่า

1. ความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคลจะมีเพียงเล็กน้อย
3. ความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
4. ครูชายมีความท้อแท้มากกว่าครูหญิงบ้างเล็กน้อย

5. ครูที่มีอายุราชการมากกว่าจะมีความพอใจในผลสัมฤทธิ์ของการทำงานต่ำกว่าครูที่มีอายุราชการน้อยกว่า

6. ครูที่มีอายุน้อยกว่ามีความอ่อนล้าทางอารมณ์มากกว่าครูที่มีอายุมาก
7. ลำดับสาเหตุของความท้อแท้จากมากไปหาน้อยดังนี้
 - 7.1 ระบบการพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรม
 - 7.2 โรงเรียนไม่สามารถจัดการแก้ปัญหาระเบียบวินัยของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 7.3 วัสดุอุปกรณ์การสอน ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ
 - 7.4 นักเรียนไม่มีความตั้งใจในการเรียน
 - 7.5 ไม่สามารถปฏิบัติงานไปในแนวทางที่ตั้งความหวังไว้ได้
 - 7.6 ขาดความร่วมมือและความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน
 - 7.7 มีโอกาสน้อยที่จะได้ร่วมตัดสินใจหรือกำหนดแนวทางที่เป็นปัญหาสำคัญของโรงเรียน

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2533 : 168 – 187) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาในภาคกลาง พบว่า ครูประถมศึกษาในภาคกลางมีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมีอยู่ในระดับต่ำ ครูประถมศึกษาที่เป็นโสดมีความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่าครูประถมศึกษาที่สมรสแล้ว และอยู่ด้วยกัน ครูประถมศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีลงมา มีความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนมากกว่าครูประถมศึกษาที่มีอายุ 30-40 ปี และครูประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน 4-13 ปี มีความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนมากกว่าครูประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน 13 ปีขึ้นไป ส่วนครูประถมศึกษาในภาคกลางที่มีเพศภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา และสอนในระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีความท้อแท้ในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มปัจจัยต่าง ๆ กับความท้อแท้ของครูประถมศึกษาในภาคกลางพบว่า กลุ่มปัจจัยด้านความผูกพันมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มปัจจัยค่าจุน ปัจจัยด้านความผูกพันและปัจจัยกระตุ้นมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยด้านความผูกพัน ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสสามารถพยากรณ์ความท้อแท้ด้านความสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลได้ ส่วนปัจจัยกระตุ้นสามารถพยากรณ์ความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน ตัวแปรย่อย ๆ ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์ความท้อแท้ได้ดีที่สุดคือความขัดแย้งในบทบาทเป็นตัวพยากรณ์ความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ความขัดแย้งในบทบาท การสนับสนุน การทำงานและการปรับตัว เป็นตัวพยากรณ์ความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและความคลุ้มเครือในบทบาท ความก้าวหน้าของงาน นโยบายและการบริหารงาน ความขัดแย้งในบทบาท และอายุ เป็นตัวพยากรณ์ความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน

วัลณี น้อยมณี (2534 : 38-51) ได้ศึกษาความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอยของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอย ซึ่งกิตติ แสงเทียนฉาย ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นจากแบบวัดความท้อถอยของแมสลาซ (Maslach Burnout Inventory) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นในระดับต่ำและความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
2. เมื่อเปรียบเทียบความท้อถอยตามตัวแปรอิสระทางด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียนปรากฏผลดังนี้

2.1 ความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกตัวแปรอิสระ

2.2 ความท้อถอยด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกตัวแปรอิสระ

2.3 ความท้อถอยทางด้านความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงาน ครูที่มีความแตกต่างกันทางด้านอายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ครูที่มีความแตกต่างกันทางด้านอายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความท้อถอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรทางด้านเพศและขนาดของโรงเรียนไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ครูมีความเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนและปัญหาด้านการเงินเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความท้อถอย ส่วนปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารมีผลกระทบต่อความรู้สึกท้อถอยเพียงเล็กน้อย

สุเทพ เหล็กทุ่ม (2535 : 58 - 70) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความท้อถอยกับบุคลิกภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนและได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน และได้ใช้เครื่องมือวัดความท้อแท้ ซึ่งกิตติ แสงเทียนฉาย ได้ปรับปรุงและพัฒนามาจากแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ และแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพของศาสตราจารย์เรมอน บี แคทเทล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ความอ่อนล้าทางอารมณ์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ
2. ความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคลของครูโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ
3. ความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับสูง
4. ความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับบุคลิกภาพองค์ประกอบกระแวง-ไว้วางใจ หวาดกลัว-ประสาทมั่นคง อาศัยตนเอง-อาศัยกลุ่ม เครื่องเครียด-ผ่อนคลาย และมีความสัมพันธ์เป็นลบกับบุคลิกภาพ องค์ประกอบอารมณ์มั่นคง-อารมณ์อ่อนไหว เชื่อตรงต่อหน้าที่-ไม่ทำตามกฎ กล้าสังคม-ขี้อาย มีเหลี่ยม-ตรงไปตรงมา ความคุมตนเองได้-ขาดวินัยในตนเอง
5. ความท้อแท้ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับบุคลิกภาพ องค์ประกอบเป็นอิสระแก่ตน-ถ่อมตน ทำตนตามสบาย-ถึถ้วนระมัดระวัง หวาดกลัว-ประสาทมั่นคง เครื่องเครียด-ผ่อนคลาย และมีความสัมพันธ์เป็นลบกับบุคลิกภาพ องค์ประกอบอารมณ์มั่นคง-อารมณ์อ่อนไหว เชื่อตรงต่อหน้าที่-ไม่ทำตามกฎ กล้าสังคม-ขี้อาย จิตใจอ่อนแอ-จิตใจมั่นคง มีเหลี่ยม-ตรงไปตรงมา ความคุมตนเองได้-ขาดวินัยในตนเอง

6. ความท้อแท้ด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับบุคลิกภาพองค์ประกอบสติปัญญา อารมณ์มั่นคง-อารมณ์อ่อนไหว กล้าสังคม-ขี้อาย และมีความสัมพันธ์เป็นลบกับบุคลิกภาพองค์ประกอบประแวง-ไว้วางใจ หวาดกลัว-ประสาทมันคง อาศัยตนเอง-อาศัยกลุ่ม เครื่องเครียด-ผ่อนคลาย

ทัศนิกา คำภิรธัมโม (2535 : 39-81) ได้ศึกษาความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอยของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 โดยใช้กลุ่มประชากรจำนวนทั้งสิ้น 928 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอย ซึ่งกิตติ แสงเทียนฉาย ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นจากแบบวัดความท้อถอยของแมสลาซ (Maslach Burnout Inventory) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น และความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

2. ครูหญิงมีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานมากกว่าครูชาย ครูชายมีความท้อถอยด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นมากกว่าครูหญิง เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างเพศ

3. ครูที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นมากที่สุด ครูที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีความท้อถอยในด้านความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างอายุ

4. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 4 ปี มีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นมากที่สุด ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 25 ปีขึ้นไป มีความท้อถอยในด้านความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

5. สาเหตุของความท้อถอยที่มีความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ นักเรียนมีปัญหาทั้งในเรื่องส่วนตัวและการเรียน ระบบการพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรม โรงเรียนไม่สามารถจัดการกับปัญหาด้านระเบียบวินัยของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการปฏิบัติงานไม่สูงดังที่ได้ตั้งความหวังไว้ ขาดความร่วมมือและช่วยเหลือจากผู้บริหาร

ปิยาณี แก้วไพฑูรย์ (2535 : 60-69) ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับความท้อถอยในการปฏิบัติงานของครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้กลุ่มประชากรซึ่งเป็นครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ เครื่องมือที่ใช้มี 2 แบบ โดยแบบแรกเป็นแบบวัดความท้อถอยที่ปรับปรุงมาจากแบบวัดความท้อถอยที่ปรับปรุงมาจากแบบวัดความท้อถอยของแมสลาซ เครื่องมือแบบที่สองเป็นแบบทดสอบสุขภาพจิต เรียกว่า SCL 90 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอยู่ในระดับต่ำ และด้านความรู้สึกที่มีต่อผลในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติทางร่างกาย ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล ความกลัวอย่างไม่มีเหตุผล และอาการทางจิต อยู่ในระดับปานกลางและมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตกลุ่มอาการย้ำคิดย้ำทำ ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับบุคคลอื่น ความโกรธแค้นเป็นปรีดิ์ และความหวาดระแวง อยู่ในระดับน้อย

3. ความท้อถอยด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพกับบุคคล มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติทางร่างกาย การย้ำคิดย้ำทำ ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล ความโกรธแค้นเป็นปรีดิ์ ความกลัวอย่างไม่มีเหตุผล ความหวาดระแวง และอาการทางจิต อยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับบุคคลอื่น และอยู่ในระดับน้อย

4. ความท้อถอยองค์ประกอบความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตกลุ่มอาการความวิตกกังวล และอาการทางจิต อยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติทางร่างกาย การย้ำคิดย้ำทำ ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับบุคคลอื่น ความซึมเศร้า ความโกรธแค้นปรีดิ์ ความกลัวโดยไม่มีเหตุผล และความหวาดระแวงอยู่ในระดับน้อย

อุไร ประกอบวิริยะกิจ (2534:73 - 74) ได้ศึกษาความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน และใช้เครื่องมือแบบวัดความท้อแท้ที่ กิตติ แสงเทียนฉาย ได้ปรับปรุงและพัฒนาจากแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างมีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ
2. กลุ่มตัวอย่างมีความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ
3. กลุ่มตัวอย่างมีความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในความสำเร็จของตนอยู่ในระดับปานกลาง

เศรษฐา เสนะวงศ์ (2539 : 73 – 75) ศึกษาวิจัยเรื่องความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอยในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 235 คน และได้ใช้เครื่องมือแบบวัดความท้อแท้ที่พัฒนาจากแบบวัดของแมสลาซ ผลการศึกษามีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างมีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ
2. กลุ่มตัวอย่างมีความท้อถอยด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอำเภออยู่ในระดับต่ำ
3. กลุ่มตัวอย่างมีความท้อถอยด้านความไม่สมหวังในความสำเร็จของตนอยู่ในระดับปานกลาง
4. วุฒิการศึกษาต่างกันกลุ่มตัวอย่างมีความท้อถอยไม่แตกต่างกัน

5. ขนาดของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอต่างกันมีความท้อถอยในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

สุวลี เจ็ดเสมียนใหม่ (2536 : 98 - 100) ศึกษาความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอยของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่กั้นดาร์ สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 337 คน และใช้เครื่องมือวัดความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอยมี 3 ตอนคือ แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของครู แบบวัดความท้อถอยและแบบทดสอบสาเหตุของความท้อถอย ผลการศึกษามีดังนี้

1. ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธภาพกับบุคคล และด้านขาดความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

2. ครูเพศหญิง มีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธภาพกับบุคคล และด้านขาดความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานมากกว่าครูเพศชายเมื่อเปรียบเทียบกับกันตามตัวแปรเพศ

3. ครูที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านความด้อยสัมพันธภาพกับบุคคลมากที่สุด ครูที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีความท้อถอยด้านขาดความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกันตามตัวแปรอายุ

4. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 25 ปีขึ้นไป มีความท้อถอยด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์มากที่สุด ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 4 ปี มีความท้อถอยด้านความด้อยสัมพันธภาพกับบุคคล และด้านขาดความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกันตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

5. สาเหตุของความท้อถอย 5 อันดับแรกได้แก่ สถานที่ตั้งโรงเรียนอยู่ห่างไกลไม่สะดวกต่อการคมนาคม วัสดุครุภัณฑ์รวมทั้งอุปกรณ์การสอนอยู่ในสภาพชำรุดและไม่เพียงพอต่อการใช้งาน นักเรียนมีปัญหาเรื่องส่วนตัวและการเรียน ขาดความร่วมมือและความช่วยเหลือจากผู้ปกครองของนักเรียน และครูต้องมีหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่างในการปฏิบัติงานตามลำดับ

บัญญัติ ศรีหารถ (2540 : 111 - 113) ศึกษาความท้อแท้และสาเหตุที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 534 คน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) และได้ใช้เครื่องมือแบบวัดความท้อแท้ที่พัฒนาจากแบบวัดของแมสลาซ ผลการศึกษามีดังนี้

1. ครูช่างอุตสาหกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา โดยรวมมีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

2. กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มอายุ มีความท้อแท้ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคลอยู่ใน

ระดับต่ำ และด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ

3. กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มประสบการณ์การสอน มีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

4. กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มวุฒิการศึกษา มีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

5. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสดและสมรส มีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพ

ต่อบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

6. กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่สอนและต่างจังหวัดมีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

7. ความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี แตกต่างจากของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 25-34 ปี และ 35-44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสดและสมรส มีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านความรู้สึกที่มีต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. ความท้อแท้ของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษา และภูมิลำเนา ไม่แตกต่างกัน

10. การจัดลำดับความสำคัญ สาเหตุของความท้อแท้ของกลุ่มตัวอย่าง 3 อันดับแรก คือ เงินเดือนที่ได้รับตามวุฒิไม่มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในสังคมปัจจุบัน เงินเดือนไม่สอดคล้องกับภาระหน้าที่ และไม่มีโอกาสร่วมตัดสินใจหรือกำหนดแนวนโยบายที่เป็นปัญหาที่สำคัญของวิทยาลัย

11. ความท้อแท้ด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับสถานภาพส่วนตัว

12. ความท้อแท้ด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับสาเหตุของความท้อแท้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประมวล อุ่นเรือน (2540:62-64) วิจัยระดับความท้อแท้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

เขตการศึกษา 9 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 จำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ

(Maslach Burnout Inventory) ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนมีความท้อแท้ในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ในระดับต่ำ การสูญเสียด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับความท้อแท้ตามตัวแปรข้างต้นพบว่า

1. ผู้บริหารชาย มีความท้อแท้ในสามองค์ประกอบในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ส่วนผู้บริหารหญิงมีความท้อแท้ในองค์ประกอบแรกในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองและสาม ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารกลุ่มอายุต่ำกว่า 36 ปี มีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งและสอง ในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สามในระดับสูง สำหรับผู้บริหารกลุ่มอายุ 37-44 ปี และ 45-52 ปี มีความท้อแท้ในองค์ประกอบแรกในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองในระดับปานกลาง และองค์ประกอบที่สามในระดับสูง ผู้บริหารกลุ่มอายุ 53 ปีขึ้นไป มีความท้อแท้ในองค์ประกอบแรกในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองและสามในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 1-4 ปี มีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งและสองในระดับต่ำ และองค์ประกอบที่สามในระดับสูง ผู้บริหารกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-12 ปี และ 13-24 ปี มีความท้อแท้ในองค์ประกอบแรกในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองและสามในระดับปานกลาง ผู้บริหารกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 25 ปีขึ้นไป มีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งและสองในระดับต่ำ และองค์ประกอบที่สามในระดับปานกลาง

4. ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งและสองในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สามในระดับสูง ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีความท้อแท้ทั้งสามองค์ประกอบในระดับต่ำ ปานกลาง และสูงตามลำดับ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองและสามในระดับปานกลาง

5. ผู้บริหารโสด สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน และสมรสแล้วไม่ได้อยู่ด้วยกัน มีความท้อแท้ในสามองค์ประกอบในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ ผู้บริหารที่หย่า และเป็นหม้าย มีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งและสองในระดับต่ำ และองค์ประกอบที่สามในระดับปานกลาง

6. ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในภูมิลำเนาเดิม มีความท้อแท้ในสามองค์ประกอบในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารที่ปฏิบัติงานนอกภูมิลำเนาเดิมมีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองและสามในระดับปานกลาง

7. ผู้บริหารที่สอนประจำชั้น มีความท้อแท้ในสามองค์ประกอบในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ ผู้บริหารที่สอนประจำวิชา และที่ไม่ได้ทำการสอน มีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองและสามในระดับปานกลาง

8. ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งและสองในระดับต่ำ และองค์ประกอบที่สามในระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีความท้อแท้ในสามองค์ประกอบในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีความท้อแท้ใน

องค์ประกอบที่หนึ่งในระดับต่ำ องค์ประกอบที่สองและสามในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความท้อแท้ในองค์ประกอบที่หนึ่งและสองในระดับต่ำ และองค์ประกอบที่สามในระดับปานกลาง

รัตนา กุลคง (2536 : 84-85) วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความท้อแท้กับสุขภาพจิตของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่กั้นดาร์ สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่กั้นดาร์ สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 258 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 แบบ โดยแบบแรกเป็นแบบวัดความท้อแท้ที่ปรับปรุงมาจากแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ และแบบที่สองเป็นแบบทดสอบสุขภาพจิต เรียกว่า SCL-90 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนอยู่ในระดับปานกลาง
2. สุขภาพจิตดีใน 3 กลุ่มอาการ คือ กลุ่มอาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับบุคคลอื่น กลุ่มอาการซึมเศร้า และกลุ่มอาการโกรธแค้นเป็นปรปักษ์ ส่วนกลุ่มอาการที่เหลือจะมีสุขภาพจิตไม่ดี
3. ความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับสุขภาพจิต กลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย กลุ่มอาการย่ำคิด-ย่ำทำ กลุ่มอาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับบุคคลอื่น กลุ่มอาการซึมเศร้า กลุ่มอาการโกรธแค้นเป็นปรปักษ์ กลุ่มอาการกลัวโดยไม่มีเหตุผล กลุ่มอาการหวาดระแวง กลุ่มอาการทางจิต
4. ความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เป็นบวกกับสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย กลุ่มอาการย่ำคิด-ย่ำทำ กลุ่มอาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับบุคคลอื่น กลุ่มอาการซึมเศร้า กลุ่มอาการโกรธแค้นเป็นปรปักษ์ กลุ่มอาการกลัวโดยไม่มีเหตุผล

เตือนใจ ชันติสิทธิ์ (2535 : 53-54) วิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความท้อแท้ของวิทยากรในวิทยาลัยพยาบาลเขตภาคเหนือ สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างได้แก่ วิทยากรในวิทยาลัยพยาบาลเขตภาคเหนือ จำนวน 119 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของแมสลาซ ผลการวิจัยพบว่า

1. วิทยากรในวิทยาลัยพยาบาลเขตภาคเหนือ มีความท้อแท้ทางด้านความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ และด้านความไม่สมหวังในความสำเร็จของตนอยู่ในระดับสูง
2. ระยะเวลาการปฏิบัติงานด้านการสอน มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปริมาณงานสอนภาคปฏิบัติต่อสัปดาห์ มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอน สามารถทำนายความท้อแท้ของวิทยากรในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยพบว่า

4.1 วิทยากรที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีความท้อแท้ในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 วิทยากรที่มีปริมาณงานสอนภาคปฏิบัติน้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และอายุมากกว่า 45 ปี มีความท้อแท้ในด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 วิทยากรที่มีปริมาณงานสอนภาคปฏิบัติมากกว่า 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีความท้อแท้ในด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชรวิศา อินอ่อน (2537 : 100-101) วิจัยความท้อแท้และสาเหตุของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวัดความท้อแท้และสาเหตุของความท้อแท้ ซึ่งกิตติ แสงเทียนฉาย ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นมาจากแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ (Maslach Burnout Inventory) ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรในโรงเรียนเอกชนมีความท้อแท้ในองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. บุคลากรหญิงมีความท้อแท้ในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านการสูญเสียสัมพันธภาพส่วนบุคคลมากกว่าบุคลากรชาย ส่วนด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนเอง บุคลากรชายมีความท้อแท้มากกว่าบุคลากรหญิง

3. บุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความท้อแท้ในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านการสูญเสียสัมพันธภาพส่วนบุคคลมากที่สุด บุคลากรที่อายุ 25-34 ปี มีความท้อแท้ในด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนเองมากที่สุด

4. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 4 ปี มีความท้อแท้ในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านการสูญเสียสัมพันธภาพส่วนบุคคลมากที่สุด บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-12 ปี มีความท้อแท้ในด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนเองมากที่สุด

5. บุคลากรชายและบุคลากรหญิง มีความท้อแท้ในด้านการสูญเสียสัมพันธภาพส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความท้อแท้ในด้านความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความท้อแท้ไม่ต่างกัน

8. สาเหตุของความท้อแท้ 5 อันดับแรก ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอหรืออยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม ผลการปฏิบัติงานไม่สูงดังที่ตั้งความหวังไว้ งานที่ปฏิบัติจะมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ระบบการพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรม และผู้ปกครองนักเรียนค่อนข้างจะจุกจิกวุ่นวาย ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับความท้อแท้หรือความท้อถอย และสาเหตุที่สัมพันธ์กับความท้อแท้หรือท้อถอยในการปฏิบัติงานดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมด พบว่า ประชากรและกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดความท้อแท้ ซึ่งกิตติ แสงเทียนฉาย ได้ปรับปรุงและพัฒนาจากแบบวัดความท้อแท้ของ แมสลาซ (Maslach Burnout Inventory) และแปลความหมายความท้อแท้โดยใช้เกณฑ์กำหนดระดับความท้อแท้ของ แมสลาซ ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของความท้อแท้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน โดยแบ่งระดับความท้อแท้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากมีความท้อแท้ในทั้งสามองค์ประกอบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษานำร่อง (Pilot Study) และตอนที่ 2 การศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing Study) โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษานำร่อง (Pilot Study)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เกี่ยวกับความท้อแท้ในการศึกษาของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ลงทะเบียนเข้ารับการอบรม เข้มในชุดวิชาที่ได้เคยลงทะเบียนและสอบไม่ผ่านมาแล้วตั้งแต่ 2 ภาคการศึกษาขึ้นไป โดย นักศึกษามาเข้ารับการอบรมเข้มที่อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในช่วง ระหว่างวันที่ 18-22 กรกฎาคม 2546 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยมีวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจแนวโน้มสภาวะความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งจะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำร่องครั้งนี้ มาใช้ในการพิจารณากำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. เพื่อศึกษาและหาข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สำหรับเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาจริงต่อไป

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาขึ้นเอง โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 7 ระดับ ตามแนวแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ และแจคสัน (Maslach and Jackson. 1981 : 23) จำนวน 35 ข้อ

2. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่สร้างขึ้น และทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .50 จำนวน 22 ข้อ เพื่อนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามวัดความท้อแท้ในการศึกษาสำหรับใช้ศึกษานำร่องกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. ติดต่อประสานงานกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยทำหนังสือถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อขออนุญาตนำแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาไปศึกษา

สภาวะความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่แจ้งความประสงค์เข้ารับการอบรมเข้มในชุดวิชาที่ได้ลงทะเบียนและสอบไม่ผ่านมาแล้วตั้งแต่ 2 ภาคการศึกษาขึ้นไป โดยกำหนดเวลาในการนำเครื่องมือดังกล่าวไปสอบถามนักศึกษาในวันที่ 21 กรกฎาคม 2546 เวลา 09.30 น. ที่อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ใช้ในการศึกษานำร่องจำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งทำการสุ่มนักศึกษาที่มาเข้ารับการอบรมจำนวนทั้งหมด 12 ห้อง ๆ ละ 20 คน มาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 ห้อง โดยวิธีการจับฉลากหมายเลขห้องที่อบรม ซึ่งได้หมายเลขห้องที่ 2,5,6,9 และ 10

5. นำแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

6. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ และสรุปผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ต่อไป

ผลการศึกษานำร่อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาที่ใช้ในการศึกษานำร่องมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9045 และข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานำร่อง และค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานำร่อง ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานำร่อง จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	41	41
หญิง	59	59
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	5	5
25 – 34 ปี	50	50
35-44 ปี	39	39
45 ปีขึ้นไป	6	6
วุฒิการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24	24
อนุปริญญา	39	39
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	32	32
อื่น ๆ	4	4

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สถานภาพทางครอบครัว		
โสด	39	39
หย่า	5	5
สมรส	55	55
หม้าย	1	1
ภูมิลำเนา		
จังหวัดในภาคเหนือ	36	36
จังหวัดในภาคกลาง	15	15
จังหวัดในภาคตะวันออก	1	1
จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	21	21
จังหวัดในภาคตะวันตก	5	5
จังหวัดในภาคใต้	22	22
การประกอบอาชีพ		
ทำงานแล้ว	97	97
ยังไม่มืงานทำ	3	3

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานำร่องส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง(ร้อยละ 59) มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 50) รองลงมาคืออายุระหว่าง 35-44 ปี (ร้อยละ 39)

มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญามากที่สุด (ร้อยละ 39) รองลงมาคือปริญญาตรี (ร้อยละ 32) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 24) มีสถานภาพทางครอบครัวโดยสมรสมากที่สุด (ร้อยละ 55) รองลงมาคือ โสด (ร้อยละ 39) มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือมากที่สุด (ร้อยละ 36) รองลงมาคือภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 22 และ 21 ตามลำดับ) ทำงานแล้วเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97)

2. ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนจากแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาที่ศึกษานำร่อง ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนจากแบบวัดความท้อแท้
ในการศึกษาที่ศึกษานำร่อง

แบบสอบถาม	n	k	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความท้อแท้ในการศึกษา(Y)	22	132	44.55	18.59	ปานกลาง
ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์	9	54	21.66	10.26	ปานกลาง
ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล	5	30	9.60	4.78	ปานกลาง
ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน	8	48	13.29	7.41	ต่ำ

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่องนี้ มีความ
ท้อแท้ในการศึกษาโดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 44.55$) เมื่อพิจารณาแยกตาม
องค์ประกอบ

3 ด้าน พบว่า มีความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 21.66$ และ 9.60) ส่วนความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนในระดับต่ำ($\bar{X} = 13.29$)

สรุปผลการศึกษานำร่อง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องนี้ มีความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีความ
ท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล ในระดับปานกลาง
ส่วนด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนในระดับต่ำ ($\bar{X} = 21.66$, 9.60 และ 13.29
ตามลำดับ) ซึ่งการพิจารณาระดับความท้อแท้นี้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดความ
ท้อแท้ของ แมสลาซ และแจคสัน (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2533 : 91 ; อ้างอิงมาจาก Maslach and
Jackson .1985 : 3)

ตอนที่ 2 การศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing Study) มีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบ
การศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่ได้เข้ารับการศึกษานอคมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปีการศึกษา แต่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาเนื่องจากนักศึกษา
ไม่ได้ลงทะเบียนหรือไม่ลาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปี
การศึกษา 2545 มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 71,178 คน แยกเป็น
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจำนวน 45,620 คน และมหาวิทยาลัยรามคำแหง 25,558 คน
ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนประชากรในการวิจัย จำแนกตามสาขาวิชา/สถาบันการศึกษา

สาขาวิชา	มสธ.	มร.	รวม
1. สาขาวิชาศิลปศาสตร์	2,345	-	2,345
2. สาขาวิชานิติศาสตร์	1,452	-	1,452
3. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	6,575	1,056	7,631
4. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ	14,173	6,465	20,638
5. สาขาวิชานิติศาสตร์	9,036	5,142	14,178
6. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	1,674	-	1,674
7. สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	452	-	452
8. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	832	453	1,285
9. สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์	889	-	889
10. สาขาวิชารัฐศาสตร์	5,574	7,426	13,000
11. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	1,997	-	1,997
12. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	321	1,374	1,995
13. สาขาวิชามนุษยศาสตร์	-	6,642	3,642
รวม	45,620	25,558	71,178

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบ การศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่ได้เข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปีการศึกษา แต่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาเนื่องจากนักศึกษา ไม่ได้ลงทะเบียนหรือไม่ลาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวนนักศึกษาทั้งหมด 600 คน จำแนกเป็นนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจำนวน 400 คน และมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเลือกมาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

1. ใช้ภูมิสำเนาของนักศึกษาแยกตามภาคเป็นขั้นในการแบ่ง โดยแบ่งตาม สภาพภูมิศาสตร์ออกเป็นจำนวน 6 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครในแต่ละภาคๆ ละ 4 จังหวัด รวม 24 จังหวัด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย มีจังหวัดที่ได้จากการสุ่มดังนี้

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน และอุตรดิตถ์

ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และกรุงเทพมหานคร

ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครพนม มุกดาหาร นครราชสีมา และ
อุบลราชธานี

ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์
ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดชุมพร ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และนราธิวาส

2. ประเมินขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่มีระดับความ
เชื่อมั่น 95 % จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน แต่สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย
ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาค้นคว้า จำนวน 600 คน

3. แยกประเภทของนักศึกษาที่ได้จากการสุ่มในข้อ 1 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

4. จัดกลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษาของนักศึกษาในแต่ละภาค แล้วทำการสุ่มตัวอย่างนักศึกษา
ในแต่ละภาคและแต่ละสาขาวิชา ตามสัดส่วนสาขาวิชาละไม่เกิน 5% ของจำนวนนักศึกษาในแต่ละ
สาขาวิชา โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ จะได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในแต่ละภาค จำนวน 593 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 3,558 คน

5. สุ่มกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในข้อ 4 เพื่อทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จำนวน 100 คน
และทดลองเครื่องมือครั้งที่ 2 จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ

6. สุ่มกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในข้อ 4 เพื่อใช้ในการวิจัยจากแต่ละจังหวัดในแต่ละภาค
จำนวน 600 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ จำแนกเป็นนักศึกษาของ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 400 คน และมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 200 คน
ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาค/จังหวัด และสถานประกอบการศึกษา

ภาค/จังหวัด	สถานประกอบการศึกษา		รวม
	มสธ.	มร.	
1. ภาคเหนือ			
จังหวัดเชียงใหม่	17	9	26
จังหวัดแม่ฮ่องสอน	17	9	26
จังหวัดลำพูน	17	9	26
จังหวัดอุตรดิตถ์	18	7	25
รวม	69	34	103
2. ภาคกลาง			
จังหวัดชัยนาท	20	10	30
จังหวัดสุพรรณบุรี	20	10	30
จังหวัดนนทบุรี	20	10	30

ตาราง 4 (ต่อ)

ภาค/จังหวัด	สถาบันการศึกษา		รวม
	มสธ.	มร.	
จังหวัดกรุงเทพมหานคร	21	11	32
รวม	81	41	122
3. ภาคตะวันออก			
จังหวัดปราจีนบุรี	15	8	23
จังหวัดชลบุรี	15	8	23
จังหวัดระยอง	15	7	22
จังหวัดจันทบุรี	14	7	21
รวม	59	30	89
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
จังหวัดนครพนม	19	10	29
จังหวัดมุกดาหาร	19	9	28
จังหวัดนครราชสีมา	18	9	27
จังหวัดอุบลราชธานี	18	9	7
รวม	74	37	111
5. ภาคตะวันตก			
จังหวัดกาญจนบุรี	14	7	21
จังหวัดราชบุรี	14	7	21
จังหวัดเพชรบุรี	14	7	21
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	13	6	19
รวม	55	27	82
6. ภาคใต้			
จังหวัดชุมพร	16	8	24
จังหวัดภูเก็ต	16	8	24
จังหวัดนครศรีธรรมราช	15	8	23
จังหวัดนราธิวาส	15	7	22
รวม	62	31	93
รวมทั้งสิ้น	400	200	600

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 2 แบบ คือ

1. แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา จำนวน 22 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) จำนวน 7 ระดับ ตามแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ และแจคสัน (Maslach and Jackson. 1985 : 3)

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษามีจำนวน 3 ปัจจัย ทั้งหมด 16 ด้าน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 80 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) จำนวน 7 ระดับ

โดยแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว ภูมิสำเนา และการประกอบอาชีพ

ตอนที่ 2 วัดความท้อแท้ในการศึกษา ใช้วัดกลุ่มอาการแสดงความท้อแท้ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน ซึ่งมีข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 22 ข้อ จำแนกได้ดังนี้

1. ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ จำนวน 9 ข้อ
2. ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน จำนวน 8 ข้อ

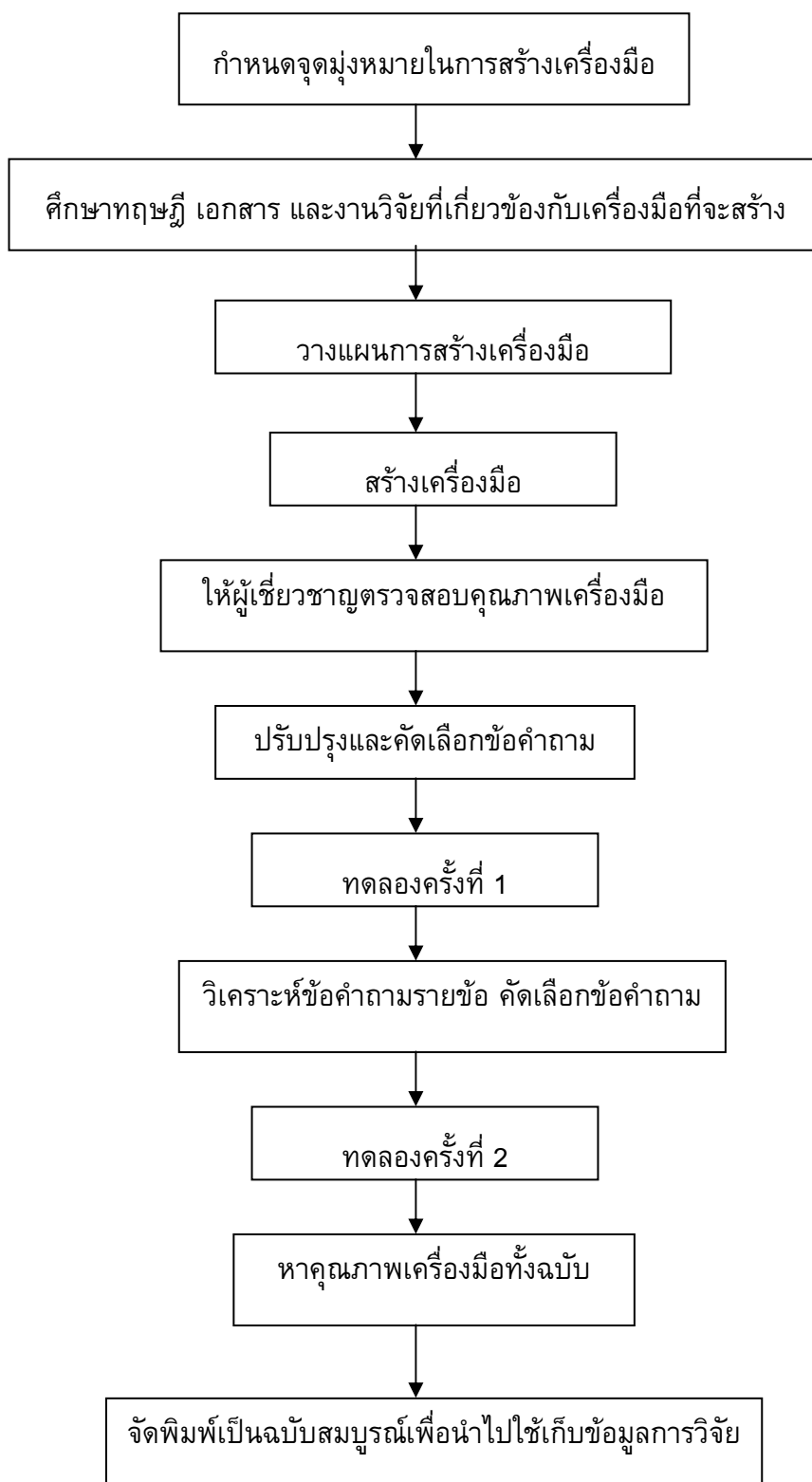
ตอนที่ 3 สอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ในด้านปัจจัยเกี่ยวกับด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ด้านการศึกษาและสถานศึกษา และด้านจิตวิทยา ซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 80 ข้อ จำแนกได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 15 ข้อ
 - 1.1 รายได้ จำนวน 3 ข้อ
 - 1.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว จำนวน 4 ข้อ
 - 1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำนวน 4 ข้อ
 - 1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 4 ข้อ
2. ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา จำนวน 35 ข้อ
 - 2.1 วิธีการจัดการศึกษา จำนวน 7 ข้อ
 - 2.2 หลักสูตรการศึกษา จำนวน 6 ข้อ
 - 2.3 การให้บริการการศึกษา จำนวน 7 ข้อ
 - 2.4 ผลการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
 - 2.5 เวลาในการศึกษา จำนวน 4 ข้อ

- 2.6 เจตคติต่อมหาวิทยาลัย จำนวน 6 ข้อ
- 3. ปัจจัยด้านจิตวิทยา จำนวน 30 ข้อ
 - 3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 5 ข้อ
 - 3.2 การปรับตัว จำนวน 5 ข้อ
 - 3.3 ความมีวินัยในตนเอง จำนวน 5 ข้อ
 - 3.4 ความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ
 - 3.5 นิสัยทางการเรียน จำนวน 5 ข้อ
 - 3.6 ความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 5 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน
ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

รายละเอียดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือไว้ดังนี้คือ สร้างแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา จำแนกเป็น 3 ด้าน จำนวน 22 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 7 ระดับ ตามแนวแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ และแจคสัน (Maslach and Jackson) และสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มีทั้งหมด 3 ปัจจัย จำแนกเป็น 16 ด้าน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 80 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 7 ระดับ เพื่อใช้ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษา

2. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับความท้อแท้ทั้งในต่างประเทศและในประเทศ การสร้างแบบวัดความท้อแท้ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา

3. เขียนข้อคำถามของแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา จำนวน 35 ข้อ และข้อคำถามของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา จำนวน 160 ข้อ

4. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาณิพนธ์ ตรวจสอบความครอบคลุมนิยามของตัวแปร และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อความ หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงข้อคำถามที่ยังไม่สมบูรณ์

5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ(Face Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และความสอดคล้องตามนิยามของตัวแปร ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่สร้างขึ้น

6. ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) มากกว่า .50 โดยแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา คัดเลือกข้อความซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 ได้จำนวน 35 ข้อ และแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา คัดเลือกข้อความซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 ได้จำนวน 120 ข้อ

7. นำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับ และไปทดลองใช้ (try out) ครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 100 คน

8. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาที่คัดเลือกไว้ จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.361 ถึง 12.519 และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาที่คัดเลือกไว้ จำนวน 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 1.945 ถึง 9.710

9. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 8 ไปทดลองใช้(try out) ครั้งที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชกลุ่มใหม่ จำนวน 100 คน

10. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถาม

ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9163 และแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8645

11. นำเครื่องมือที่ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพแล้ว มาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มีอยู่ด้วยกัน 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา
2. ในการตอบแบบสอบถามนี้ ขอให้ท่านโปรดกรุณาตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อ และตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 25 ปี ☐ 25-34 ปี
☐ 35-44 ปี ☐ 45 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ อนุปริญญา ☐ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ☐ อื่น ๆ
4. สถานภาพทางครอบครัว
☐ โสด ☐ หย่า
☐ สมรส ☐ หม้าย

5. ภูมิลำเนา

- ☐ จังหวัดในภาคเหนือ ☐ จังหวัดในภาคกลาง
☐ จังหวัดในภาคตะวันออก ☐ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
☐ จังหวัดในภาคตะวันตก ☐ จังหวัดในภาคใต้

6. การประกอบอาชีพ

- ☐ ทำงานแล้ว งานที่ทำคือ (ระบุ).....
☐ ยังไม่มีงานทำ

ตอนที่ 2

แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ต้องการสำรวจทัศนคติของท่านที่มีต่อการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้ออย่างละเอียดและตัดสินใจว่าท่านเคยมีความรู้สึกเช่นนั้นกับการศึกษาของท่านหรือไม่ และขอให้ท่านกาเครื่องหมาย / หลังข้อความในช่องระดับความรู้สึก 0 – 6 ซึ่งตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน โดยกำหนดให้

- เลข 0 แทน ไม่เคยมีความรู้สึกเช่นนั้น
 เลข 1 แทน มีความรู้สึกปีละ 2 – 3 ครั้ง
 เลข 2 แทน มีความรู้สึกเดือนละ 1 ครั้ง
 เลข 3 แทน มีความรู้สึกเดือนละ 2 – 3 ครั้ง
 เลข 4 แทน มีความรู้สึกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 เลข 5 แทน มีความรู้สึกสัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง
 เลข 6 แทน มีความรู้สึกเช่นนั้นทุกวัน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
	ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์							
0	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าขณะที่กำลังศึกษาอยู่ทำให้จิตใจห่อเหี่ยว							
00	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อเมื่อศึกษาเนื้อหาวิชาที่ยาก ๆ							
000	ข้าพเจ้าเกิดความเครียดและเบื่อหน่ายในการศึกษา							
	ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล							
0	ข้าพเจ้าไม่สนใจในความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น							
00	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองโดดเดี่ยวเมื่อศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้							
000	ข้าพเจ้าไม่สนใจพฤติกรรมของบุคคลรอบข้างที่ใกล้ชิด							

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
	ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน							
0	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ถึงแม้จะพยายามเพียงใดก็คงจะสอบไม่ผ่าน							
00	ข้าพเจ้ารู้สึกหมดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาได้ตามหลักสูตร							
000	ความตั้งใจในการศึกษาของข้าพเจ้าเหลือน้อยเต็มที							

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา

ระดับความรู้สึก	คะแนนที่ให้	
	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ไม่มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถาม	6	0
มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามปีละ 2-3 ครั้ง	5	1
มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามเดือนละ 1 ครั้ง	4	2
มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามเดือนละ 2-3 ครั้ง	3	3
มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	2	4
มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง	1	5
มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามทุกวัน	0	6

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนความท้อแท้ในการศึกษา

การแบ่งคะแนนของความท้อแท้ออกเป็นระดับต่าง ๆ ใช้เกณฑ์การกำหนดระดับความท้อแท้ของแมสลาซ และแจคสัน (Maslach and Jackson) ดังตาราง 5

ตาราง 5 เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดความท้อแท้

องค์ประกอบของความท้อแท้	ระดับความท้อแท้		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์	16	17-26	27
ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล	8	9-13	14
ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน	30	31-36	37

(ที่มา ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2533 : 91 ; อ้างอิงจาก Maslach and Jackson.1985 : 3)

ระดับของความท้อแท้ในการศึกษาที่วัดได้จากเครื่องมือจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความท้อแท้ในระดับสูง คือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์(มากกว่าหรือเท่ากับ 27) ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล(มากกว่าหรือเท่ากับ 14) และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน(มากกว่าหรือเท่ากับ 37)
2. ความท้อแท้ในระดับปานกลาง คือ ผู้ที่ได้คะแนนปานกลางด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์(ระหว่าง 17-26) ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล(ระหว่าง 9 –13) และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน(ระหว่าง 31-36)
3. ความท้อแท้ในระดับต่ำ คือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 16) ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล(น้อยกว่าหรือเท่ากับ 8) และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน(น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30)

ตอนที่ 3

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษา โดยการประเมินตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามนี้จะพิจารณาโดยรวม ไม่มีผลต่อท่านเป็นรายบุคคล เป็นการประเมินตามความเห็นส่วนตัวของท่านเท่านั้น

โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อที่กำหนดไว้ว่าท่านมีความคิดเห็นหรือข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านในช่วงที่ท่านได้ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ซึ่งแบ่งเป็นจริงมากที่สุด (6) ลดหลั่นไปจนถึงไม่จริงเลย (0) โดยขอให้ท่านกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านประเมินแล้วเห็นว่าตรงกับตัวของท่านเองอย่างแท้จริง โดยกำหนดให้

เลข 0 แทน	ไม่เป็นความจริงเลย
เลข 1 แทน	เกือบไม่เป็นความจริง
เลข 2 แทน	เป็นความจริงเล็กน้อย
เลข 3 แทน	เป็นความจริงปานกลาง
เลข 4 แทน	เป็นความจริงค่อนข้างมาก
เลข 5 แทน	เป็นความจริงมาก
เลข 6 แทน	เป็นความจริงมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
	ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม							
	รายได้							
0	ข้าพเจ้ามีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายส่วนตัวและ							
	ใช้จ่ายในการศึกษา							
00	ข้าพเจ้าต้องกู้ยืมเงินมาใช้ในการศึกษา							
000	ข้าพเจ้ามีผู้อื่นคอยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา							
	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว							
0	สมาชิกในครอบครัวคอยกระตุ้นให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเป็น							
	ประจำ							
00	ข้าพเจ้าไม่สนใจในคำแนะนำของสมาชิกในครอบครัว							
000	สมาชิกในครอบครัวคอยให้กำลังใจในการศึกษา							
	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน							
0	ข้าพเจ้ามักชอบทำงานคนเดียว							
00	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน							
000	เพื่อน ๆ ยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า							
	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์							
0	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าอาจารย์มีส่วนช่วยให้เข้าใจในบทเรียน							
00	ข้าพเจ้าไม่ยากปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาการเรียน							
000	ข้าพเจ้ามีความสนิทสนมกับอาจารย์ที่ปรึกษา							
	ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา							
	วิธีการจัดการศึกษา							
0	ข้าพเจ้าไม่เข้าใจรูปแบบการจัดการทางไกลดีพอ							
00	ข้าพเจ้าพึงพอใจในรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกล							
000	ข้าพเจ้าเห็นว่ารูปแบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยยัง							
	ไม่ดีพอ							
	หลักสูตรการศึกษา							
0	หลักสูตรที่ข้าพเจ้าเลือกศึกษาเหมาะสมดีแล้ว							
00	ข้าพเจ้าไม่สามารถศึกษาในหลักสูตรที่เลือกศึกษาได้							
000	ข้าพเจ้ารู้สึกผิดหวังที่เลือกเรียนในสาขาวิชาหรือหลักสูตรที่							
	สมัครเข้าศึกษา							

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
	การให้บริการการศึกษา							
0	ท่านได้รับเอกสารการสอนล่าช้าทำให้อ่านหนังสือไม่ทันการสอบบ่อยครั้ง							
00	ท่านไม่ได้รับข่าวสารจากทางมหาวิทยาลัยทำให้ไม่สามารถลงทะเบียนหรือลาพักการศึกษาได้ทัน							
000	ท่านไม่ได้เข้ารับการสอนเสริมเพราะการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยไม่ดีพอ							
	ผลการเรียน							
0	ผลการเรียนของท่านที่ผ่านมานั้นสอบไม่ผ่านทุกชุดวิชาทำให้หมดกำลังใจในการศึกษา							
00	ผลการเรียนของท่านอยู่ในระดับดีทำให้มีกำลังใจศึกษาต่อ							
000	ท่านสอบไม่ผ่านชุดวิชาพื้นฐานทั้งที่ได้ลงทะเบียนมาหลายครั้งแล้วทำให้หมดกำลังใจที่จะศึกษาต่อ							
	เวลาในการศึกษา							
0	ข้าพเจ้ามีเวลาในการศึกษาอย่างเต็มที่							
00	ข้าพเจ้าต้องใช้เวลาว่างจากการทำงานเพื่ออ่านหนังสือ							
000	ข้าพเจ้าต้องทุ่มเทให้กับงานไม่ค่อยมีเวลาเป็นส่วนตัว							
	เจตคติต่อมหาวิทยาลัย							
0	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย							
00	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยและพร้อมที่จะรักษาชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย							
000	ข้าพเจ้าไม่มีความเชื่อมั่นต่อระบบการศึกษาทางไกล ของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ							
	ปัจจัยด้านจิตวิทยา							
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์							
0	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับบทเรียนที่ยาก ๆ							
00	ข้าพเจ้าไม่ชอบตั้งความมุ่งหวังในการศึกษาไว้ก่อน							
000	ข้าพเจ้าพยายามสอบให้ได้เกรดดีขึ้นทุกครั้ง							

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
	การปรับตัว							
0	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่าเพิ่มขึ้นเมื่อศึกษาในระดับสูงขึ้นไป							
00	ข้าพเจ้ามักจะง่วงนอนในขณะที่อ่านหนังสือเรียน							
000	ข้าพเจ้ามักจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองตามความเป็นจริง							
	ความมีวินัยในตนเอง							
0	ข้าพเจ้ามาเข้าห้องสอบทันเวลาสอบทุกครั้ง							
00	ข้าพเจ้าพยายามจะลัดคิวคนอื่นเมื่อมีโอกาส							
000	ข้าพเจ้ามักจะใช้เวลาว่างทบทวนบทเรียน							
	ความรับผิดชอบ							
0	ข้าพเจ้ายอมรับผลจากการกระทำของตนเอง							
00	ข้าพเจ้าจะตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ							
000	ข้าพเจ้ามักปฏิเสธเมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นเสมอ							
	นิสัยทางการเรียน							
0	ข้าพเจ้าจะสรุปเนื้อหาในบทเรียนเพื่อใช้อ่านก่อนสอบ							
00	ข้าพเจ้าไม่รู้จักรวางแผนในการศึกษา							
000	ข้าพเจ้าจะซักถามอาจารย์เมื่อสงสัยหรือไม่เข้าใจ							
	ความเชื่อมั่นในตนเอง							
0	ข้าพเจ้านั่นใจว่ามีความสามารถจะศึกษาได้สำเร็จ							
00	ข้าพเจ้าไม่สามารถเผชิญกับความยากลำบากในการศึกษาได้							
000	ข้าพเจ้ามีความอดทนและตั้งใจจริงต่อการศึกษา							

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษา

ข้อความมีความหมายทางบวก

ระดับความรู้สึก	คะแนนที่ให้
ไม่เป็นความจริงเลย	6
เกือบไม่เป็นความจริง	5
เป็นความจริงเล็กน้อย	4
เป็นความจริงปานกลาง	3
เป็นความจริงค่อนข้างมาก	2
เป็นความจริงมาก	1
เป็นความจริงมากที่สุด	0

ข้อความมีความหมายทางลบ

ระดับความรู้สึก	คะแนนที่ให้
ไม่เป็นความจริงเลย	0
เกือบไม่เป็นความจริง	1
เป็นความจริงเล็กน้อย	2
เป็นความจริงปานกลาง	3
เป็นความจริงค่อนข้างมาก	4
เป็นความจริงมาก	5
เป็นความจริงมากที่สุด	6

เกณฑ์การแปลงผลคะแนนของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษา

การแปลงผลคะแนนของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษา

ใช้เกณฑ์การแปลงผลค่ามัธยฐานเลขคณิต

คะแนนเฉลี่ย	0.00 – 0.49	ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	0.50 – 1.49	ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาระดับค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาระดับค่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.49	ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	5.50 – 6.00	ส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาระดับมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อติดต่อกับมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลสถิตินักศึกษาที่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาไม่ได้ลงทะเบียน หรือไม่ลาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 และรายชื่อที่อยู่ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ เสนออธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา ในการรับข้อมูล เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
3. จัดเตรียมแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ให้เพียงพอที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง
4. วางแผนในการดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา และแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษาให้นักศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
5. จัดส่งแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา และแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา ให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 600 คน ในวันที่ 13 สิงหาคม 2546 และระบุเวลาให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามกลับภายในวันที่ 29 สิงหาคม 2546 โดยผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์ไปพร้อมด้วย สำหรับให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามกลับคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และมีการทำหนังสือติดตามไปยังนักศึกษาที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนให้ผู้วิจัยหลังจากเลยกำหนดวันที่ระบุให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามกลับคืนแล้วประมาณ 2 สัปดาห์ โดยทำหนังสือติดตามส่งไปให้นักศึกษาในวันที่ 15 กันยายน 2546
6. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 496 ชุด จากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 600 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.67 มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เวอร์ชัน 11 และเมื่อบันทึกข้อมูลครบถ้วนและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยต่อไป

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) เวอร์ชัน 11 ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลของคะแนนจากแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation Coefficient และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์นั้น สำหรับตัวแปรที่มีมาตราการวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Contingency Coefficient และทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีมาตราการวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal) กับตัวแปรอันตรภาค (Interval) โดยใช้สถิติทดสอบ Eta
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนวณน้ำหนักความสำคัญ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยเลือกวิธีการวิเคราะห์แบบ Stepwise (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) ของแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R แทน	ผลรวมของค่าการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis)

เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 216 ; อ้างอิงมาจาก Edwards. 1957 : 152 – 154)

$$t = \frac{\overline{X}_H - \overline{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	$\overline{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\overline{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถาม ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.1.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เข้ารับการทดสอบ

2.1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรของ เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 314)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
	ΣY	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	ΣY^2	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	ΣXY	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y
	N	แทน	จำนวนคนหรือสิ่งที่ศึกษา

2.3 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยวิธีวิเคราะห์แบบ Stepwise Multiple Regression Analysis ของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เวอร์ชัน 11 ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

2.3.1 หาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) โดยใช้สูตร
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 331)

$$R_{y.123..n} = \sqrt{\sum \beta_i r_{xiy}}$$

เมื่อ $R_{y.123..n}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง n กับตัวแปรตาม
 β_i แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ในรูปคะแนนมาตรฐาน
 r_{xiy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X_i) กับตัวแปรตาม (Y)

2.3.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 332)

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F – distribution)
 R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 K แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

2.3.3 หาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์แบบพหุคูณ (Standard Error of Multiple Estimate) โดยใช้สูตร (Roscoe.1975 : 369)

$$S E_{est} = S_y \sqrt{1 - R^2}$$

เมื่อ $S E_{est}$ แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
 S_y แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 R แทน ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ

2.3.4 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (Score – Weight)

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 346)

$$b_i = \beta_i \frac{S_y}{S_i}$$

เมื่อ	b_i	แทน	ค่าน้ำหนักคะแนนหรือค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระตัวที่ i ต้องการหาค่าน้ำหนักคะแนน
	β_i	แทน	ค่าน้ำหนักเบต้า (Beta – Weight) ของตัวแปรอิสระตัวที่ i
	S_y	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม
	S_i	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ i

2.3.5 ทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ

และอังคณา สายยศ. 2540 : 344)

$$t_i = \frac{b_i}{SE_{bi}} \quad : \quad df = N - k - 1$$

เมื่อ	t_i	แทน	ค่าการแจกแจงแบบที (t – distribution) ของค่าน้ำหนักความสำคัญตัวที่ i
	b_i	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญตัวที่ i ในรูปคะแนนดิบ
	SE_{bi}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนแบบทดสอบ

2.4 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของตัวแปรเชิงกลุ่ม โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เวอร์ชัน 11

2.4.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับNominal กับ Nominal โดยใช้ Contingency Coefficient ซึ่งคำนวณจากสูตร (สุวิธาน มนแพงสานนท์. 2545 : 212)

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{n + \chi^2}}$$

เมื่อ	C	แทน	Contingency Coefficient
	²	แทน	ค่า Chi – Square
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.4.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระซึ่งเป็นตัวแปรระดับนามกำหนด(Nominal Scale) หรือเป็นตัวแปรระดับอันดับ(Ordinal Scale) กับตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณระดับอันตรภาค(Interval Scale) ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Eta (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2540 : 205)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
k	แทน คะแนนเต็มของแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S.E. _b	แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
S.E. _{est}	แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า
R	แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
a	แทน ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปของคะแนนดิบ
	แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปของคะแนนมาตรฐาน
F	แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
t	แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที (t-distribution)
Eta	แทน ค่าสถิติในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสเกลนามกำหนดกับตัวแปรเชิงปริมาณ
X	แทน ตัวแปรอิสระ
X ₁	แทน เพศ
X ₂	แทน อายุ
X ₃	แทน วุฒิการศึกษา
X ₄	แทน สถานภาพทางครอบครัว
X ₅	แทน ภูมิสำเนา

X ₆	แทน การประกอบอาชีพ
X ₇	แทน รายได้
X ₈	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว
X ₉	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
X ₁₀	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
X ₁₁	แทน วิธีการจัดการศึกษา
X ₁₂	แทน หลักสูตรการศึกษา
X ₁₃	แทน การให้บริการการศึกษา
X ₁₄	แทน ผลการเรียนรู้
X ₁₅	แทน เวลาในการศึกษา
X ₁₆	แทน เจตคติต่อมหาวิทยาลัย
X ₁₇	แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
X ₁₈	แทน การปรับตัว
X ₁₉	แทน ความมีวินัยในตนเอง
X ₂₀	แทน ความรับผิดชอบ
X ₂₁	แทน นิสัยทางการเรียน
X ₂₂	แทน ความเชื่อมั่นในตนเอง
Y	แทน ความท้อแท้ในการศึกษา
Y ₁	แทน ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์
Y ₂	แทน ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล
Y ₃	แทน ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน
Fac ₁	แทน ปัจจัยด้านสภาพส่วนบุคคล
Fac ₂	แทน ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม
Fac ₃	แทน ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา
Fac ₄	แทน ปัจจัยด้านจิตวิทยา

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความท้อแท้ในการศึกษา และปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา
2. ค่าสหสัมพันธ์ภายในและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษา และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
3. คำนำนัยสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา
4. สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1. จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยซึ่งได้รับการตอบคืนจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีข้อมูลที่สามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยได้มีจำนวน 496 ชุด จากแบบสอบถามที่ส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ทั้งหมดจำนวน 600 ชุด อัตราการตอบคืนคิดเป็นร้อยละ 82.67 โดยข้อมูลเหล่านี้เมื่อจำแนกตามแหล่งข้อมูล ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวน ร้อยละ ของแบบสอบถามที่ส่งไป และข้อมูลที่ได้รับ จำแนกตามภาค

แหล่งข้อมูล	จำนวนที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับ	ร้อยละที่ได้รับ
นักศึกษาจังหวัดในภาคเหนือ	103	85	82.53
นักศึกษาจังหวัดในภาคกลาง	122	105	86.07
นักศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออก	89	77	86.52
นักศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	111	95	85.59
นักศึกษาจังหวัดในภาคตะวันตก	82	61	74.39
นักศึกษาจังหวัดในภาคใต้	93	73	78.49
รวม	600	496	82.67

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามที่ส่งไปให้นักศึกษาจำนวน 600 ชุด ได้รับตอบกลับคืนจำนวน 496 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.67 โดยนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 86.52) รองลงมาเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ (ร้อยละ 86.07, 85.59 และ 82.53 ตามลำดับ)

2. ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 496 ชุด เมื่อจำแนกตามลักษณะของสถานภาพส่วนบุคคล ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของสถานภาพส่วนบุคคล

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	222	44.76
หญิง	274	55.24
รวม	496	100
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	33	6.66
25 – 34 ปี	256	51.61
35 – 44 ปี	181	36.49
45 ปี ขึ้นไป	26	5.24
รวม	496	100
วุฒิการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	1.01
มัธยมศึกษาตอนปลาย	68	13.71
อนุปริญญา	203	40.93
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	219	44.15
อื่น ๆ (ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู)	1	0.20
รวม	496	100

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางครอบครัว		
โสด	229	46.17
หย่า	16	3.23
สมรส	249	50.20
หม้าย	2	0.40
รวม	496	100
ภูมิลำเนา		
จังหวัดในภาคเหนือ	85	17.14
จังหวัดในภาคกลาง	105	21.17
จังหวัดในภาคตะวันออก	77	15.52
จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	95	19.15
จังหวัดในภาคตะวันตก	61	12.30
จังหวัดในภาคใต้	73	14.72
รวม	496	100
การประกอบอาชีพ		
ทำงานแล้ว	459	92.54
ยังไม่ทำงาน	37	7.46
รวม	496	100

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.24) มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 51.61) รองลงมาคืออายุระหว่าง 35-44 ปี (ร้อยละ 36.49) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด (ร้อยละ 44.15) รองลงมาคือระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 40.93) มีสถานภาพทางครอบครัวโดยสมรสมากที่สุด (ร้อยละ 50.20) รองลงมาคือ โสด (ร้อยละ 46.17) มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดในภาคกลางมากที่สุด (ร้อยละ 21.17) รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ (ร้อยละ 19.15 และ 17.14 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่ทำงานแล้ว (ร้อยละ 92.54)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ระดับของความท้อแท้ในการศึกษา และระดับความเป็นจริงของปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 8 และ 9

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความท้อแท้ในการศึกษา

แบบสอบถาม	n	k	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความท้อแท้ในการศึกษา (Y)	22	132	68.6431	23.6519	ปานกลาง
ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ (Y ₁)	9	54	25.1089	11.1739	ปานกลาง
ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล (Y ₂)	5	30	11.3145	5.7068	ปานกลาง
ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน (Y ₃)	8	48	32.2198	12.7804	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความท้อแท้ในการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 68.6431$) เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 25.1089, 11.3145$ และ 32.2198 ตามลำดับ)

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ยรายข้อ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อ และระดับความเป็นจริงของปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม (fac ₂)			
รายได้ (X ₇)	.9691	1.2305	น้อย
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว (X ₈)	.6477	.8592	น้อย
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X ₉)	1.7641	.9491	ค่อนข้างน้อย
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X ₁₀)	1.3095	1.2031	น้อย
ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา (fac ₃)			
วิธีการจัดการศึกษา (X ₁₁)	2.6161	1.1090	ปานกลาง
หลักสูตรการศึกษา (X ₁₂)	2.5817	1.0694	ปานกลาง
การให้บริการการศึกษา (X ₁₃)	2.9729	1.2006	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา (fac ₃) (ต่อ)			
ผลการเรียน (X ₁₄)	2.3617	1.1943	ค่อนข้างน้อย
เวลาในการศึกษา (X ₁₅)	3.7984	1.3090	ค่อนข้างมาก
เจตคติต่อมหาวิทยาลัย (X ₁₆)	3.1788	.8101	ปานกลาง
ปัจจัยด้านจิตวิทยา (fac ₄)			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁₇)	2.1238	1.0022	ค่อนข้างน้อย
การปรับตัว (X ₁₈)	2.6266	.9709	ปานกลาง
ความมีวินัยในตนเอง (X ₁₉)	2.8798	1.0257	ปานกลาง
ความรับผิดชอบ (X ₂₀)	3.6222	1.0579	ค่อนข้างมาก
นิสัยทางการเรียน (X ₂₁)	2.7508	.8604	ปานกลาง
ความเชื่อมั่นในตนเอง (X ₂₂)	2.0698	1.0211	ค่อนข้างน้อย

จากตาราง 9 แสดงว่า

ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความท้าทายในการศึกษา คือ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อสูงสุด ($\bar{X} = 1.7641$) รองลงมา คือ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และรายได้ ($\bar{X} = 1.3095$ และ .9691)

ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความท้าทายในการศึกษา คือ เวลาในการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อสูงสุด ($\bar{X} = 3.7984$) รองลงมาคือ เจตคติต่อมหาวิทยาลัย และ การให้บริการการศึกษา ($\bar{X} = 3.1788$ และ 2.9729)

ปัจจัยด้านจิตวิทยา พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความท้าทายในการศึกษา คือ ความรับผิดชอบ มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อสูงสุด ($\bar{X} = 3.6222$) รองลงมาคือ ความมีวินัยในตนเอง นิสัยทางการเรียน และการปรับตัว ($\bar{X} = 2.8798$, 2.7508 และ 2.6266 ตามลำดับ)

2. ค่าสหสัมพันธ์ภายใน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้าทายในการศึกษา และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคลกับความท้าทายในการศึกษา โดยใช้เทคนิคตัวแปรหุ่น(Dummy Variables) เพื่อให้ข้อมูลมีลักษณะสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับนามบัญญัติ(Nominal) กับนามบัญญัติ(Nominal) โดยใช้ Contingency Coefficient และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนามบัญญัติ(Nominal) กับอันตรภาค(Interval) ทดสอบโดยใช้สถิติ Eta ซึ่งการสร้างตัวแปรหุ่น(Dummy Variables) มีดังนี้

1. เพศ(X_1) สร้างเป็นตัวแปรหุ่น(Dummy Variables)ได้ 1 ตัว ดังนี้

เพศหญิง	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
เพศชาย	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0

2. อายุ(X_2) สร้างเป็นตัวแปรหุ่น(Dummy Variables)ได้ 1 ตัว ดังนี้

ต่ำกว่า 35 ปี	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
35 ปีขึ้นไป	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0

3. วุฒิกการศึกษา(X_3) สร้างเป็นตัวแปรหุ่น(Dummy Variables)ได้ 1 ตัว ดังนี้

ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0

4. สถานภาพทางครอบครัว(X_4) สร้างเป็นตัวแปรหุ่น(Dummy Variables)ได้ 1 ตัว ดังนี้

สมรส	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
สถานภาพอื่น ๆ	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0

5. ภูมิลำเนา(X_5) สร้างเป็นตัวแปรหุ่น(Dummy Variables)ได้ 1 ตัว ดังนี้

จังหวัดในภาคกลาง	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
จังหวัดในภาคอื่น ๆ	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0

6. การประกอบอาชีพ(X_6) สร้างเป็นตัวแปรหุ่น(Dummy Variables)ได้ 1 ตัว ดังนี้

ทำงานแล้ว	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
ยังไม่มีงานทำ	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0

ผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคลกับความท้าทายในการศึกษา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคลกับความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X ₁	1.000	.045	.008	.157	.099**	.053	.048
X ₂		1.000	.081	.268**	.022	.075	.036
X ₃			1.000	.040	.033	.113	.192
X ₄				1.000	.066	.115	.004
X ₅					1.000	.034	.053
X ₆						1.000	.179**
Y							1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล(X₁ - X₆) กับความท้อแท้ในการศึกษา(Y) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การประกอบอาชีพ (X₆) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยมีค่า Eta เท่ากับ .179 ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ประกอบด้วย เพศ (X₁) อายุ (X₂) วุฒิการศึกษา (X₃) สถานภาพทางครอบครัว (X₄) และภูมิลำเนา (X₅) มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11

ตารางที่ 11

จากตาราง 11 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม(Fac₂)กับความท้อแท้ในการศึกษา(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอยู่ระหว่าง .169 ถึง .383 สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาสูงสุดคือ รายได้(X₇) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .383 รองลงมาคือ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์(X₁₀) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว(X₈) และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน(X₉) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .383, .359, .347 และ .169 ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา(Fac₃)กับความท้อแท้ในการศึกษา(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอยู่ระหว่าง .204 ถึง .492 สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาสูงสุดคือ ผลการเรียน(X₁₄) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .492 รองลงมาคือ หลักสูตรการศึกษา(X₁₂) วิธีการจัดการศึกษา(X₁₁) การให้บริการการศึกษา(X₁₃) เวลาในการศึกษา(X₁₅) และเจตคติต่อมหาวิทยาลัย(X₁₆) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .461, .391, .328, .206 และ .204 ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยด้านจิตวิทยา(Fac₄)กับความท้อแท้ในการศึกษา(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าอยู่ระหว่าง -.132 ถึง .516 สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความท้อแท้ในการศึกษาสูงสุดคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(X₁₇) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .516 รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง(X₂₂) และการปรับตัว(X₁₈) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .493 และ .228 สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความท้อแท้ในการศึกษาคือ ความมีวินัยในตนเอง(X₁₉) และความรับผิดชอบ(X₂₀) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.132 และ -.090 ส่วนตัวแปรด้านนิสัยทางการเรียน(X₂₁) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความท้อแท้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรของปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษา พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .687 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรของปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษา มีค่าเท่ากับ .471 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรของปัจจัยบางประการทั้ง 16 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความท้อแท้ในการศึกษาร้อยละ 47.19

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 สรุปได้ว่า จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการ ปรากฏว่า ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านจิตวิทยา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ

ท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. คำนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษา โดยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise Multiple Regression Analysis

3.1 ผลการคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมกับความท้อแท้ในการศึกษา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ตัวแปร	b	S.E. _b		t
ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม(Fac ₂)				
รายได้(X ₇)	5.231	.818	.272	6.398**
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์(X ₁₀)	4.589	.851	.233	5.393**
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว(X ₈)	4.132	1.248	.150	3.312**

S.E _{est}	=	20.679	R	=	.490	F	=	51.851**
a	=	40.937	R ²	=	.240			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงว่า คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมมีตัวแปรที่ส่งผลทางบวกต่อความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ รายได้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว มีค่าเท่ากับ 5.231, 4.589 และ 4.132 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .490 ซึ่งรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความท้อแท้ในการศึกษาร้อยละ 24.01 โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเท่ากับ 20.679

3.2 ผลการคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษากับความท้อแท้ในการศึกษา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษากับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ตัวแปร	b	S.E. _b		t
ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา(Fac ₃)				
ผลการเรียน(X ₁₄)	7.263	.798	.367	9.102**
หลักสูตรการศึกษา(X ₁₂)	6.972	.891	.315	7.823**

S.E _{est}	=	19.460	R	=	.571	F	=	119.111**
a	=	19.254	R ²	=	.326			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 แสดงว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษามีตัวแปรที่ส่งผลทางบวกต่อความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ผลการเรียน และหลักสูตรการศึกษา มีค่าเท่ากับ 7.263 และ 6.972 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .571 ซึ่งร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความท้อแท้ในการศึกษาร้อยละ 32.60 โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเท่ากับ 19.460

3.3 ผลการคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านจิตวิทยากับความท้อแท้ในการศึกษา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านจิตวิทยากับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ตัวแปร	b	S.E. _b		t
ปัจจัยด้านจิตวิทยา(Fac ₄)				
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(X ₁₇)	8.132	1.025	.345	7.932**
ความเชื่อมั่นในตนเอง(X ₂₂)	7.433	1.013	.321	7.337**
ความรับผิดชอบ(X ₂₀)	-3.017	.821	-.135	-3.677**

S.E _{est}	=	19.153	R	=	.590	F	=	87.613**
a	=	34.372	R ²	=	.348			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 แสดงว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านจิตวิทยา มีตัวแปรที่ส่งผลทั้งทางบวกและลบต่อความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรับผิดชอบ มีค่าเท่ากับ 8.132, 7.433 และ -3.017 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .590 ซึ่งรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความท้อแท้ในการศึกษาร้อยละ 34.81 โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเท่ากับ 19.153

3.4 ผลการคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์ที่ศึกษาทั้งหมดกับความท้อแท้ในการศึกษา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์กับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

ตัวแปร	b	S.E. _b		t
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_{17})	5.017	.979	.213	5.125**
ผลการเรียน (X_{14})	3.914	.771	.198	5.077**
รายได้ (X_7)	2.873	.687	.149	4.179**
หลักสูตรการศึกษา (X_{12})	3.664	.857	.166	4.273**
ความเชื่อมั่นในตนเอง (X_{22})	4.210	.970	.182	4.340**
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_{10})	1.859	.717	.095	2.591**
ความรับผิดชอบ (X_{20})	-1.780	.754	-.080	-2.361**

S.E _{est} = 17.319	R = .687	F = 62.158**
a = 12.045	R ² = .471	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 แสดงว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการเรียน รายได้ หลักสูตรการศึกษา ความเชื่อมั่นในตนเอง และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ส่งผลทางบวกต่อความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 5.017, 3.914, 2.873, 3.664, 4.210 และ 1.859 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรด้านความรับผิดชอบ ส่งผลทางลบต่อความท้อแท้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ -1.780 โดยรวมทุกตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

พหุคูณเท่ากับ .687 ซึ่งร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความท้อแท้ในการศึกษาร้อยละ 47.19 โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเท่ากับ 17.319

จากการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 2 สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการเรียนรู้ รายได้ หลักสูตรการศึกษา ความเชื่อมั่นในตนเอง และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ส่งผลทางบวกต่อความท้อแท้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรด้านความรับผิดชอบส่งผลทางลบต่อความท้อแท้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การสร้างสมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

จากตาราง 15 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ นำมาสร้างสมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษา ดังนี้

4.1 สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาในรูปของคะแนนดิบ คือ

$$\text{ความท้อแท้ในการศึกษา} = 12.045 + 5.017(X_{17}) + 3.914(X_{14}) + 2.873(X_7) + 3.664(X_{12}) + 4.210(X_{22}) + 1.859(X_{10}) - 1.780(X_{20})$$

4.2 สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\text{ความท้อแท้ในการศึกษา} = .213(X_{17}) + .198(X_{14}) + .149(X_7) + .166(X_{12}) + .182(X_{22}) + .095(X_{10}) - .080(X_{20})$$

จากการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 3 สรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีอำนาจการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาที่ดีที่สุดตามลำดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง หลักสูตรการศึกษา รายได้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความรับผิดชอบ ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
3. เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
2. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ
3. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านสามารถพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่ได้เข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยเปิดของรัฐมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปีการศึกษา แต่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษาเนื่องจากนักศึกษาไม่ได้ลงทะเบียนหรือไม่มาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวนนักศึกษาทั้งหมด 600 คน แบ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจำนวน 400 คน และมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

1. ใช้ภูมิสำเนาของนักศึกษาแยกตามภาคเป็นชั้นในการแบ่ง โดยแบ่งตามสภาพ ภูมิศาสตร์ออกเป็นจำนวน 6 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ และสุ่มจังหวัดในแต่ละภาคๆ ละ 4 จังหวัด รวม 24 จังหวัด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย มีจังหวัดที่ได้จากการสุ่มดังนี้

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน และอุตรดิตถ์

ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี นนทบุรี และกรุงเทพมหานคร

ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครพนม มุกดาหาร นครราชสีมา และ อุบลราชธานี

ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดชุมพร ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และนราธิวาส

2. ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่มีระดับความ เชื่อมั่น 95 % จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน แต่สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาค้นคว้า จำนวน 600 คน

3. แยกประเภทของนักศึกษาที่ได้จากการสุ่มในข้อ 1 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

4. จัดกลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษาของนักศึกษาในแต่ละภาค แล้วทำการสุ่มตัวอย่างนักศึกษา ในแต่ละภาคและแต่ละสาขาวิชา ตามสัดส่วนสาขาวิชาจะไม่เกิน 5% ของจำนวนนักศึกษาในแต่ละ สาขาวิชา โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จะได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในแต่ละภาคจำนวน 593คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 3,558 คน

5. สุ่มกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในข้อ 4 เพื่อทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จำนวน 100 คน และทดลองเครื่องมือครั้งที่ 2 จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ

6. สุ่มกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในข้อ 4 เพื่อใช้ในการวิจัยจากแต่ละจังหวัดในแต่ละภาค จำนวน 600 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ จำแนกเป็นนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 400 คน และมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว ภูมิสำเนา และการประกอบอาชีพ

ตอนที่ 2 วัดความท้อแท้ในการศึกษา ใช้วัดกลุ่มอาการแสดงถึงความท้อแท้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล และด้านความไม่สมหวัง ในผลสำเร็จของตน โดยสอบถามเกี่ยวกับทรรณะที่มีต่อการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ

การศึกษา ซึ่งมีข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 22 ข้อ สร้างตามแนวแบบวัดความท้อแท้ของแมสลาซ และแจคสัน (Maslach and Jackson) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 7 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ด้านการศึกษาและสถานศึกษา และด้านจิตวิทยา โดยมีตัวแปรย่อยจำนวน 16 ตัวแปร ซึ่งมีข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 80 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 7 ระดับ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อติดต่อกับมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลสถิตินักศึกษาที่ถูกคัดชื่อออกจากบัญชีทะเบียนนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาไม่ได้ลงทะเบียนหรือไม่มาพักการศึกษาเพื่อรักษาสถานภาพนักศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 และรายชื่อที่อยู่ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ เสนออธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลตามข้อ 1 พร้อมนัดหมายวัน เวลา ในการรับข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3. จัดเตรียมแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัย

เปิดของรัฐ ให้เพียงพอที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง

4. วางแผนในการดำเนินการจัดส่งแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาให้นักศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

5. จัดส่งแบบแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 600 คน ในวันที่ 13 สิงหาคม 2546 และระบุเวลาให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามกลับภายในวันที่ 29 สิงหาคม 2546 โดยผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์ไปพร้อมด้วย สำหรับให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามกลับคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และมีการทำหนังสือติดตามไปยังนักศึกษาที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนให้ผู้วิจัยหลังจากเลยกำหนดวันที่ระบุให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามกลับคืนแล้วประมาณ 2 สัปดาห์ ซึ่งได้ทำหนังสือติดตามส่งไปยังนักศึกษาในวันที่ 15 กันยายน 2546

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 496 ชุด จากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 600 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.67 มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม

SPSS for Windows เวอร์ชัน 11 และเมื่อบันทึกข้อมูลครบถ้วนและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) เวอร์ชัน 11 ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลของคะแนนจากแบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation Coefficient และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์นั้น สำหรับตัวแปรที่มีมาตราการวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Contingency Coefficient และตัวแปรที่มีมาตราการวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal) กับตัวแปรอันตรภาค (Interval) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบ Eta
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนวณน้ำหนักความสำคัญ และสร้างสมการพยากรณ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยเลือกวิธีการวิเคราะห์แบบ Stepwise (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ สรุปได้ดังนี้

1. ระดับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ พบว่า นักศึกษาที่มีความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีความท้อแท้ในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.1089, 11.3145 และ 32.2198 ตามลำดับ นอกจากนี้ผลการศึกษพบว่า ตัวแปรกลุ่มปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่าง .6477 ถึง 1.7641 ตัวแปรกลุ่มปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา

มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่าง 2.3617 ถึง 3.7984 และตัวแปรกลุ่มปัจจัยด้านจิตวิทยา มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่าง 2.0698 ถึง 3.6222

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ พบว่า กลุ่มปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม และด้านจิตวิทยา มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .169 - .516 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของกลุ่มปัจจัยบางประการ มีดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านสภาพส่วนบุคคล มีตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียงตัวแปรเดียว คือ การประกอบอาชีพ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .179

2.2 ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา มีตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ผลการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา การให้บริการการศึกษา เวลาในการศึกษา และเจตคติต่อมหาวิทยาลัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .492, .461, .391, .328, .206 และ .204 ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม มีตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ รายได้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .383, .359, .347 และ .169 ตามลำดับ

2.4 ปัจจัยด้านจิตวิทยา มีตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง และการปรับตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .516, .493 และ .228 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ ความมีวินัยในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.132 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความ

ท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ความรับผิดชอบ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.090

ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาที่ดีที่สุดตามลำดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการเรียนรู้ รายได้ หลักสูตรการศึกษา ความเชื่อมั่นใน

ตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 5.017, 3.914, 2.873, 3.664, 4.210, 1.859 และ -1.780 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .687 โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความท้อแท้ในการศึกษาได้เท่ากับ 47.19% ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีดังนี้

4.1 สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาในรูปของคะแนนดิบ คือ

ความท้อแท้ในการศึกษา = $12.045 + 5.017(\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + 3.914(\text{ผลการเรียน}) + 2.873(\text{รายได้}) + 3.664(\text{หลักสูตรการศึกษา}) + 4.210(\text{ความเชื่อมั่นในตนเอง}) + 1.859(\text{สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์}) - 1.780(\text{ความรับผิดชอบ})$

4.2 สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

ความท้อแท้ในการศึกษา = $.213(\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + .198(\text{ผลการเรียน}) + .149(\text{รายได้}) + .166(\text{หลักสูตรการศึกษา}) + .182(\text{ความเชื่อมั่นในตนเอง}) + .095(\text{สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์}) - .080(\text{ความรับผิดชอบ})$

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

1. ระดับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.1089, 11.3145 และ 32.2198 ตามลำดับ นอกจากนี้ผลการศึกษาระดับความเป็นจริงของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่าง .6477 ถึง 1.7641 ตัวแปรของปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่าง 2.3617 ถึง 3.7984 และตัวแปรของปัจจัยด้านจิตวิทยา มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อระหว่าง 2.0698 ถึง 3.6222

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้ ไม่พบว่ามีผู้ใดทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับความท้อแท้ในการศึกษา โดยส่วนใหญ่จะพบว่ามีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของผู้มีอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ครู ทหาร ตำรวจ พยาบาล เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพครูจะมีผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษาวิจัยมากที่สุด แต่จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความท้อแท้กับนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ พบว่า ความท้อแท้มิใช่จะเกิดขึ้นเฉพาะกับผู้ปฏิบัติงานในอาชีพต่าง ๆ เท่านั้น ความท้อแท้ยังสามารถเกิดขึ้นได้กับนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ด้วยเช่นกัน และความท้อแท้ในการศึกษานั้นเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเลิกศึกษากลางคันได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการศึกษาเฉพาะในประเด็นที่ได้ค้นพบจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ และอ้างอิงทฤษฎีของความท้อแท้ มีดังนี้

1.1 นักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มีความท้อแท้ในการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการจัดระดับความท้อแท้ในการศึกษานั้นได้ใช้เกณฑ์การกำหนดระดับความท้อแท้ของแมสลาซ และแจคสัน (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2533 : 91 ; อ้างอิงจาก Maslach and Jackson .1985 : 3) และระดับความท้อแท้ที่สอดคล้องกับการแบ่งระดับความท้อแท้ของอิวานิชกี (Iwanicki) ที่ได้แบ่งความท้อแท้ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับอ่อน ระดับปานกลาง และระดับรุนแรง โดยผู้ที่มีความท้อแท้ในระดับปานกลางจะมีช่วงระยะเวลาที่เกิดประมาณ 2-3 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น ซึ่งผลสรุปนักศึกษาที่มีความท้อแท้ในการศึกษาระดับปานกลางจะมีความรู้สึกเหนื่อยหน่ายหมดแรงกายแรงใจ เกิดความคับข้องใจ เกิดความเครียดจากการศึกษา เกิดความเบื่อหน่ายในการศึกษา มีเจตคติที่ไม่ดีต่อสถานศึกษาและบุคคลอื่น และรู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถที่จะศึกษาต่อให้สำเร็จการศึกษาได้ โดยอาการดังกล่าวนี้จะส่งผลให้นักศึกษาหมดกำลังใจในการศึกษา และขาดความกระตือรือร้นในการศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาตัดสินใจเลิกศึกษาในที่สุด

1.2 ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา และปัจจัยด้านจิตวิทยา มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม มีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ในการศึกษาในระดับน้อย ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงว่าปัจจัยบางประการดังกล่าวมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันต่อการส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษา ทั้งนี้เพราะปัจจัยบางประการมีระดับความเป็นจริงที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลาง เป็นผลให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ในการศึกษาในระดับปานกลางด้วย และจากการศึกษาปัจจัยย่อยของแต่ละกลุ่มปัจจัยบางประการ พบว่า ปัจจัยย่อยที่มีระดับความเป็นจริงในระดับค่อนข้างมากถึงระดับ

ปานกลางที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา ได้แก่ เวลาในการศึกษา ความรับผิดชอบ เจตคติต่อมหาวิทยาลัย การให้บริการการศึกษา ความมีวินัยในตนเอง นิสัยทางการเรียน การปรับตัววิธีการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7984, 3.6222, 3.1788, 2.9729, 2.8798, 2.7508, 2.6266, 2.6161 และ 2.5817 ตามลำดับ ผลการศึกษานี้สอดคล้องเป็นบางส่วนกับผลการวิจัยในประเทศของ ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย (2536) ที่ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการลาออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว รูปแบบการศึกษา หลักสูตรการศึกษา และการบริการของมหาวิทยาลัย เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ให้นักศึกษาลาออกกลางคัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเป็นบางส่วนกับผลการวิจัยของ กมล กล้าหาญ (2528) ได้ศึกษาสาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า สภาพครอบครัว สังคมการเรียน สุขภาพ และระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษาลาออกกลางคัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ผลการศึกษพบว่า ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านสภาพส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยของแต่ละกลุ่มปัจจัยบางประการ พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา มีตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา การให้บริการการศึกษา เวลาในการศึกษา และเจตคติต่อมหาวิทยาลัย ตามลำดับ

2.2 ปัจจัยด้านจิตวิทยา มีตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง และการปรับตัว ส่วนตัวแปรย่อยด้านความมีวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม มีตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย รายได้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ตามลำดับ

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องเป็นบางส่วนกับผลการวิจัยในต่างประเทศของ แอนเดอร์สัน และอิวานิกกี (Anderson and Iwanicki. 1984 : 109 - 132) ที่ได้ศึกษาพบว่า ความท้อแท้มีความสัมพันธ์อย่างมากกับปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยด้านจิตวิทยาโดยเฉพาะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และยังสอดคล้องเป็นบางส่วนกับผลการวิจัยใน

ประเทศของไฟโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2533 : 168 – 187) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยกระตุ้นมีความสัมพันธ์กับความท้าทายด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ (2535 : 83 – 99) ที่ได้ศึกษาพบว่าสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาลาออกกลางคัน ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ระบบการเรียนการสอนทางไกล ความพร้อมในการเรียน ความพึงพอใจในการเป็นนักศึกษา การบริการของมหาวิทยาลัย เศรษฐกิจ และลักษณะส่วนตัว ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความท้าทายในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความท้าทายในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา รองลงมาคือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความท้าทายในการศึกษาได้ดีที่สุด จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะส่งผลต่อความท้าทายในการศึกษาของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ซึ่งตัวแปรย่อยในกลุ่มปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา การให้บริการการศึกษา เวลาในการศึกษา และเจตคติต่อมหาวิทยาลัย ตามลำดับ กล่าวได้ว่าหากนักศึกษามีผลการเรียนไม่ดี สอบไม่ผ่านในชุดวิชาที่ลงทะเบียนบ่อยครั้งถึงแม้ว่าจะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่แล้ว หลักสูตรที่เลือกศึกษาไม่เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถของตนเอง วิธีการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยไม่มีประสิทธิภาพดีพอ และนักศึกษายังไม่เข้าใจในวิธีการจัดการศึกษาทางไกล การให้บริการการศึกษาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การส่งเอกสารการสอน การให้บริการคำปรึกษา ระบบโทรศัพท์ของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาติดต่อ เป็นต้น ยังขาดความรวดเร็วและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษายังไม่ทั่วถึง นักศึกษาไม่มีเวลาในการอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน และนักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อมหาวิทยาลัยและบุคคลอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ ครอบครัว และเพื่อน ด้วยสาเหตุดังที่กล่าวแล้วนั้นย่อมส่งผลให้นักศึกษาเกิดความท้าทายใน

การศึกษาและตัดสินใจเลิกศึกษาได้

ปัจจัยด้านจิตวิทยา เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความท้าทายในการศึกษาในระดับรองลงมา ซึ่งตัวแปรย่อยในกลุ่มปัจจัยด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การปรับตัว ความมีวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบ กล่าวได้ว่าหากนักศึกษาขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการที่จะศึกษาให้สำเร็จการศึกษา ขาดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา และสื่อสิ่งพิมพ์ประจำชุดวิชาไม่สามารถปรับตัวให้กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในการศึกษา ขาดความมีวินัยในตนเองที่จะ

สามารถควบคุมตนเองในการศึกษาให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังได้ และขาดความรับผิดชอบในการศึกษา

ด้วยเหตุดังที่กล่าวแล้วนั้นย่อมส่งผลให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ในการศึกษาและตัดสินใจเลิกศึกษาได้

ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาในระดับน้อยสุด เมื่อเทียบกับปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา และปัจจัยด้านจิตวิทยา

ซึ่งตัวแปรย่อยในกลุ่มปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย รายได้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กล่าวได้ว่า หากนักศึกษามีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในการดำรงชีพและเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา นักศึกษามีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่ออาจารย์ประจำสาขา/อาจารย์สอนเสริม หรือพบปัญหาไม่มีอาจารย์คอยให้คำปรึกษา แนะนำ ซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาเมื่อนักศึกษาเกิดความไม่เข้าใจในบทเรียนที่ศึกษา ขาดสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักศึกษากับครอบครัว หรือครอบครัวขาดความรักใคร่กลมเกลียวและขาดความอบอุ่น และขาดเพื่อนนักศึกษาคอยปรึกษาเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนและปัญหาส่วนตัว เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ด้วยเหตุดังที่กล่าวแล้วนั้นย่อมส่งผลให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ในการศึกษา ขาดแรงกระตุ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่จะศึกษาต่อและตัดสินใจเลิกศึกษาได้

ผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ กลุ่มปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาที่ดีที่สุดตามลำดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการเรียนรู้ รายได้ หลักสูตรการศึกษา ความเชื่อมั่นในตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในรูปของคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

1. สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาในรูปของคะแนนดิบ คือ

$$\begin{aligned} \text{ความท้อแท้ในการศึกษา} &= 12.045 + 5.017(\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + 3.914 \\ &(\text{ผลการเรียน}) + 2.873(\text{รายได้}) + 3.664(\text{หลักสูตรการศึกษา}) + 4.210(\text{ความเชื่อมั่นในตนเอง}) \\ &+ 1.859(\text{สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์}) - 1.780(\text{ความรับผิดชอบ}) \end{aligned}$$

2. สมการพยากรณ์ความท้อแท้ในการศึกษาในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\begin{aligned} \text{ความท้อแท้ในการศึกษา} &= .213(\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + .198(\text{ผลการเรียน}) + \\ &.149(\text{รายได้}) + .166(\text{หลักสูตรการศึกษา}) + .182(\text{ความเชื่อมั่นในตนเอง}) + .095(\text{สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์}) - .080(\text{ความรับผิดชอบ}) \end{aligned}$$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความท้าทายในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ คือ กลุ่มปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงขอเสนอมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐเพื่อพิจารณานำผลการศึกษานี้ไปใช้ประกอบเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความท้าทายในการศึกษา และลดอัตราการลาออกกลางคันของนักศึกษาต่อไป นอกจากนี้ควรพิจารณากิจกรรมแนะแนวการศึกษา โดยจัดโครงการให้ความช่วยเหลือนักศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นครั้งคราว หรือเป็นประจำ การจัดเจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษาเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำแก่นักศึกษาทางโทรศัพท์ หรือใช้ระบบการตอบรับอัตโนมัติ ฯลฯ โดยผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความท้าทายในการศึกษามากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่สถาบันการศึกษาสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ ตัวแปรย่อยของปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา การให้บริการการศึกษา เวลาในการศึกษา และเจตคติต่อมหาวิทยาลัย ตามลำดับนั้น

ในด้านผลการเรียนที่ศึกษาพบว่านักศึกษาสอบไม่ผ่านในชุดวิชาที่ลงทะเบียนหลายครั้ง ถึงแม้ว่านักศึกษาจะใช้เวลาพยายามอย่างเต็มที่แล้ว นั้น มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐควรหาวิธีการที่จะช่วยเหลือนักศึกษาเหล่านั้นให้มีความเข้าใจในเนื้อหาชุดวิชาโดยการศึกษาด้วยตนเองได้ เช่น การสรุปประเด็นเนื้อหาหลักในแต่ละชุดวิชาส่งให้นักศึกษาที่ประสบปัญหาสอบไม่ผ่านเกิน 2 ครั้งขึ้นไป การให้คำแนะนำในการศึกษาเอกสารการสอนชุดวิชาโดยจัดทำเป็นใบแทรกไว้ในเอกสารการสอนแต่ละชุดวิชา การจัดทำสื่อเสริมประกอบชุดวิชาในรูปของวีดิทัศน์ การติวเข้มสรุปเนื้อหาชุดวิชาก่อนสอบประมาณ 1-2 สัปดาห์ การมีคณะกรรมการปฏิบัติครบทุกชุดวิชา และการจัดอบรมเข้มให้นักศึกษาที่สอบไล่ไม่ผ่านเพื่อเตรียมที่จะเข้ารับการสอบซ่อม เป็นต้น

ในด้านหลักสูตรการศึกษา มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐควรปรับปรุงโครงสร้างชุดวิชาในแต่ละหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาวะการณปัจจุบันและควรเทียบเคียงกับหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐด้วย รวมทั้งการเปิดหลักสูตรใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

ในด้านวิธีการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐควรปรับรูปแบบสื่อเสริมประกอบชุดวิชาจากเดิมจัดทำในรูปของ VDO ให้เป็นในรูปของ VCD และ DVD เพื่อให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน และควรจัดทำสื่อเสริมประกอบชุดวิชาให้ครบทุกชุดวิชา อีกทั้งควร

พิจารณาปรับรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน กล่าวคือ มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกวิธีการเรียนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจาก 2 รูปแบบ คือ รูปแบบแรกเป็นการเรียนแบบทางไกลโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน และรูปแบบที่สองเป็นการเรียนแบบทางไกลบูรณาการ โดยนักศึกษาจะต้องเข้าชั้นเรียนในวันอาทิตย์ของทุกสัปดาห์และมีคะแนนจากการฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนด้วยเพื่อนำมารวมกับคะแนนทฤษฎี ซึ่งวิธีการเรียนทางไกลแบบบูรณาการนั้นจะเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะจูงใจให้นักศึกษาสนใจมาศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนักศึกษาจะได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และมีความเชื่อมั่นที่จะสำเร็จการศึกษาได้มากกว่าที่จะศึกษาด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้

ในด้านการให้บริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐควรให้ความสำคัญและปรับปรุงระบบการให้บริการการศึกษาต่าง ๆ อย่างจริงจัง ให้มีความรวดเร็วและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษามากที่สุด เช่น การจัดส่งเอกสารการสอนให้นักศึกษาได้รับภายใน 15 วันหลังจากได้รับการตอบรับการลงทะเบียนแล้ว การจัดระบบคอมพิวเตอร์ให้บริการสอบถามข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง การจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการตอบปัญหานักศึกษาทางโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต

นอกเวลาราชการจนถึงเวลา 22.30 น. การรับ-ส่งข้อความเกี่ยวกับการศึกษาผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Short Message Service) เพื่อบริการนักศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งแบบทางเดียว (One-Way) และสองทาง (Two-Way) การเพิ่มช่องทางการลงทะเบียนเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ศึกษามากขึ้น เช่น การลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต และระบบเคาน์เตอร์เซอร์วิสที่ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นทุกสาขา และการจัดสถานที่สำหรับให้บริการนักศึกษาที่มาติดต่อกับมหาวิทยาลัยในลักษณะการบริการแบบครบวงจร (One Stop Service) เป็นต้น

ในด้านเวลาในการศึกษา มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐควรจัดให้นักแนะนำการศึกษาให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการจัดแบ่งเวลาในการศึกษาให้เหมาะสม โดยอาจจัดในการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่หรือจัดทำเป็นรายการโทรทัศน์แนะนำการศึกษาระบบการศึกษาทางไกลในรูปแบบของ VCD ส่งให้นักศึกษาใหม่ทุกคน ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาใหม่ในระบบการศึกษาทางไกลจะมาเข้ารับการปฐมนิเทศเป็นส่วนน้อยเพราะไม่เป็นการบังคับ

ในด้านเจตคติต่อมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐควรส่งเสริมและผลักดันให้ชมรมนักศึกษา มีความเข้มแข็ง มีการจูงใจให้นักศึกษาเข้าชมรม อาจารย์ประจำชมรมต้องเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความใกล้ชิดกับศึกษามากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ชมรมมีกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญของชาติและวันสำคัญทางศาสนา รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นักศึกษามาเยี่ยมชมมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและความใกล้ชิดระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น

1.2 จากข้อค้นพบที่ว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยา มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความท้อแท้

ในการศึกษาในระดับรองลงมา ซึ่งปัจจัยด้านจิตวิทยาจะเป็นตัวกระตุ้นและเป็นแรงเสริมให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการศึกษา ช่วยให้สามารถศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลด้วยตนเองจนสำเร็จการศึกษาได้ ซึ่งตัวแปรย่อยในกลุ่มปัจจัยด้านจิตวิทยาประกอบด้วย แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การปรับตัว ความมีวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบ มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐจึงควรจัดให้นักแนะแนวการศึกษาที่มีประสบการณ์ไปให้คำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาและประโยชน์ของการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล ตามศูนย์บริการการศึกษาประจำจังหวัด ศูนย์วิทยพัฒนาของมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัด และแพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์ทั่วประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักการปรับตัวในการศึกษา มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบในการศึกษา ซึ่งจะเป็นแรงเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษามีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการศึกษา ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถที่จะศึกษาด้วยตนเองจนสำเร็จการศึกษาตามความมุ่งหมายได้

1.3 จากข้อค้นพบที่ว่า ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาในระดับน้อยสุด เมื่อเทียบกับปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา และปัจจัยด้านจิตวิทยา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยภายนอกที่มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐไม่สามารถที่จะเข้าไปแก้ไขโดยตรงได้ แต่สามารถให้การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาได้ ตัวแปรย่อยของปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย รายได้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน นั้น ในด้านรายได้มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐควรสนับสนุนให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่มีรายได้น้อยไม่เพียงพอเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาแต่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี ในรูปของการให้ทุนการศึกษา จัดหาแหล่งเงินทุนให้นักศึกษากู้ยืมเพื่อใช้ในการศึกษาโดยไม่เสียดอกเบี้ยหรือเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ การยกเว้นค่าบำรุงการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี

แต่มีรายได้น้อย ส่วนการส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักศึกษากับอาจารย์นั้น ควรมีอาจารย์ประจำชมรมนักศึกษาในระดับอำเภอหรือตามเขตการศึกษาให้ครบทุกเขตการศึกษา มีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำทุกชุดวิชา และจัดอาจารย์ประจำแต่ละสาขาวิชาเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่นักศึกษาทางโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต กระดานสนทนา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยความท้อแท้ในการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น

นักศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา นักศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยปิดทั้งของรัฐและเอกชน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความท้าทายในการศึกษา เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว ภูมิสำเนา และการประกอบอาชีพ เป็นต้น ว่าคุณลักษณะเหล่านั้นมีผลต่อความท้าทายในการศึกษาแตกต่างกันหรือไม่

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชาที่นักศึกษาเลือกศึกษากับความท้าทายในการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิม เพื่อจะได้มองเห็นภาพที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ว่านักศึกษาในแต่ละสาขาวิชามีความท้าทายในการศึกษาต่างกันหรือไม่ และอยู่ในระดับใด

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความท้าทายในการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้งานวิจัยมีประโยชน์มากขึ้น

2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนอกจากเป็นแบบสอบถามแล้ว ควรมีเครื่องมืออื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น เพื่อให้ผลการวิจัยมีน้ำหนักและเด่นชัดยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมล กล้าหาญ. (2528). *การศึกษาสาเหตุการลาออกกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2537). *คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง*. โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการแนะแนวในและนอกสถานศึกษา ศูนย์แนะแนวการอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2540). *การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา สุวรรณธาร. (2537). *ความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ที่ครูมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติ แสงเทียนฉาย. (2531). *การศึกษาความท้อถอยและสาเหตุในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ก่อ สวัสดิพานิช. (2519). *วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
- จงใจ ขจรศิลป์. (2532). *การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทรา พวงยอด. (2543). *การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จूरรัตน์ นันทวิทยกุล. (2538). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ชโลธร แสงส่องฟ้า. (2543). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจศึกษาต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 1.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย หมั่นสมิคร. (2542). **การปรับตัวของนักเรียนโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.** ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2544). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย. (2536). **สาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.** นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เต็มศรี ชำนิจารกิจ. (2531). **สถิติประยุกต์ทางการแพทย์.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดือนใจ ชันดีสิทธิ์. (2535). **ปัจจัยที่มีผลต่อความท้อถอยของวิทยากรในวิทยาลัยพยาบาลเขตภาคเหนือ สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2525). **แนะแนวศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา.** สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กองบริการการศึกษา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ทัศนิกา คัมภีร์ธัมโม. (2535). **ความท้อถอยและสาเหตุความท้อถอยของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 7.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา นิธยาน. (2520). **การปรับตัวเพื่อบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์.
- นุชนารถ สุขฤกษ์. (2543). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูศิลปศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร.** ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บัญชา ศรีนารถ. (2540). **ความท้อแท้และสาเหตุที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา.** ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.(อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2529,กุมภาพันธ์). “การศึกษาเกี่ยวกับการมีงานทำ”, *มิตรครู*. 28(4) : 4-10.
- บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ. (2530). *ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร*.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ. (2535). *การวิเคราะห์สาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. อัดสำเนา.
- ประมวล อุ้นเรือน. (2540). *ระดับความท้อแท้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา : เขตการศึกษา 9*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(บริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และคนอื่น ๆ . (2544). *การศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษาของไทย*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญจพร โรจน์เจริญ. (2545). *การศึกษาความท้อแท้ในการทำงานบริการปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ของบุคลากรสาธารณสุขในเขตสาธารณสุขที่ 4*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยาณี แก้วไพฑูรย์. (2535). *ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับความท้อถอยในการปฏิบัติงานของครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียา ชัยนิยม. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2538). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการทดสอบทางจิตวิทยา*. ม.ป.พ. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. (2542). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
- พิณทิพย์ สิ้นัย. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2524). *เสริมสมรรถภาพบัณฑิตศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2533). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้าทายในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาในภาคกลาง**. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ี คุรุรัตน์. (2537). **ความมีวินัยในตนเองด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและปัญญา และการจัดกิจกรรมตามปกติ**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาณุตา อุทุมพร. (2544). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสนใจในอาชีพด้านธุรกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2540). **คู่มือการศึกษาประจำปีการศึกษา 2540-2544**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2532). **เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 11-15**. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- (2534). **เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาทางไกล**. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- (2544). **คู่มือศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2544**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลี วงษ์แก้ว. (2522). **กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน**. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2534). **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- รัตนา กุลคง. (2536). **ความสัมพันธ์ระหว่างความท้าทายกับสุขภาพจิตของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนกัณฑ์าร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

- รุ่งโรส สติทเวทย์. (2534). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2535). **หนูน้อยน่ารัก**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา สุวรรณรัตน์. (2512). **แรงจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพและความมั่นใจที่จะออกไปประกอบอาชีพของนักเรียนโรงเรียนประเภทชาวอุตสาหกรรม**. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- (2540). **สถิติวิทยาทางการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- (2543). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา เสวกจรุณทร. (2537). **วินัย:ปัญหาเก่าที่ยังแก้ไขไม่ได้**. ม.ป.พ.
- วรรณ ศรีเพ็ญ. (2528). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการลาออกของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ คอ.ม.(บริหารเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ รักธรรม. (2515). **การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทยและเด็กไทยเชื้อชาติจีน**. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. (2527). **การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา**. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัชรวิรา อินอ่อน. (2537). **ความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอยในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- วัลณี น้อยมณี. (2534). **ความท้อถอยและสาเหตุของความท้อถอยของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

- วารุณี เจริญรัตนโชติ. (2543). **แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง.** ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีสะอาด. (2529). **การศึกษาทางไกล.** นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. (2525). **สังคมศึกษา(ส.402).** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ศิรินันท์ วรรณกิจ. (2545). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนคัล.** ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสุดา คัมภีร์ภัทร. (2534). **ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เห็นองค์ประกอบพื้นฐาน.** ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เศรษฐา เสนะวงศ์. (2539). **ความท้อถอยและสาเหตุความท้อถอยในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สนธยา อ่อนน้อม. (2538). **ผลของการเสริมแรงในกิจกรรมการเล่าเรื่องที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย.** ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมคะเน คำจูน. (2528). **การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีต่อการสอนเสริมในกรุงเทพมหานคร.** ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมคะเน คำจูน. (2543). **การศึกษาความเป็นสากลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.** ปรินุญานินพนธ์ กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และคนอื่น ๆ. (2544). **การศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษาของไทย.** นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สมพงษ์ ติรพัฒน์. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความรู้สึกรับผิดชอบ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พลอยงาม. (2525). *การทดลองความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาคร เพชรสีม่วง. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางวิทยาศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุคนธ์ทิพย์ หนูนพล. (2544). *ความเครียดและการปรับตัวของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญโรงเรียนผู้ใหญ่ อำเภอเมือง จ.นนทบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิตรา จรจิตร. (2532). *ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาใหม่มหาวิทยาลัยสวนกุมภัก*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุเทพ เหล็กทุ่ม. (2535). *ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ออกยกับบุคลิกภาพของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- สุนัยรัตน์ ฤทธิ์ธวัชชัยเลิศ. (2530). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภัค ไหวหากิจ. (2543). *เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวลี เจ็ดเสมียนใหม่. (2536). *ความถี่ออกยและสาเหตุของความถี่ออกยของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนกันดาร สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์*.

- วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิธาน มนแพวงศานนท์. (2545). **วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS for Windows**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2525). **สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านเชาว์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัย และทัศนคติทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2531). **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2526). **คู่มือปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักวิชาการ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำเนียง คิลป์ประกอบ. (2540). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยบทเรียนสำเร็จรูปกับที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรนุช ปุณยกนก. (2526). **การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการลาออกกลางคันของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อุไร ประกอบวิริยะกิจ. (2534). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความท้อถอยในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- Abdallah,Taisir. (1996). **Burnout and Coping Among Palestinian Teacher**. Women Training Center, Ramallah, UNRWA Jerusalem Israel.
- Anderson, Beth G. and Edward F. Iwanicki. (1984, Spring). "Teacher Motivation and Its Relationship to Burnout," **Educational Administration Quarterly**. 20(2) : 109 -132.
- Arreenich,Thosapol. (1982, April). "A study of factors Influencing the Burnout Syndrome as Perceived by North Dakota Public School Classroom Teachers," **Disseration Abstracts International**. 42(10) : 412-A.
- Atkinson,John W. (1966). **Motives in Fantasy, Action and Society**. New Delhi : Affiliated East-West Press,PVT.Ltd.
- Bonn,Barbara Ann. (1982, November). "The Extent of Burnout as a Phenomenon Affecting

- Teachers in Selected Virginia Schools," *Dissertation Abstracts International*. 43(5) : 1418-A.
- Borje, Holmberg. (1981). *Status & Trends of Distance Education*. New York : Michols Pubilshing Company.
- DeCenzo, David A. and Stephen P. Robbins. (1988). *Personnel/Human Resource Management*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Dessler,Cary. (1988). *Personnel Mangement*. Englewood Cliffs,New Jersey : Prentice-Hall,Inc.
- Dickinson,Leslie. (1987). *Self-instruction in Language Learning*. Cambridge. New York : Cambridge University Press.
- Farber, Barry A. and Miller Julie. (1981,Winter). "Teacher Burnout : Psycho Educational Perspective, "*Teacher College Record*. 83(2) : 235-275.
- Gold,yvonne. (1984,Spring). Burnout : A Major Problem for the Teaching Profession, *Education*. 104(3) : 271-274.
- Gover,Phillip Eugene. (1983,Fall). Burnout and Demographic Variables Among Full Time Faculty In Selected Illinois Public Community Colleges, *Dissertation Abstracts International*. 44(3) : 28-A.
- Guilford,J.P. (1959). *Personality*. New York : McGraw-Hill.
- Houston,J. (1989). "Teacher Burnout and effectiveness : A case Study," *Education*.
- Iwanicki,E.F. and R.L.Schwab. (1981,Winter). A Cross Validation Study of the Maslach Burnout Inventory, *Education and Psychological Measurement*. 41(4) : 1167-1174.
- Iwanicki, Edward F. (1983,Winter). "Toward Understanding and Alleviating Teacher Burnout, " in *Theory into Pactice*. 11(1) : 27-32.
- Kirk,W. and Glen Walter. (1981,March). Teacher Support Group to Minimize Teacher Burnout : Princeples for Organizing Education, *Education*.102(5) : 102-147.
- Lawshe.CH. (1966). *Principles of Personal Testing*. McGraw-Hill Book,Co.
- Leiter,Michael P. (1991). "Coping Patterns as Predictors of Burnout. The Function of Control and Escapist Coping Pattern" *Journal of Organizational Behavior*.
- Maddox,R. (1963). *How to Study*. Green wich, Conn : Faw cett Publication.
- Maslach,Christina. (1978,July). "The Client Role in Staff Burnout. "in *Journal of Issues*. 34(4) : 52-54.
- Maslach, C. and S.E. Jackson. (1978). "Lawyer Burnout," in *Barrister*.

- Maslach and Jackson. (1981,September). "The Measurement of Experienced Burnout," in ***Journal of Occupational Behaviour***. 41(2) : 99-113.
- Maslach, C and Susan E. Jackson. (1985). ***Maslach Burnout Inventory Manual***. 2 nd ed.,palo Alto,California : Consulting Psychologists Press.
- McClelland,David C. and others. (1953). ***The Achievement Motive***. New York : Appleton-Century Gofts,Inc.
- McClelland,David C. (1953). ***The Achievement Motive***. New York : Appleton Century Croffs,Inc.
- McClelland,David C. (1961). ***The Achieving Society***. New York : The Free Press.
- Muldary.Thomas W. (1983). ***Burnout and Health Professionals : Manifession and Mangement***. Losalgerlis : Acapistrano Publications.
- Murray,Henry H. (1966). ***Motivation and Emotion***. Englewood Cliffs Prentice Hall.
- Niehouse,Oliver L. (1981,September). Burnout : A Real Threat to Human Resources Managers, ***Personnel***. 58(1) : 25-32.
- Nusbaum,linda Catherine. (1982,July). Perceived Stress and Self - Concept as Related to Burnout in School Counselors," ***Disseration Abstracts International***. 43(1) : 79-A.
- Perlman,Baron and Alan E.Hartman. (1982,April). Burnout : Summary and Future Research, ***Human Relations***. 35(4) : 283-305.
- Randall,S.C. (1993). Teacher Burnout Depress Sympons and Coping Strategies : Their Relationship in two Samples of Teacher, ***Dissertation Abstracts International***.
- Roscoe,John T. (1975). ***Fundamental Research Statistecs For The Behavioral***. New York : Science, Holt, Rinchart and Winston Inc.
- Rottier, Jerry. (1983,July). "Teacher Burnout-Small and Rural School Style," ***Education***. 104 : 72-79.
- Schwab,R.I and Others. (1979). "Educators Burnout : Sources and Consequences. ***Educational Administation Quarterly***.
- Schwab,R.L. and E.F. Iwanicki. (1982,Winter). Percieved Rold Conflict, Role Ambignity and Teacher Burnout, ***Educational Administration Quarterly***. 18(1) : 60-74.
- Schwab,R.I And Others. (1986). "Educators Burnout : Sources and Consequences. ***Educational Administation Quarterly***. 47 : 14-29.
- Secord,Paul F. and Carl W. Backman. (1964). ***Social Psychology***. New York : McGraw Hill Book,Company.

- Suran, Bernard G. and Edward P. Sheridan. (1986). "Management of Burnout Training Psychologists" *Professional Psychology Research and Practice*.
- Taylor, Ryan D. (1988). "***Burnout among the Isolated***, Rural Teachers in Montana. "Doctoral Dissertation University of Georgia, Abstracts form. Proquest File : Dissertation, Abstracts OnDisc.
- Tomson, Cathlyn. (1986, August). Comparison of Non Burnout and Burned-out Teachers, *Dissertation Abstracts International*. 47(2) : 417-A.
- Tindall, R.H. (1959). ***Relationship among Measures of Adjustment Reading in the Psychology of Adjustment***. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Walsh, Debbie. (1979). "***Classroom Stress and Teacher Burnout***," Phi Delta Kappan.
- Worchel, Stephen and Goethalo, George R. (1989). ***Adjustment Path Way to Personal Growth***. Englewood Cliffs : Prentice Hall.
- Wrenn, C. Gilbert and Robert, Larsen P. (1969). ***Studying Effectively***. Stanford : Stanford University Press.
- Zwrenn, C. Gilbert. (1968). ***Study Habits Inventory***. Stanford : Stanford University Press.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา

2. ในการตอบแบบสอบถามนี้ ขอให้ท่านโปรดกรุณาตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อ และตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 25 ปี ☐ 25-34 ปี
☐ 35-44 ปี ☐ 45 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ☐ อื่น ๆ.....
4. สถานภาพทางครอบครัว
☐ โสด ☐ หย่า
☐ สมรส ☐ หม้าย
5. ภูมิลำเนา
☐ จังหวัดในภาคเหนือ ☐ จังหวัดในภาคกลาง
☐ จังหวัดในภาคตะวันออก ☐ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
☐ จังหวัดในภาคตะวันตก ☐ จังหวัดในภาคใต้
6. การประกอบอาชีพ
☐ ทำงานแล้ว งานที่ทำคือ(ระบุ).....
☐ ยังไม่มีงานทำ

ตอนที่ 2

แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ต้องการสำรวจความรู้สึกของท่านที่มีต่อการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้ออย่างละเอียด และตัดสินใจว่าท่านเคยมีความรู้สึกเช่นนั้นในขณะที่ศึกษาหรือไม่ และขอให้ท่านกาเครื่องหมาย / หลังข้อความในช่องระดับความรู้สึก 0–6 ซึ่งตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน โดยกำหนดให้

- เลข 0 แทน ไม่เคยมีความรู้สึกเช่นนั้นเลย
 เลข 1 แทน มีความรู้สึกปีละ 2 – 3 ครั้ง
 เลข 2 แทน มีความรู้สึกเดือนละ 1 ครั้ง
 เลข 3 แทน มีความรู้สึกเดือนละ 2 – 3 ครั้ง
 เลข 4 แทน มีความรู้สึกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 เลข 5 แทน มีความรู้สึกสัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง
 เลข 6 แทน มีความรู้สึกเช่นนั้นทุกวัน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
1	ข้าพเจ้ารู้สึกจิตใจห่อเหี่ยวขณะที่กำลังศึกษา							
2	ข้าพเจ้าเกิดความเครียดในการศึกษา							
3	ข้าพเจ้ารู้สึกอ่อนเพลียเมื่อนึกถึงเรื่องการศึกษา							
4	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องอ่านหนังสือเรียน							
5	ข้าพเจ้ารู้สึกหมดเรี่ยวแรงที่ต้องอ่านหนังสือ							
6	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อเมื่อศึกษาเนื้อหาวิชาที่ยาก ๆ							
7	ข้าพเจ้ารู้สึกเครียดมากก่อนที่จะมีการสอบในแต่ละครั้ง							
8	ข้าพเจ้าซึมเศร้าเมื่อทราบว่าผลการสอบไม่ผ่าน							
9	ข้าพเจ้าเกิดความคับข้องใจในการศึกษาด้วยตนเอง							
10	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองโดดเดี่ยวเมื่อศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้							
11	ข้าพเจ้าชอบที่จะอยู่เพียงลำพัง							
12	ข้าพเจ้าไม่สนใจพฤติกรรมของบุคคลรอบข้างที่ใกล้ชิด							
13	ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าจะมีใครหวังดีต่อเราโดยไม่หวังผลใด ๆ							
14	ข้าพเจ้าชอบทำตามใจตนเองโดยไม่ใส่ใจในความรู้สึกคนอื่น							

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
15	ข้าพเจ้ารู้สึกหมดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาได้ตามหลักสูตร							
16	ความอดทนในการศึกษาของข้าพเจ้าเหลือน้อยเต็มที							
17	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อถอยในการศึกษาด้วยตนเอง							
18	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองขาดความพร้อมในการศึกษา							
19	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าถึงแม้จะพยายามเพียงใดก็คงจะสอบไม่ผ่าน							
20	ความตั้งใจในการศึกษาของข้าพเจ้าลดลงกว่าแต่ก่อน							
21	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไร้ซึ่งความสามารถที่จะศึกษาต่อ							
22	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าถึงจะตั้งใจอย่างไรก็คงเรียนไม่จบ							

ตอนที่ 3

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษา โดยการประเมินตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามนี้จะพิจารณาโดยรวม ไม่มีผลต่อท่านเป็นรายบุคคล เป็นการประเมินตามความเห็นส่วนตัวของท่านเท่านั้น

โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อที่กำหนดไว้ว่าท่านมีความคิดเห็นหรือข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านในช่วงที่ท่านได้ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ซึ่งแบ่งเป็นจริงมากที่สุด (6) ลดหลั่นไปจนถึงไม่จริงเลย (0) โดยขอให้ท่านกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านประเมินแล้วเห็นว่าตรงกับตัวของท่านเองอย่างแท้จริง โดยกำหนดให้

เลข 0 แทน ไม่เป็นความจริงเลย

เลข 1 แทน เกือบไม่เป็นความจริง

เลข 2 แทน เป็นความจริงเล็กน้อย

เลข 3 แทน เป็นความจริงปานกลาง

เลข 4 แทน เป็นความจริงค่อนข้างมาก

เลข 5 แทน เป็นความจริงมาก

เลข 6 แทน เป็นความจริงมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						
		0	1	2	3	4	5	6
1	ข้าพเจ้ามีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในการศึกษา							
2	ข้าพเจ้าต้องขอให้ผู้อื่นคอยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา							
3	ข้าพเจ้าต้องหารายได้พิเศษมาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา							
4	ข้าพเจ้าไม่สนใจในคำแนะนำของสมาชิกในครอบครัว							
5	สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจซักถามเกี่ยวกับการศึกษาของข้าพเจ้า							
6	ข้าพเจ้าขาดความรักและความอบอุ่นจากครอบครัว							
7	ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนเป็นส่วนเกินของครอบครัว							
8	ข้าพเจ้ามักชอบทำงานคนเดียว							
9	เพื่อน ๆ ยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า							
10	ข้าพเจ้าสามารถอยู่เพียงลำพังคนเดียวได้โดยไม่ต้องมีเพื่อน							
11	ข้าพเจ้าเห็นว่าเพื่อนไม่มีความสำคัญในการศึกษา							
12	ข้าพเจ้าไม่ยากปรีक्षाอาจารย์เมื่อมีปัญหาการเรียน							
13	ข้าพเจ้าไม่เคยพบปะและติดต่อกับอาจารย์ในเรื่องใด ๆ เลย							
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าอาจารย์ไม่มีความสำคัญต่อการศึกษา							
15	ข้าพเจ้าสามารถศึกษาด้วยตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาจารย์							
16	ข้าพเจ้าไม่เข้าใจวิธีการจัดการศึกษาทางไกลดีพอ							
17	สื่อการศึกษาที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางไกลมีน้อยเกินไป							
18	ไม่มีศูนย์สอนเสริมในจังหวัดที่ข้าพเจ้าอยู่ทำให้ลำบากในการเดินทางไปเข้ารับการสอนเสริม							
19	ไม่มีการสอนเสริมในชุดวิชาที่ข้าพเจ้าลงทะเบียนเรียน							
20	รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาประจำชุดวิชาที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไม่น่าสนใจ							
21	ชุดวิชาในหลักสูตรที่ศึกษามีเนื้อหายากเกินไปทำให้ไม่น่าสนใจศึกษา							
22	ชุดวิชาที่มีเนื้อหาล้าสมัยยังไม่มีปรับปรุงให้ทันสมัย							
23	ข้าพเจ้าไม่สามารถศึกษาในหลักสูตรที่เลือกศึกษาได้							

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						
		0	1	2	3	4	5	6
24	ชุดวิชาในหลักสูตรของสาขาวิชาที่ข้าพเจ้าศึกษามีมากเกินไป							
25	แต่ละชุดวิชาในหลักสูตรมีเนื้อหามากเกินไป							
26	ชุดวิชาในหลักสูตรล้าสมัยไม่ทันเหตุการณ์							
27	ชุดวิชามีเนื้อหาวิชาที่ยากเกินไปที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้							
28	สาขาวิชาที่เปิดสอนไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน							
29	ข้าพเจ้าได้รับเอกสารการสอนล่าช้าทำให้อ่านหนังสือไม่ทันการสอบ							
30	ข้าพเจ้าไม่ได้เข้ารับการสอนเสริมเพราะการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยไม่ทั่วถึงนักศึกษา							
31	ข้าพเจ้าสอบถามปัญหาการศึกษาไปยังมหาวิทยาลัยได้รับการตอบช้ามาก							
32	ระบบโทรศัพท์ของมหาวิทยาลัยติดต่อยากมาก							
33	ระบบการให้บริการคำปรึกษามีความล่าช้าต้องปรับปรุง							
34	ข้าพเจ้าได้รับคู่มือลงทะเบียนล่าช้าและบางครั้งไม่ได้รับเลย							
35	ข้าพเจ้าได้รับการแจ้งสนามสอบในการสอบแต่ละครั้งล่าช้า							
36	ผลการเรียนของข้าพเจ้าที่ผ่านมาสอบไม่ผ่านเลยแม้แต่ชุดวิชาเดียว							
37	ข้าพเจ้าสอบไม่ผ่านชุดวิชาพื้นฐานทั้งที่ได้ลงทะเบียนมาหลายครั้ง							
38	พื้นฐานความรู้เดิมของข้าพเจ้าไม่ดีจึงต้องสอบซ่อมทุกชุดวิชา							
39	ชุดวิชาที่มีการคำนวณข้าพเจ้ามักจะสอบไม่ผ่าน							
40	ข้าพเจ้าทุ่มเทให้กับการศึกษาอย่างเต็มที่แล้วแต่ก็ยังสอบไม่ผ่าน							
41	ข้าพเจ้าต้องหาเวลาว่างจากการทำงานเพื่ออ่านหนังสือ							
42	ข้าพเจ้าต้องทุ่มเทให้กับงานไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษา							
43	ข้าพเจ้าไม่มีเวลาว่างที่จะไปเข้ารับการสอนเสริมได้							
44	ข้าพเจ้าไม่เคยชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา							

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						
		0	1	2	3	4	5	6
45	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้							
46	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยและพร้อมที่จะรักษาชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย							
47	ข้าพเจ้าไม่มีความเชื่อมั่นต่อระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ							
48	ข้าพเจ้าไม่สนใจติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย							
49	ข้าพเจ้าไม่มั่นใจในมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย							
50	ข้าพเจ้าต้องการที่จะมาเยี่ยมชมที่ทำการของมหาวิทยาลัย							
51	ข้าพเจ้าไม่ชอบตั้งความมุ่งหวังในการศึกษาไว้ก่อน							
52	ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้สำเร็จ							
53	ความสนใจการศึกษาของข้าพเจ้ามีน้อยเหลือเกิน							
54	เมื่อข้าพเจ้าได้รับความล้มเหลวในการศึกษา จะหมดความพยายามที่จะศึกษาต่อไป							
55	ข้าพเจ้าหมดความอดทนที่จะศึกษาด้วยตนเอง							
56	ข้าพเจ้ามักยอมรับข้อบกพร่องของตนเองตามความเป็นจริง							
57	ข้าพเจ้าจะให้กำลังใจกับตัวเองเมื่อพบกับอุปสรรค							
58	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่เคยชินกับการศึกษาด้วยตนเอง							
59	ข้าพเจ้าชอบแยกตัวอยู่ตามลำพังเพียงคนเดียว							
60	ข้าพเจ้าไม่สามารถศึกษาด้วยตนเองตามลำพังได้							
61	ข้าพเจ้ามาเข้าห้องสอบทันกำหนดเวลาสอบ							
62	ข้าพเจ้ามักจะใช้เวลาว่างทบทวนบทเรียนเป็นประจำ							
63	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือตามโปรแกรมที่วางไว้							
64	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเมื่อมีคนอื่นคอยกระตุ้น							
65	ข้าพเจ้าทำแบบฝึกปฏิบัติทำบทเรียนทุกครั้งแม้จะใช้เวลามากก็ตาม							
66	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างเต็มที่							
67	ข้าพเจ้าไม่สนใจอ่านหนังสือเท่าที่ควร							
68	ข้าพเจ้าชอบผลัดวันประกันพรุ่งในการทบทวนบทเรียน							

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						
		0	1	2	3	4	5	6
69	ข้าพเจ้าพยายามจะศึกษาให้สำเร็จการศึกษาโดยเร็ว							
70	ข้าพเจ้าตั้งใจในการทำข้อสอบให้ได้ดีที่สุด							
71	ข้าพเจ้าจะสรุปเนื้อหาในบทเรียนเพื่อใช้อ่านก่อนสอบ							
72	ข้าพเจ้าไม่รู้จักรางแผนในการศึกษา							
73	ข้าพเจ้าจะเร่งอ่านหนังสือเฉพาะในช่วงก่อนสอบ							
74	ข้าพเจ้ามีการจัดแบ่งเวลาสำหรับการทบทวนบทเรียน							
75	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาในบทเรียน							
76	ข้าพเจ้าไม่มั่นใจว่าจะมีความสามารถศึกษาด้วยตนเองได้สำเร็จ							
77	ข้าพเจ้าไม่สามารถเผชิญกับอุปสรรคในการศึกษาได้							
78	ข้าพเจ้าไม่มีความมั่นใจในการสอบแต่ละครั้ง							
79	ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าการกระทำของตนเองถูกต้องเสมอไป							
80	บทเรียนที่ยาก ๆ ข้าพเจ้ามั่นใจว่าสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้							

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีจำนวน 5 ท่าน คือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธุ์วรสกุล
 วุฒิการศึกษา ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำสำนักทะเบียนและวัดผล
 สถานที่ทำงาน สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ วิภาสศิลป์
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสำนักทะเบียนและวัดผล
 สถานที่ทำงาน สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ธนวิบูลย์ชัย
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำสำนักทะเบียนและวัดผล
 สถานที่ทำงาน สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. รองศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ อุปรมัย
 วุฒิการศึกษา ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา)
 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 สถานที่ทำงาน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
5. รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา วิหคโต
 วุฒิการศึกษา ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา)
 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 สถานที่ทำงาน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ค
ค่า **Ioc** ของเครื่องมือ

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
	ตอนที่ 1 วัดความท้อแท้ในการศึกษา						
	1. ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์						
1	ข้าพเจ้ารู้สึกจิตใจห่อเหี่ยวขณะที่กำลังศึกษา	1	1	0	1	1	0.8*
2	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการศึกษา	1	-1	-1	1	-1	-0.2
3	ข้าพเจ้าเกิดความเครียดในการศึกษา	1	1	0	1	1	0.8*
4	ข้าพเจ้ารู้สึกอ่อนเพลียเมื่อนึกถึงเรื่องการศึกษา	1	1	1	1	1	1*
5	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องอ่านหนังสือเรียน	1	1	1	1	1	1*
6	ข้าพเจ้ารู้สึกหมดเรี่ยวแรงที่ต้องอ่านหนังสือ	1	1	1	0	1	0.8*
7	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อเมื่อศึกษาเนื้อหาวิชาที่ยาก ๆ	1	1	1	1	1	1*
8	ข้าพเจ้ารู้สึกเครียดมากก่อนที่จะมีการสอบในแต่ละครั้ง	1	1	1	1	1	1*
9	ข้าพเจ้าซึมเศร้าเมื่อทราบว่าผลการสอบไม่ผ่าน	1	1	1	1	1	1*
10	ข้าพเจ้าไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคใด ๆ ที่เกิดขึ้นใน การศึกษา	1	-1	-1	-1	0	-0.4
11	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับการศึกษาในระบบการศึกษา ทางไกล	1	-1	-1	-1	0	-0.4
12	ข้าพเจ้าเกิดความคับข้องใจในการศึกษาด้วยตนเอง	1	1	1	0	1	0.8*
	2. ด้านความด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล						
13	ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น ได้ดี	1	-1	-1	-1	0	-0.4
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองโดดเดี่ยวเมื่อศึกษาใน มหาวิทยาลัยนี้	1	1	1	0	1	0.8*
15	ข้าพเจ้าชอบที่จะอยู่เพียงลำพัง	1	1	1	1	1	1*
16	ข้าพเจ้าชอบพบปะพูดคุยกับคนอื่นแม้จะไม่รู้จักคุ้นเคย	1	-1	-1	-1	0	-0.4
17	ข้าพเจ้าไม่สนใจพฤติกรรมของบุคคลรอบข้างที่ใกล้ชิด	1	1	1	1	1	1*
18	ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าจะมีใครหวังดีต่อเราโดยไม่หวังผลใด ๆ	1	1	1	1	1	1*
19	ข้าพเจ้ามักจะหลีกเลี่ยงการไปงานเลี้ยงสังสรรค์	1	1	0	1	1	0.8
20	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่มีใครหวังดีต่อเราอย่างจริงจัง	1	1	1	0	1	0.8

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
21	ข้าพเจ้าชอบทำตามใจตนเองโดยไม่ใส่ใจในความรู้สึกคนอื่น	1	1	1	0	1	0.8*
22	ข้าพเจ้ารู้สึกหวัหระแวงคนรอบข้างที่ใกล้ชิด	1	1	1	1	1	1
3. ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน							
23	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี	1	-1	-1	-1	-1	-0.6
24	ข้าพเจ้ารู้สึกหมดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาได้ตามหลักสูตร	1	1	1	1	1	1*
25	ความอดทนในการศึกษาของข้าพเจ้าเหลือน้อยเต็มที่	1	1	1	1	1	1*
26	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ตามที่มุ่งหวังไว้	1	-1	-1	-1	0	-0.4
27	ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจที่เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด	1	-1	-1	-1	0	-0.4
28	ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาในการศึกษาให้สำเร็จได้	1	-1	-1	-1	0	-0.4
29	ข้าพเจ้ามีพลังที่เข้มแข็งที่จะศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้	1	-1	-1	-1	-1	-0.6
30	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อถอยในการศึกษาด้วยตนเอง	0	1	1	1	1	0.8*
31	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองขาดความพร้อมในการศึกษา	1	1	1	1	1	1*
32	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ถึงแม้จะพยายามเพียงไรก็คงจะสอบไม่ผ่าน	0	1	1	1	1	0.8*
33	ความตั้งใจในการศึกษาของข้าพเจ้าลดลงกว่าแต่ก่อน	0	1	1	0	1	0.6*
34	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ตนเองไร้ซึ่งความสามารถที่จะศึกษาต่อ	1	1	1	0	1	0.8*
35	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ถึงจะตั้งใจอย่างไรก็คงเรียนไม่จบ	1	1	1	1	1	1*
ตอนที่ 2 วัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการศึกษา							
1. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม							
รายได้							
1	ข้าพเจ้ามีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายส่วนตัวและใช้จ่ายในการศึกษา	1	1	1	1	1	1*
2	ข้าพเจ้าต้องกู้ยืมเงินมาใช้เพื่อการศึกษา	1	1	-1	1	1	0.6
3	ข้าพเจ้าต้องขอให้ผู้อื่นคอยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา	1	1	1	1	1	1*

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า
		1	2	3	4	5	Ioc
4	ข้าพเจ้าต้องหารายได้พิเศษมาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา	1	1	1	1	1	1*
5	ผู้ปกครองข้าพเจ้าไม่เคยให้ความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา	1	1	1	1	1	1
6	ข้าพเจ้ามีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว	1	1	1	1	1	1
7	ข้าพเจ้ามีภาระหนี้สินมาก	1	1	1	1	1	1
	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว						
8	สมาชิกในครอบครัวคอยกระตุ้นให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ	1	-1	0	0	-1	-0.2
9	ข้าพเจ้าไม่สนใจในคำแนะนำของสมาชิกในครอบครัว	1	1	1	0	1	0.8*
10	สมาชิกในครอบครัวคอยให้กำลังใจในการศึกษา	1	-1	0	0	-1	-0.2
11	สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจซักถามเกี่ยวกับการศึกษาของข้าพเจ้า	1	1	0	1	1	0.8*
12	ข้าพเจ้าและครอบครัวมีความเข้าใจอันดีและจริงใจต่อกัน	0	-1	0	1	-1	-0.2
13	ครอบครัวส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของข้าพเจ้า	1	-1	0	1	-1	0
14	ข้าพเจ้าขาดความรักและความอบอุ่นจากครอบครัว	1	1	1	1	1	1*
15	ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนเป็นส่วนเกินของครอบครัว	1	1	1	1	1	1*
	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน						
16	ข้าพเจ้ามักชอบทำงานคนเดียว	1	0	1	1	1	0.8*
17	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	-1	0	1	0	0.2
18	เพื่อน ๆ ยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า	1	1	0	1	0	0.6*
19	ข้าพเจ้าสามารถอยู่เพียงลำพังคนเดียวได้โดยไม่ต้องมีเพื่อน	1	0	1	0	1	0.6*
20	เพื่อน ๆ จะคอยดูแลเอาใจใส่ในยามที่ข้าพเจ้าเจ็บป่วย	1	-1	0	1	-1	0
21	ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ศึกษาร่วมสถาบันเดียวกันหลายคน	1	-1	0	1	-1	0
22	ข้าพเจ้าเห็นว่าเพื่อนไม่มีความสำคัญในการศึกษา	1	1	1	1	1	1*
23	ข้าพเจ้าจะแบ่งเวลาพบปะพูดคุยกับเพื่อนเมื่อมีโอกา	1	-1	0	-1	-1	-0.4
24	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน	1	-1	0	-1	-1	-0.4
25	ข้าพเจ้าและเพื่อนมีโอกาสไปเที่ยวและพักผ่อนด้วยกัน	1	-1	0	-1	-1	-0.4
26	ข้าพเจ้าและเพื่อนร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ	1	-1	0	-1	0	-0.2

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์						
27	ข้าพเจ้ารู้สึกที่อาจารย์มีส่วนช่วยให้ตนเองเข้าใจในบทเรียนง่ายขึ้น	1	-1	0	-1	0	-0.2
28	ข้าพเจ้าไม่ยากปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาการเรียน	1	1	0	1	1	0.8*
29	ข้าพเจ้ามีความสนิทสนมกับอาจารย์ผู้สอนประจำชุดวิชา	-1	-1	0	0	-1	-0.6
30	ข้าพเจ้าจะติดต่อสอบถามอาจารย์ประจำชุดวิชาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับบทเรียน	1	-1	-1	1	-1	-0.2
31	ข้าพเจ้าให้ความเคารพอาจารย์ที่มาทำการสอนเสริม	1	-1	-1	-1	0	-0.4
32	ข้าพเจ้ารู้สึกที่อาจารย์เป็นกันเองเมื่อไปขอคำปรึกษา	1	-1	-1	-1	0	-0.4
33	ข้าพเจ้าไม่เคยพบปะและติดต่อกับอาจารย์ในเรื่องใด ๆ เลย	1	1	1	1	1	1*
34	ข้าพเจ้ารู้สึกที่อาจารย์ไม่มีความสำคัญต่อการศึกษา	0	1	1	1	1	0.8*
35	ข้าพเจ้าคิดว่าสามารถศึกษาด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาจารย์	1	1	1	1	1	1*
	2. ปัจจัยด้านการศึกษาและสถานศึกษา						
	วิธีการจัดการศึกษา						
36	ข้าพเจ้าไม่เข้าใจวิธีการจัดการศึกษาทางไกลดีพอ	1	1	1	1	1	1*
37	ข้าพเจ้าพึงพอใจในระบบการจัดการศึกษาทางไกล	1	-1	-1	-1	0	-0.4
38	ข้าพเจ้าเห็นว่าระบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้	1	-1	-1	-1	0	-0.4
39	สื่อการศึกษาในการจัดการศึกษาทางไกลมีคุณภาพดี	1	-1	-1	-1	-1	-0.6
40	การกำหนดเวลาการศึกษาในหลักสูตรมีความเหมาะสม	0	-1	-1	-1	-1	-0.8
41	สื่อการศึกษาที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางไกลมีน้อยเกินไป	1	1	1	1	1	1*
42	ไม่มีศูนย์สอนเสริมในจังหวัดที่อยู่ทำให้ลำบากในการเดินทางไปเข้ารับการสอนเสริม	1	1	1	1	1	1*
43	ไม่มีการสอนเสริมในชุดวิชาที่ข้าพเจ้าลงทะเบียนเรียน	1	1	1	1	1	1*
44	รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาประจำชุดวิชาที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไม่น่าสนใจ	1	1	1	1	1	1*
45	อาจารย์ที่มาสอนเสริมไม่มีคุณภาพ และไม่ตั้งใจสอน	1	1	1	1	1	1

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า
		1	2	3	4	5	Ioc
46	ชุดวิชามีเนื้อหายากเกินไปทำให้ไม่น่าสนใจศึกษา	1	1	1	1	1	1*
47	ชุดวิชามีเนื้อหาล้าสมัยยังไม่มีมีการปรับปรุงให้ทันสมัย	1	1	1	1	1	1*
	หลักสูตรการศึกษา						
48	หลักสูตรที่ข้าพเจ้าเลือกศึกษาเหมาะสมดีแล้ว	1	-1	-1	-1	0	-0.4
49	ข้าพเจ้าไม่สามารถศึกษาในหลักสูตรที่เลือกศึกษาได้	1	1	1	1	1	1*
50	ข้าพเจ้าผิดหวังที่เลือกเรียนในสาขาวิชาที่สมัครเข้าศึกษา	0	1	1	1	1	0.8
51	สาขาวิชาหรือแขนงวิชาที่ศึกษาไม่น่าสนใจสำหรับข้าพเจ้า	0	1	1	1	1	0.8
52	ชุดวิชาในหลักสูตรของสาขาวิชาที่ศึกษามีมากเกินไป	1	1	1	1	1	1*
53	แต่ละชุดวิชาในหลักสูตรมีเนื้อหามากเกินไป	1	1	1	1	1	1*
54	ชุดวิชาในหลักสูตรล้าสมัยไม่ทันเหตุการณ์	0	1	1	1	1	0.8*
55	ชุดวิชามีเนื้อหาวิชาที่ยากเกินไปที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้	0	1	1	1	1	0.8*
56	ชุดวิชามีเนื้อหาวิชาไม่น่าสนใจที่จะศึกษา	0	1	1	1	1	0.8
57	สาขาวิชาที่เปิดสอนไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	0	1	1	1	1	0.8*
58	ข้อสอบในแต่ละชุดวิชายากเกินไป	0	1	1	1	1	0.8
	การให้บริการการศึกษา						
59	ข้าพเจ้าได้รับเอกสารการสอนล่าช้าทำให้อ่านหนังสือไม่ทันการสอบ	1	1	1	1	1	1*
60	ข้าพเจ้าไม่ได้รับข่าวสารจากทางมหาวิทยาลัยทำให้ไม่สามารถลงทะเบียนหรือลาพักการศึกษาได้ทัน	1	1	1	1	1	1
61	ข้าพเจ้าไม่ได้เข้ารับการสอนเสริมเพราะการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยไม่ทั่วถึงนักศึกษา	1	1	1	1	1	1*
62	การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยไม่ทั่วถึงนักศึกษา	1	1	1	1	1	1
63	ข้าพเจ้าได้รับเอกสารการสอนและวัสดุการศึกษาล่าช้า	0	1	1	1	1	0.8
64	ระบบการให้บริการคำปรึกษามีความล่าช้าต้องปรับปรุง	1	1	1	1	1	1*

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
65	ข้าพเจ้าได้รับคู่มือลงทะเบียนล่าช้าและบางครั้งไม่ได้รับเลย	1	1	1	1	1	1*
66	มหาวิทยาลัยไม่สนใจที่จะแก้ปัญหาการเรียนให้นักศึกษา	0	1	1	1	1	0.8
67	ข้าพเจ้าสอบถามปัญหาการศึกษาไปยังมหาวิทยาลัยแต่ได้รับการตอบปัญหาช้ามาก	1	1	1	1	1	1*
68	ระบบโทรศัพท์ของมหาวิทยาลัยติดต่อยากมาก	1	1	1	1	1	1*
69	ข้าพเจ้าได้รับการแจ้งสนามสอบในการสอบแต่ละครั้งล่าช้า	1	1	1	1	1	1*
70	ระบบการแจ้งผลการสอบรวดเร็วและมีหลายรูปแบบ	1	-1	-1	-1	0	-0.4
71	การลงทะเบียนมีให้เลือกหลายช่องทางนักศึกษาได้รับความสะดวกดี	1	-1	-1	-1	0	-0.4
ผลการเรียน							
72	ผลการเรียนของข้าพเจ้าที่ผ่านมานั้นสอบไม่ผ่านเลยแม้แต่ชุดวิชาเดียว	1	1	1	1	1	1*
73	ผลการเรียนของข้าพเจ้าอยู่ในระดับดี	1	-1	-1	-1	-1	-0.6
74	ข้าพเจ้าสอบไม่ผ่านชุดวิชาพื้นฐานทั้งที่ได้ลงทะเบียนมาหลายครั้งแล้ว	1	1	1	1	1	1*
75	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือแล้วสรุปประเด็นเนื้อหาไม่ได้	1	1	1	1	1	1
76	ข้าพเจ้าขาดทักษะในการศึกษาด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1
77	ข้าพเจ้ามีสติปัญญาไม่ดีจึงต้องสอบซ่อมทุกชุดวิชา	0	1	1	1	1	0.8
78	พื้นฐานความรู้เดิมของข้าพเจ้าไม่ดีจึงต้องสอบซ่อมทุกชุดวิชา	1	1	1	1	1	1*
79	ชุดวิชาที่มีการคำนวณข้าพเจ้ามักจะสอบไม่ผ่าน	1	1	1	1	1	1*
80	ข้าพเจ้าทุ่มเทให้กับการศึกษาอย่างเต็มที่แล้วแต่ก็ยังสอบไม่ผ่าน	1	1	1	1	1	1*
81	ข้าพเจ้าประเมินผลการเรียนที่ผ่านมาแล้วคิดว่าไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้	0	1	1	1	1	0.8
เวลาในการศึกษา							
82	ข้าพเจ้ามีเวลาในการศึกษาอย่างเต็มที่	1	-1	-1	-1	-1	-0.6
83	ข้าพเจ้าต้องหาเวลาว่างจากการทำงานเพื่ออ่านหนังสือ	1	1	0	1	0	0.6*

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
84	ข้าพเจ้าต้องทุ่มเทให้กับงานไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษา	1	1	1	1	1	1*
85	ข้าพเจ้าไม่มีเวลาว่างที่จะไปเข้ารับการสอนเสริมได้	1	1	1	1	1	1*
86	ข้าพเจ้าไม่เคยชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	1	0	1	1	1	0.8*
87	ข้าพเจ้ามีเวลาอ่านหนังสือเป็นประจำทุกวัน	1	-1	-1	-1	0	-0.4
88	ข้าพเจ้ามีการแบ่งเวลาในการทบทวนบทเรียน	1	-1	-1	-1	-1	-0.6
89	ข้าพเจ้าเคยฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา	1	0	-1	-1	-1	-0.4
เจตคติต่อมหาวิทยาลัย							
90	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้	1	1	1	0	1	0.8*
91	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยและ พร้อมที่จะรักษาชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย	1	1	1	0	1	0.8*
92	ข้าพเจ้าไม่มีความเชื่อมั่นต่อระบบการศึกษาทางไกลของ มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ	1	1	1	1	1	1*
93	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ มหาวิทยาลัยเพื่อให้มหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้า	1	-1	-1	-1	1	-0.2
94	ข้าพเจ้าจะช่วยแนะนำเพื่อนให้มาสมัครเป็นนักศึกษา	1	-1	-1	-1	1	-0.2
95	ข้าพเจ้าไม่สนใจติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของ มหาวิทยาลัย	1	1	0	1	1	0.8*
96	ข้าพเจ้าพร้อมจะช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย	1	-1	0	-1	1	0
97	ข้าพเจ้าประทับใจและชื่นชมสภาพแวดล้อมของ มหาวิทยาลัย	1	-1	-1	-1	1	-0.2
98	ข้าพเจ้าไม่มั่นใจในมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย	1	1	1	1	1	1*
99	ข้าพเจ้าพึงพอใจในระบบการเรียนการสอนทางไกล	1	-1	-1	-1	1	-0.2
100	ข้าพเจ้าต้องการที่จะมาเยี่ยมชมที่ทำการของมหาวิทยาลัย	1	1	0	1	1	0.8*
3. ปัจจัยด้านจิตวิทยา							
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์							
101	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับบทเรียนที่ยาก ๆ	1	-1	1	1	1	0.6
102	ข้าพเจ้าไม่ชอบตั้งความมุ่งหวังในการศึกษาไว้ก่อน	1	1	-1	1	1	0.6*
103	ข้าพเจ้าพยายามสอบให้ได้เกรดดีขึ้น	1	-1	1	1	1	0.6
104	ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้สำเร็จ	1	-1	1	1	1	0.6*

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
105	ข้าพเจ้าเชื่อว่าความอดทนจะนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษา	1	-1	1	1	1	0.6
106	ความสนใจการศึกษาของข้าพเจ้ามีน้อยเหลือเกิน	1	1	-1	1	1	0.6*
107	เมื่อข้าพเจ้าได้รับความล้มเหลวในการศึกษาจะหมดความพยายามที่จะศึกษาต่อไป	1	1	1	1	1	1*
108	เมื่อพบบทเรียนที่ยาก ๆ ข้าพเจ้าจะอ่านบททวนหลายครั้งจนเข้าใจ	1	-1	1	1	1	0.6
109	ข้าพเจ้าหมดความอดทนที่จะศึกษาด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1*
110	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้และเบื่อหน่ายในการศึกษา การปรับตัว	0	1	0	1	1	0.6
111	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเพิ่มขึ้นเมื่อศึกษาในระดับสูงขึ้น	1	-1	-1	1	1	0.2
112	ข้าพเจ้ามักจะง่วงนอนในขณะที่อ่านหนังสือเรียน	1	0	-1	1	1	0.4
113	ข้าพเจ้ามักยอมรับข้อบกพร่องของตนเองตามความเป็นจริง	1	-1	1	1	1	0.6*
114	ข้าพเจ้าจะให้กำลังใจกับตัวเองเมื่อพบกับอุปสรรค	1	-1	1	1	1	0.6*
115	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่เคยชินกับการศึกษาด้วยตนเอง	1	0	0	1	1	0.6*
116	ข้าพเจ้าชอบแยกตัวอยู่ตามลำพังเพียงคนเดียว	1	0	1	1	1	0.8*
117	ข้าพเจ้าไม่สามารถศึกษาด้วยตนเองตามลำพังได้	0	1	1	1	1	0.8*
118	ข้าพเจ้าสามารถจัดระบบการเรียนของตัวเองได้	0	-1	1	1	1	0.4
119	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวเองให้กับสถานการณ์ได้	0	-1	0	1	0	0
120	ข้าพเจ้ามีความเข้าอกเข้าใจ และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ ความมีวินัยในตนเอง	0	-1	-1	1	0	-0.2
121	ข้าพเจ้ามาเข้าห้องสอบทันกำหนดเวลาสอบ	1	-1	1	1	1	0.6*
122	ข้าพเจ้าพยายามจะลัดคิวคนอื่นเมื่อมีโอกาส	1	0	1	0	0	0.4
123	ข้าพเจ้ามักจะใช้เวลาว่างทบทวนบทเรียน	1	-1	1	1	1	0.6*
124	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือตามโปรแกรมที่วางไว้	1	-1	1	1	1	0.6*
125	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเมื่อมีคนอื่นคอยกระตุ้น	1	1	1	1	1	1*

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
126	ข้าพเจ้าชอบดูรายการโทรทัศน์มากกว่าการอ่านหนังสือเรียน	1	0	0	0	1	0.4
127	ข้าพเจ้าทำแบบฝึกปฏิบัติทำยบทเรียนทุกครั้งถึงแม้จะใช้เวลามากก็ตาม	1	-1	1	1	1	0.6*
128	ข้าพเจ้าให้ความเคารพ เชื่อฟังอาจารย์ที่มาสอนเสริม	1	-1	0	0	1	0.2
129	เมื่อทำข้อสอบไม่ได้ข้าพเจ้าจะขำเลียงดูคำตอบจากเพื่อนที่นั่งใกล้เคียง	1	0	1	1	1	0.8
130	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างเต็มที่ ความรับผิดชอบ	1	-1	1	1	1	0.6*
131	ข้าพเจ้ายอมรับผลจากการกระทำของตนเอง	1	0	-1	1	1	0.4
132	ข้าพเจ้าจะตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	1	-1	0	1	1	0.4
133	ข้าพเจ้ามักปฏิเสธเมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น	0	0	0	1	0	0.2
134	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างเต็มที่	1	-1	0	1	1	0.4
135	ข้าพเจ้าไม่สนใจอ่านหนังสือเท่าที่ควร	1	1	1	1	1	1*
136	ข้าพเจ้าชอบผลัดวันประกันพรุ่งในการทบทวนบทเรียน	1	1	1	1	1	1*
137	ข้าพเจ้าพยายามจะศึกษาให้สำเร็จการศึกษาโดยเร็ว	1	-1	1	1	1	0.6*
138	ผลการสอบที่ผ่านมาตรงกับความสามารถของข้าพเจ้า	0	0	0	0	-1	-0.2
139	เมื่อสอบไม่ผ่านในชุดวิชาใดข้าพเจ้าจะพยายามให้มากขึ้น	1	-1	0	1	1	0.4
140	ข้าพเจ้าตั้งใจในการทำข้อสอบให้ได้ดีที่สุด นิสัยทางการเรียน	1	-1	0	1	1	0.4
141	ข้าพเจ้าจะสรุปเนื้อหาในบทเรียนเพื่อใช้อ่านก่อนสอบ	1	-1	1	1	1	0.6*
142	ข้าพเจ้าไม่รู้จักวางแผนในการศึกษา	1	1	0	1	1	0.8*
143	ข้าพเจ้าจะซักถามอาจารย์เมื่อสงสัยหรือไม่เข้าใจ บทเรียน	1	-1	1	1	1	0.6
144	ข้าพเจ้าจะเร่งอ่านหนังสือเฉพาะในช่วงก่อนสอบ	1	1	0	1	1	0.8*
145	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเป็นประจำทุกวัน	1	-1	1	1	1	0.6
146	ข้าพเจ้าจะไปเข้ารับการสอนเสริมจากอาจารย์ทุกครั้ง	1	-1	0	1	1	0.4
147	ข้าพเจ้ามีการจัดแบ่งเวลาสำหรับการทบทวนบทเรียน	1	-1	1	1	1	0.6*

ข้อที่	ข้อความ	ผลการพิจารณา					ค่า Ioc
		1	2	3	4	5	
148	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาในบทเรียน	1	-1	1	1	1	0.6*
149	ข้าพเจ้าจะเน้นอ่านหนังสือเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญและน่าจะออกข้อสอบเท่านั้น	1	0	0	1	1	0.6
150	ในแต่ละชุดวิชาข้าพเจ้าต้องอ่านหนังสือจนจบอย่างน้อย 2 รอบเพื่อความมั่นใจในการสอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง	1	-1	0	1	1	0.4
151	ข้าพเจ้าไม่มั่นใจว่าจะมีความสามารถศึกษาด้วยตนเองได้สำเร็จ	1	-1	1	1	1	0.6*
152	ข้าพเจ้าไม่สามารถเผชิญกับอุปสรรคในการศึกษาได้	1	1	1	0	1	0.8*
153	ข้าพเจ้ามีความอดทนและตั้งใจจริงต่อการศึกษา	1	-1	0	0	1	0.2
154	ข้าพเจ้าไม่มีความมั่นใจในการสอบแต่ละครั้ง	1	1	1	1	1	1*
155	ข้าพเจ้าสามารถจัดการกับทุกสิ่งทุกอย่างได้ด้วยตนเอง	1	-1	1	1	1	0.6
156	ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าการกระทำของตนเองถูกต้องเสมอไป	1	1	1	1	1	1*
157	บทเรียนที่ยาก ๆ ข้าพเจ้ามั่นใจว่าสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้	1	-1	1	1	1	0.6*
158	ในการสอบทุกครั้งข้าพเจ้าจะทำข้อสอบด้วยความสามารถของตนเองเท่านั้น	1	-1	0	1	1	0.4
159	ข้าพเจ้าเชื่อเสมอว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”	1	-1	0	1	1	0.4
160	ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นเมื่อถึงเวลาทำข้อสอบ	1	0	0	1	1	0.6

* ข้อคำถามที่คัดเลือกมาใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(t) ของเครื่องมือตอนที่ 2 แบบวัดความท้อแท้ในการศึกษา

ข้อ	t	ข้อ	t
1	6.357	12	4.429
2	7.355	13	6.128
3	10.197	14	3.753
4	11.069	15	8.846
5	12.519	16	6.128
6	12.127	17	10.007
7	8.186	18	4.018
8	10.344	19	10.293
9	8.154	20	4.380
10	6.641	21	5.618
11	3.361	22	5.591

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(t) ของเครื่องมือตอนที่ 3 แบบวัดปัจจัยบางประการที่ส่งผล

ต่อความต่อเนื่องในการศึกษา

ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t
1	3.763	28	4.789	55	4.208
2	4.352	29	5.558	56	3.907
3	3.092	30	5.970	57	4.553
4	4.253	31	5.854	58	9.340
5	3.401	32	3.799	59	6.035
6	3.697	33	6.056	60	3.992
7	3.451	34	8.941	61	9.435
8	3.592	35	9.676	62	9.710
9	3.401	36	5.073	63	5.831
10	4.995	37	6.195	64	3.980
11	4.714	38	5.839	65	5.525
12	4.428	39	8.340	66	5.958
13	7.206	40	8.747	67	5.823
14	4.571	41	3.380	68	6.885
15	3.948	42	2.421	69	4.029
16	4.563	43	5.062	70	7.647
17	8.522	44	2.808	71	5.266
18	5.097	45	3.528	72	8.496
19	7.491	46	3.092	73	1.945
20	3.995	47	5.289	74	8.630
21	5.327	48	6.744	75	5.786
22	6.376	49	8.437	76	6.618
23	5.708	50	6.549	77	5.266
24	5.010	51	4.118	78	5.739
25	8.417	52	5.095	79	5.502
26	7.446	53	4.322	80	7.716
27	7.192	54	5.871		

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายณรงค์ ทีปประชัย
วันเดือนปีเกิด	2 พฤศจิกายน 2507
สถานที่เกิด	แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1/25 หมู่ 12 ซอยพูนสุข 1 แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6 หัวหน้างานบริหารและธุรการ และหัวหน้าหน่วยบุคคล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ
พ.ศ. 2526	ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี
พ.ศ. 2529	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ